

Η σταυρική θυσία του Χριστού

Γέροντος Εφραίμ Φιλοθεΐτη.

Κάθε Μεγάλη Εβδομάδα παρακολουθούμε και ζούμε τα Άγια Πάθη του Χριστού μας. Ακούμε τα άγια εκείνα λόγια του Ευαγγελίου, που η Ορθόδοξος Εκκλησία μας παρουσιάζει, για να απεικονίσει όλες εκείνες τις άγιες παραστάσεις του Πάθους, όσο είναι δυνατόν εντονότερα στις ψυχές των χριστιανών και έτσι να τις βοηθήσει να μπουν βαθύτερα στο νόημα του μυστηρίου της Σταυρώσεώς Του.

Η ζωή του Χριστού μας από τη Γέννησι μέχρι την Ανάστασή Του ήταν ένα μαρτύριο. Γεννήθηκε τόσο ταπεινά, τόσο απαλά, τόσο αθόρυβα, σε μία φάτνη αλόγων ζώων, χωρίς να πάρει κανείς είδηση. Μετά τη Γέννησή Του φεύγει καταδιωκόμενος στην Αίγυπτο και επιστρέφει. Έτσι όπως έζησε τα τριαντατρία χρόνια Του επάνω στη γη, μας άφησε ένα παράδειγμα αγιότητας, ένα δίδαγμα πώς πρέπει να ζει ο κάθε χριστιανός. Κι όταν έφθασε στον καιρό της δημοσίας δράσεως, άρχισε να κυκλοφορεί σε όλη την Ιουδαία και να κηρύττει το Ευαγγέλιο της μετανοίας και της επιστροφής κάνοντας θαύματα. Όλα αυτά τα θαύματα, όλη αυτή η δόξα, που Του απέδιδαν οι άνθρωποι, για τη θαυματουργική Χάρη Του, έγιναν αιτία να κινηθεί φθόνος και κακία εκ μέρους των Αρχιερέων και Γραμματέων και Φαρισαίων και να συσκέπτονται και να μελετούν, πώς να Τον συλλάβουν και πώς να Τον εξοντώσουν, διότι «ο φθόνος ουκ οΐδε προτιμάν το συμφέρον».

Προ της συλλήψεως και της Σταυρώσεώς Του ηθέλησε να παραδώσει το μυστήριο της θείας Ευχαριστίας στους δώδεκα μαθητάς Του

κατά το μοναδικό και Μυστικό Δείπνο, όπου τους είπε: «Λάβετε φάγετε. τούτο εστι το σώμα μου... πείτε εξ αυτού πάντες. τούτο εστι το αίμα μου το της καινής διαθήκης, το περί πολλών εκχυνόμενον εις άφεςιν αμαρτιών, αμήν λέγω υμίν ότι ουκέτι ου μη πίνω εκ του γενήματος της αμπέλου έως της ημέρας εκείνης, όταν αυτό πίνω καινόν εν τη βασιλεία των ουρανών» (Μαρκ. ιδ', 23-25). Κι αφού τους παρέδωσε αυτό το μεγάλο μυστήριο, ακολούθησε η προδοσία και η σύλληψις Του.

Ο μαθητής που δεν ακολουθούσε τον Κύριο με μεγάλη πίστι, αλλά είχε εμπαθή κατάσταση μέσα του, έγινε το όργανο εκείνο, που Τον ωδήγησε στο Σταυρό. Τι ήθελε να δη ο Ιούδας περισσότερο από τα τόσα σημεία και τέρατα, που είδε στη ζωή του Χριστού; Αλλά λόγω της κακίας του, εγκαταλειφθείς από τη Χάρη του Θεού, έγινε προδότης. Είναι ο μεγάλος αμαρτωλός επάνω στη γη, που επρόδωσε το Χριστό μας για λίγα αργύρια. Πόσοι από μας Τον προδίδουμε με πράξεις, που προκαλούν ατιμία στο θείο Πρόσωπό Του, και κυρίως, όταν δεν ομολογούμε την πίστι μας, εκεί που χρειάζεται;

Και προχώρησε ο Κύριος για να σηκώσει το Σταυρό αυτό προς τον Γολγοθά, αφού προηγουμένως υπέστη ένα πολύ μεγάλο μαρτύριο ατιμίας. Δεν είμαστε άξιοι εμείς οι άνθρωποι γι' αυτήν την υπέρτατη θυσία του Χριστού μας. Κανείς δεν μας έχει αγαπήσει όσο ο Κύριος και κανείς άλλος δεν υβρίσθηκε, δεν χλευάσθηκε, δεν ταπεινώθηκε όσο ο Κύριος. Έχετε έρθει καμμιά φορά σε αίσθηση ψυχής του μαρτυρίου του Χριστού; Έχετε συνειδητοποιήσει τους πόνους, που υπέφερε; Μπορείτε να συλλάβετε με τη θεωρία, ότι ένας άνθρωπος, ένας δούλος σήκωσε το χέρι του κι έδωσε ράπισμα στο Χριστό; Το θείο Πρόσωπο ερραπίζετο από άνθρωπο ασεβή, από άνθρωπο αμαρτωλό! Κι ο Χριστός οργίσθηκε; Θύμωσε; Αντέδρασε; Όχι. Αυτό μόνο που είπε, ήταν: «Ει κακώς ελάλησα, μαρτύρησον περί του κακού. ει δε καλώς, τί με δέρεις;» (Ιωάν. ιη', 23). Κι εμείς οι άνθρωποι, που είμαστε φύσει ταπεινοί, ελεεινοί, αμαρτωλοί, άξιοι πάσης κολάσεως, όχι ράπισμα δεν δεχόμεθα, αλλά μήτε έναν απλό λόγο, μία απλή προσβολή, έναν ελάχιστο έλεγχο. αμέσως σηκώνουμε το

ανάστημα κι αντιδρούμε.

Έχετε δει, πώς μαστιγώνεται ένας άνθρωπος και δη τον παληό καιρό; Κι αυτό το υπέμεινε ο Κύριος για μας. Και μόνο να βάλουμε στη φαντασία μας την εικόνα του Χριστού μας, δεμένου στην κολώνα με το ακάνθινο στεφάνι και τους στρατιώτες με όλη εκείνη την αρνητική τους συμπεριφορά, να Τον χλευάζουν, να Τον μαστιγώνουν γυμνό και να τρέχουν τα αίματα προξενώντας φοβερό πόνο στο σώμα και στην ψυχή Του, φθάνει, για να μας συγκλονίσει και να μας κάνει να νοιώσουμε το βάρος της ευθύνης μας απέναντι στην αγάπη Του. Όπως το αίμα Του έρρεε πλούσια από το Άχραντό Του Σώμα, έτσι υπερπλούσια ήταν και η αγάπη Του για Τον άνθρωπο!

Μετά το μαρτύριο εκείνο της μαστιγώσεως ο Πιλάτος ωδήγησε τον Χριστό μας έξω στο Πραιτώριο, εκεί στο λιθόστρωτο, να Τον θεατρίσει μπροστά στα μάτια του λαού, όπου ήταν μαζεμένη όλη η σπείρα, όλος ο Εβραϊκός κόσμος, που ήταν μνημένοι από τους γραμματείς και τους φαρισαίους, για να κραυγιάσουν την καταδικαστική απόφαση: «Σταύρωσον, σταύρωσον Αυτόν». Μπορούσε ο Πιλάτος ως ηγεμόνας να απολύσει το Χριστό, αλλά φοβήθηκε το λαό και για να τους ικανοποιήσει, στραγγάλισε την αλήθεια. Ζήτησε τη γνώμη τους κι έκανε το ικανόν του λαού, παρ' ότι ήξερε ότι ο Κύριος είναι αθώος.

Εμείς οι Ορθόδοξοι έχουμε μία εικόνα από αυτό το Πάθος του Κυρίου, που μπορώ να πω ότι είναι η ιερώτερη από τις πολλές, που στολίζουν τους ναούς μας. Αυτή λέγεται: «Ιδού ο Άνθρωπος» και παρουσιάζει τον Κύριο εκεί στο Πραιτώριο, με την κόκκινη χλαμύδα και το ακάνθινο στεφάνι στην Άχραντο Κεφαλή Του, τον κάλαμο και τα αίματα να τρέχουν από παντού και να είναι όλος μία σκέτη πληγή, όπως ακριβώς τον παρουσίασε ο Πιλάτος μετά τον μαρτυρικό εμπαιγμό Του, ενώπιον του λαού. Είναι πολύ ευλογημένη στην έκφραση, διότι ο Κύριος στέκεται με τόση ταπείνωση μπροστά σ' αυτόν τον ασεβή λαό! Αυτή η άκρα ταπείνωση του Χριστού μας είναι εκείνη, που του έδωσε τη δυνατότητα, να υποστή όλη αυτή την αδικία από πλευράς αρχιερέων και γραμματέων και φαρισαίων και όλη τη βαρβαρότητα

της ατιμίας των στρατιωτών και να ανεβή φορτωμένος το Σταυρό στον Ιερό Γολγοθά. Τον σήκωσε το Σταυρό, όπως ακριβώς σήκωσε και όλες τις αμαρτίες της ανθρωπότητας!

Σκεφθήτε τώρα ότι αυτό το ακάνθινο στεφάνι το χτυπούσαν με οποιοδήποτε μέσον εύρισκαν, για να μπήγουνται βαθύτερα στη σάρκα Του εκείνα τα φοβερά αγκάθια και να Του προξενούν μεγαλύτερο πόνο! Εμάς μας μπαίνει ένα μικρό αγκάθι κάπου και κάνουμε «αμάν» να το βγάλουμε! Από τη μια πλευρά το κεφάλι με τις πληγές από τα αγκάθια και τα κτυπήματα κι όλο το σώμα σημειωμένο από τις μαστιγώσεις, κι από την άλλη τα ραπίσματα, τις βρισιές, τις βλασφημίες και τα χλευάσματα! Όλη τη νύχτα εκείνη, που Τον έβαλαν στη φυλακή, Τον περιέπαιζαν, Τον ύβριζαν, Τον μαστίγωναν, Τον αιμάτωναν, Τον ταπείνωναν και ασεβούσαν απέναντί Του, σαν να ήταν κάποιος αλήτης, κάποιος κακόφημος άνθρωπος! Όλος ο λαός εκείνος, που λίγες μέρες πριν έκραζε. «Ωσαννά τω Υιώ Δαβίδ, ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου, βασιλεύς του Ισραήλ» (Ιωάν. ιβ', 13), τώρα έκραζε με μανία το. «Σταυρωθήτω». Έτσι είναι τα ανθρώπινα, όλα τρεπτά και αλλοιωτά. Σήμερα επαινούμε κάποιον, αύριο κατηγορούμε. Και συνεχίζεται η ατίμωσις αυτή του Χριστού από μας τους ανθρώπους με τα έργα μας. Μπορούμε να αναλογισθούμε αυτή την ταπείνωση του Θεού;

Και προχώρησε ο Κύριος κρατώντας τον Σταυρό, αλλά στο μέσον της πορείας προς τον Γολγοθά γονάτισε, έπεσε από το βάρος, από την εξάντληση, από τους πόνους, από το ακάνθινο στεφάνι, από το αίμα που έχυσε κι από τη θλίψη. Οι μαθηταί Του, που συνέτρεξαν μαζί Του σε όλα τα θεία Του έργα, που συνέφαγαν μαζί Του, που είδαν τα θαύματα, που Τον πίστεψαν ολόψυχα ότι είναι ο Υιός του Θεού, ο Θεάνθρωπος επί της γης, που είχαν υποσχεθεί ότι θα θυσιαστούν γι' Αυτόν, όταν θα εχρειάζετο, δεν ήταν κοντά Του, έφυγαν, δειλίασαν, Τον είχαν εγκαταλείψει και μόνος Του προχωρούσε προς την μεγάλη θυσία. Η αχαριστία του ανθρώπου δεν έχει όρια! Και όχι μόνον οι μαθηταί αλλά και από όλο τον κόσμο, που ευεργετήθηκε από Εκείνον, κανείς δεν Τον υπερασπίσθηκε. Και βρέθηκε μόνον μία γυναίκα, η γυναίκα του

Πιλάτου να μεσολαβήσει και να πη στον άνδρα της:

«Πρόσεξε! Κατ' όναρ πολλά έπαθον σήμεραν δια τον άνθρωπον Αυτόν. Άδικα θα Τον κρίνεις, άδικα θα Τον καταδικάσεις, άδικα φωνάζουν αυτοί εκεί κάτω» (Ματθ. κζ', 19). Αλλά δεν εισηκούσθει.

Καυχήθηκε και ο Απόστολος Πέτρος, όταν τους προέλεγε για το Πάθος Του, ότι κι αν όλοι Σε αρνηθούν, εγώ ποτέ δεν θα το κάνω αυτό σε Σένα. Εκόμπασε, διότι ενόμιζε ότι με τον ζήλο, που τον διεκατείχε και την ανθρώπινη δύναμη, θα έβγαινε παλληκάρι. Κι όμως είδε, ότι δεν ήταν ούτε σαν ένα φύλλο φθινοπωρινό. Δεν αρνήθηκε το Χριστό μπροστά σ' ένα τύραννο, αλλά σε μία παιδίσκη, σ' ένα μικρό κορίτσι. «Ουκ οίδα τον άνθρωπο». Εσύ δεν είσαι, Πέτρε, που εκόμπαζες, πως δεν θα Τον αρνηθής ποτέ; Και τώρα, που είναι δίπλα σου και Τον χλευάζουν, Τον ραπίζουν, Τον μαστιγώνουν, Τον συκοφαντούν, δεν έχεις την δύναμη να πεις ότι Τον γνωρίζεις; Και ο αλέκτωρ εφώνησε και εμνήσθη ο Πέτρος τα λόγια του Κυρίου και εξήλθε και εθρήνησε με βαθειά μετάνοια για την αμαρτία του! Βλέπετε πόσο ο άνθρωπος είναι φθηνός; Σήμερα φαίνεται δυνατός κι αύριο είναι τελείως ανίσχυρος, όταν δεν τον επισκιάσει η δύναμις του Χριστού.

Έχετε σκεφθή, έχετε συλλάβει πώς σταυρώθηκε; Ποιοι ήταν οι πόνοι Του, όταν αυτοί οι βάρβαροι με τα καρφιά του χαλκέως - όχι αυτά τα καρφιά τα σημερινά- εκείνα τα πρωτόγονα και απαίσια καρφιά εκάρφωσαν τον Κύριο! Σκεφθήτε την οδύνη Του! Μόνος, εντελώς εξαντλημένος να βρίσκεται σ' εκείνο το μαρτύριο της καρφώσεως των χεριών και των ποδιών Του, με τα αγκάθια από το ακάνθινο στεφάνι να μπαίνουν συνεχώς πιο βαθειά στην Άχραντο Κεφαλή Του, με όλη τη θλίψη, που είχε μέσα Του, από την ατίμωση όλου εκείνου του ευεργετηθέντος λαού! Μόνος από ανθρώπινη συμπαράσταση κι από ανθρώπινη βοήθεια. Βλέπετε ότι και αυτή η έγκατάλειψίς Του από τους μαθητάς και από τους ευεργετημένους, ήταν ένα άλλο είδος σκληρού μαρτυρίου. Και είναι παράδοξο πράγμα, πώς οι μαθηταί που ήταν άνδρες, που θα ενόμιζε κανείς ότι αυτοί θα ήταν οι άμεσοι συμπαραστάτες Του, έφυγαν, ενώ το ασθενικό γένος των γυναικών, η Μητέρα και οι

μυροφόρες, ήταν εκείνο που έδωσε τη συμπαράστασι, που γλύκανε τον πόνο παρά τω Σταυρώ.

Και τότε έγινε σεισμός μέγας, εσειίσθη η γη, ο ήλιος σκοτίσθηκε, έγινε χαλασμός όλου του κόσμου. Κι ο Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης ευρισκόμενος τότε στην Αλεξάνδρεια και βλέποντας όλα αυτά τα σημεία είπε: «Ή το παν απώλετο, ή ο θεός πάσχει!». Κι όταν αργότερα ο Απόστολος Παύλος ήρθε στην Αθήνα και εκήρυξε το Ευαγγέλιο και μίλησε για τα σημεία της Σταυρώσεως του Χριστού, τότε ανεφώνησε: «Πράγματι ο κηρυττόμενος από τον Παύλο είναι ο Υιός του Θεού, είναι θεός!». και επίστευσαν πολλοί.

Κι επάνω στο Σταυρό ο Χριστός μας έφθασε στο σημείο να πει: «Θεέ μου, Θεέ μου, ινατί με εγκατέλιπες;» (Ματθ. κζ', 46). Όχι ότι ο θεός είχε ανάγκη της βοήθειας των ανθρώπων, αλλά ήθελε να δείξη ότι ο άνθρωπος με την αδύναμη φύση του, όσο δυνατός και να λογίζεται ότι είναι, σηκώνοντας το σταυρό του, έρχονται στιγμές που γονατίζει. Έρχεται πολλάκις στο αδιέξοδο να πει τα ίδια λόγια: «Θεέ μου, Θεέ μου, ινατί με εγκατέλιπες;» Κι ο πιο πνευματικός κι ο πιο δυνατός άνθρωπος γονατίζει. Και τότε έχει ανάγκη του Κυρηναίου. Έχει ανάγκη της θείας Χάριτος να τον βοηθήση, γιατί και πάλι πρέπει να συνεχίση τον αγώνα, να φέρη εις πέρας τον πειρασμό, τον οποίο σηκώνει μέχρι της εκπνεύσεως. Διότι κάθε πειρασμός έρχεται για κάποιο σκοπό και για ταπείνωση, κατά παραχώρηση Θεού. «Συν τω πειρασμώ όμως και η έκβασις» (Α' Κορινθ. ι', 13). Μαζί με τον πειρασμό δίνει ο θεός και την δύναμη να τον ξεπεράση ο άνθρωπος, αρκεί να δεχθει την αλήθεια, ότι τίποτα δεν είναι τυχαίο κι ότι ο πειρασμός δεν είναι τυχαίος. Διότι πώς είναι δυνατόν να πειρασθει ένας άνθρωπος και να μπει εις οιονδήποτε κίνδυνο, χωρίς το θέλημα του Θεού, αφού ο Χριστός είπε, ότι ούτε τρίχα ούτε φύλλο δένδρου, ούτε πουλάκι δεν πέφτει, άνευ του θελήματός Του;

Και λέγει ο αββάς Ισαάκ ο Σύρος: «Γνώριζε, ότι όταν σου έρθει κάποιος πειρασμός και συ αδυνατείς να τον σήκωσις και εύχεσαι στο θεό να τον σηκώσει, ανάλογα με τη δύναμη του πειρασμού,

υστερήθηκες και ανάλογη Χάρη». Εννοεί ότι ανάλογα με τον αγώνα, που θα παρουσιάσεις επάνω σ' ένα πειρασμό, σε μια δοκιμασία, ανάλογα θα στεφανωθείς, θα πάρης το παράσημο, θα πάρης τη θέση, θα πάρεις την παρρησία ενώπιον του Θεού. Εφ' όσον όμως γονατίσεις και πεις: «Θεέ μου, σταμάτησε τον πειρασμό, δεν μπορώ να τον σηκώσω άλλο», και σε εισακούση, γνώριζε ότι σταμάτησε εκεί και η ωφέλεια, την οποίαν θα έπαιρνες. Τί σημαίνει αυτό; Ότι στους πειρασμούς πρέπει να ευχόμεθα να μας δίνη ο Θεός υπομονή και φώτιση και να ζητούμε να τους τελειώσει, όποτε ο Θεός θέλη και να μελετούμε την σταυρική θυσία του Χριστού, γιατί έτσι μέσα μας θα αλλοιωνώμαστε.

Όταν ο χριστιανός μελετά αυτό το Πάθος και το ζει, όταν το κάνει συνείδηση και βίωμά του, όταν μελετά ότι Αυτός ο Θεός επί της γης, αυτό όλο το Πάθος το υπέμεινε για κείνον, δεν γίνεται τίποτε άλλο, παρά η καρδιά του να πληρώνεται πίστεως και θείας αληθινής αγάπης. Παίρνουμε πολύ μεγάλη σοφία, θεία σοφία από τα Πάθη και η καρδιά μας πάλλει και καίγεται από την αγάπηση του Χριστού. Πολλούς πατέρες της Εκκλησίας και δη ασκητάς η μελέτη αυτή του Πάθους, μέσα στην ησυχία και στην καθαρά ζωή τους, τους έφερε σε μεγάλη θεοπτία.

Ένας ασκητής είχε μία πολύ μεγάλη δυσκολία από πειρασμούς, κι από θλίψεις από ανθρώπους. Αγωνιζόταν να κρατηθεί από την επιφορά των πειρασμών, των λογισμών, της σατανικής πιέσεως εις το να αγανακτήσει και να γογγύσει προς το Θεό. Και προσευχόμενος μία νύχτα στην αγρυπνία του, από την κόπωση έκλινε το κεφάλι κι έκλεισε τα μάτια, χωρίς να το καταλάβει. Και είδε εμπρός του τον Κύριο, σε φυσικό μέγεθος, επάνω στον Σταυρό, όπως ακριβώς ήταν στη Σταύρωση! Κι έγειρε το κεφαλάκι Του δεξιά ο Χριστός και του λέει: «Όλα αυτά τα οποία σου συμβαίνουν, δεν τα υπομένεις για την δική Μου αγάπη; Πώς εγώ έκανα τόση υπομονή στην αχαριστία των ανθρώπων και στην κακία και στην ασέβεια και εσυγχώρησα τους σταυρωτάς μου ολόψυχα; Εσύ για τη δική μου αγάπη δεν κάνεις υπομονή και δεν συγχωρείς και δεν ανέχεσαι και δεν ευχαριστείς;» Και τότε ο ασκητής

έπεσε στα πόδια τα αιματωμένα του Χριστού και ψηλαφώντας τα και φιλώντας τα, υποσχέθηκε ότι μέχρι θανάτου θα κάνη υπομονή.

Ο Μωυσής, όταν έβγαλε από την Αίγυπτο τον λαό του Ισραήλ και τον ωδηγούσε, θελήματι Θεού, στη γη της επαγγελίας, ο λαός δοκιμαζόμενος από το Θεό, εάν είναι πιστός και Τον αγαπά, εγγύζουσε επάνω στις δοκιμασίες. Όπως κάνουμε κι εμείς, και πρώτος εγώ, που γογγύζουμε και λέμε: «Γιατί ο Θεός με δοκιμάζει έτσι; Τί του έφταιξα; Μα οι άλλοι καλύτεροι είναι από μένα, που περνάνε καλά, κι εγώ δυστυχώ, που φυλάττω τις εντολές Του;» Κι έτσι χάνουμε το μισθό μας. Γόγγυζαν και οι Ισραηλίτες και έλεγαν: «Τί μας έφερες εδώ τώρα στην έρημο; Δεν είχε μνήματα η Αίγυπτος και ήρθες να μας θάψεις εδώ; Καλύτερα τα πεπόνια και τα κρεμμύδια της Αιγύπτου παρά το μάννα, που μας υπόσχεσαι και τη γη της Επαγγελίας, που θα ρέει μέλι και γάλα» (Αριθ. 11, 5, 8 και Εξοδ. 16, 3). Κι ο Θεός για να τους παιδαγωγήσει και να τους συμμορφώσει, τους έστειλε μία τιμωρία με φίδια. Απέλυσε ο Θεός μέσα στην έρημο φίδια, που τους δάγκωναν και πέθαιναν, όσοι γόγγυζαν. Ο Μωυσής τότε ευσπλαχνιζόμενος το λαό γονάτισε και είπε: «Θεέ μου, σήκωσε αυτόν τον πειρασμό. Εμπόδισε τα φίδια να δαγκώνουν τους ανθρώπους. Συγχώρησέ τους». Λέει ο Θεός: «Φτιάξε ένα χάλκινο φίδι. Ύψωσέ το επάνω σ' ένα κοντάρι και φώναξε στο λαό: Όποιος κοιτάζει αυτό το φίδι, θα θεραπεύεται από τα δαγκώματα, τα οποία του έκαμαν τα φίδια». Και πράγματι έκανε αυτό το χάλκινο φίδι, το σήκωσε ψηλά, και όσοι το κοιτούσαν, εθεραπεύοντο.

Αυτό το φίδι ήταν προτύπωση του Χριστού, που υψώθηκε επάνω στον Σταυρό. Αυτό το αναφέρει ο Χριστός και στο Ευαγγέλιο, για να προμηνύσει την σημασία της σταυρικής Του θυσίας: «Καθώς ο Μωυσής ύψωσε τον όφιν εν τη ερήμω, ούτως υψωθήναι δεί τον υιόν του ανθρώπου, ίνα πας ο πιστεύων εις αυτόν μη απόληται, αλλ' έχη ζωήν αιώνιον» (Ιωάν. γ', 14). Δηλαδή, όπως ο Μωυσής έστησε ψηλά το φίδι και εκείνοι, που το κοιτούσαν εθεραπεύοντο, έτσι και εγώ, ο Χριστός, πρέπει να υψωθώ επάνω στο Σταυρό. και όποιοι θα κοιτάζετε με πίστη εμένα επάνω στο Σταυρό, θα θεραπεύεσθε από τα δαγκώματα των φιδιών της αμαρτίας και δεν

θα πεθάνετε, αλλά θα έχετε αιώνια ζωή.

Πώς λοιπόν θεραπεύεται ο άνθρωπος; Κοιτάζοντας τον Εσταυρωμένο. Να σκεπτόμεθα ότι εμείς είμεθα οι ένοχοι, που ωδηγήσαμε εκεί το Θεό. Και για μας όλα αυτά τα υπέστη, για τη δική μας αγάπη, για μας, που δεν είμασταν άξιοι να δεχθούμε αυτή τη θυσία Του! Περισσότερο δε από όλους τους ανθρώπους, εγώ είμαι ο αίτιος αυτής της θλιβερής καταστάσεως, που υπέμεινε ο Θεός επί της γης! Όταν θα πάμε στο Δικαστήριό Του, για να κριθούμε, θα μας δείξει την Άχραντο Κεφαλή Του με τις πληγές από το ακάνθινο στεφάνι, την πλευρά Του λογχευμένη, την πλάτη Του μαστιγωμένη, τα Άγια Χέρια και τα Πόδια Του τρυπημένα από τα καρφιά τα φοβερά του χαλκιά! Τί θα έχουμε τότε, να Του απαντήσουμε; Εμείς γι' Αυτόν τί κάναμε; Πώς ανταποκριθήκαμε; Τί του αντιπροσφέραμε; Εγώ προσωπικά, το λέω για τον εαυτό μου. μηδέν. Μία σωρεία αμαρτημάτων προσφέρουμε. Να, η ανταπόδοσίς μας ποια είναι. Αντί του μάννα, χολή. Αυτός μας έδωσε το μάννα, τον εαυτό Του ολόκληρο κι εμείς Τον ποτίσαμε με την χολή των αμαρτιών μας. Αυτή είναι η «ευγνωμοσύνη» μας για τη θεία Του Σταύρωση!

Η αγάπη αυτή του Θεού πρέπει όχι απλώς να μας συγκινή, αλλά να μας καταλάβει εξ ολοκλήρου και να μας αναμορφώσει πνευματικά, ώστε να τη ζήσουμε εν πράξει, πρωτίστως μέσα στην καρδιά μας, με τη Χάρη Του, και εν συνεχεία κατ' επέκτασιν με την αγάπη προς όλους τους ανθρώπους.

Όταν εγώ βλέπω τον Εσταυρωμένο γυμνό επάνω στον Σταυρό, όταν βλέπω πόσα υπέφερε από τους ανθρώπους ο Θεός ο αναμάρτητος, όταν βλέπω την αγάπη Του, την ευτέλεια, την ταπείνωσί Του και σκέπτομαι, ότι για μένα σταυρώθηκε από αγάπη, ότι συγχώρησε τους σταυρωτάς Του, ότι συγχώρησε τους αποστόλους, που Τον εγκατέλειψαν, ότι συγχώρησε την αχαριστία και την ασέβεια όλων των ανθρώπων, λέγοντας: «Πάτερ, άφες αυτοίς. ου γαρ οίδασι τί ποιούσι» (Λουκ. κγ', 34), πώς εγώ δεν θα υπομείνω, εάν με ταπεινώσουν, εάν με ρεζιλέψουν, εάν με φτύσουν, εάν μου κάνουν ο,τιδήποτε; Άπαξ και είμαι μαθητής του Χριστού και είμαι βαπτισμένος στο Όνομά Του και θεωρούμαι παιδί Του και θα

κληρονομήσω την Βασιλεία των ουρανών, είναι δυνατόν ποτέ να φανώ οκνηρός κι απάνθρωπος και να μη συγχωρήσω ό,τι ελαφρό μου έκανε ένας αδελφός μου; Ποτέ. Άρα κοιτάζοντας τον Εσταυρωμένο μέσα μου αλλάζω, μαλακώνει η καρδιά μου κι απλώνεται η αγάπη. Και μπορώ εκείνη τη στιγμή να τρέξω, να βάλω μετάνοια στον αδελφό μου, να τον αγκαλιάσω και να του πω: «Αδελφέ μου, συγχώρησέ με, που σου έκανα αυτό το πράγμα, κι αν μου έκανες κι εσύ κάτι, Θεός σχωρέσοι». Έτσι θεραπευόμεθα από τα δαγκώματα της αμαρτίας και των παθών, όταν ατενίζουμε στο Χριστό μας, τον Εσταυρωμένο.

Θα σας πω τώρα κάτι δικό μου: Ήμασταν στην έρημο. Κάποια μέρα μας έστειλε ο Γέροντας κάτω στη θάλασσα, να φορτωθούμε πράγματα, που ήταν πολύ βαρειά. Κι ήταν ανήφορος. Και ο ιδρώτας να πέφτει ποτάμι και τα πόδια μου πολύ κομμένα. Κόπος και μόχθος. Κι έρχεται ο διάβολος και μου λέει: «Κοίταξε, πού σε στέλνει ο Γέροντας να φορτώνεσαι, ενώ αυτός δεν φορτώνεται. και μόνο εσένα φόρτωσε κι εσύ είσαι άρρωστος. δεν έπρεπε να σε στείλη εσένα κάτω». Λέω: «Λάθος κάνεις στους λογαριασμούς σου. Ο Χριστός σήκωσε τον Σταυρό επάνω στους ώμους Του και Τον έβρισαν και Τον χλεύασαν και Τον κάρφωσαν και τον σταύρωσαν και δεν γόγγυσε προς τον ουράνιο Πατέρα, αλλά μόνον είπε: «Πάτερ μου, ει δυνατόν εστι, παρελθέτω απ' εμού το ποτήριον τούτο. πλην ουχ ως εγώ θέλω, αλλ' ως Συ» (Ματθ. κστ', 39). Εφ' όσον το θέλημα του Γέροντα είναι αυτό, γενηθήτω το θέλημα του Γέροντα. Εγώ τουλάχιστον τώρα θα πάω ν' αλλάξω φανέλλα, να φορέσω καθαρή φανέλλα, θα πάω να φάω και να κοιμηθώ στο κρεβάτι μου. Ο Χριστός «κοιμάται» επάνω στον Σταυρό, κι εγώ τολμώ κιόλας να μιλήσω!». Κοιτάζοντας λοιπόν τον Εσταυρωμένο αντέκρουσα εγώ το φίδι αυτό, το οποίο ήρθε να με δαγκώσει και να με κάνει να κατακρίνω τον Γέροντα, να τον ταπεινώσω, να τον εξευτελίσω μέσα μου και να του βγάλω γλώσσα. Με το να κοιτάξω τον Εσταυρωμένο, αμέσως σκότωσα το φίδι, με τη Χάρι τη δική Του, και με την ευχή του φύλακος αγγέλου και του Γέροντος. Έτσι γλύτωσα από τη δηλητηρίαση της οχιάς, αυτής της κακής συμβουλής του δαίμονος. Έτσι πρέπει να αντιμετωπίζουμε τις προσβολές των δαιμόνων, κοιτάζοντας τον Χριστό μας τον

Εσταυρωμένο.

Όταν καθ' ησυχίαν ο άνθρωπος, όχι μέσα σε σύναξι κόσμου, αλλά μέσα στην ησυχία του κελλιού του, εν ώρα προσευχής, παρακολουθήση όλη αυτή τη σειρά και τις φάσεις της Σταυρώσεως και τον επισκιάση η Χάρις του Χριστού, γίνεται εκτός εαυτού! Ζη μία κατάστασι πραγματικότητος και τότε δεν μένει τίποτε άλλο, παρά τα μάτια του να γίνωνται δυο βρύσες από δάκρυα μετανοίας, πόνου και συμπόνοιας για τη σταυρική αυτή θυσία του Χριστού μας.

Μετά τη Σταύρωση, εν συνεχεία τι ακολούθησε; Η Ανάστασις. Άρα και για όποιον σταυρώση τα πάθη του και τα νεκρώση με τη νέκρωση του Χριστού, θα ακολουθήσει και η ανάστασις της ψυχής του. Ξέρετε τι θα πει ανάστασις; Εάν ο Χριστός σταλάξει στην καρδιά ένα ελάχιστο μόριο αναστάσιμης χαράς, εάν δώσει ο θεός και τη γευθεί ο άνθρωπος, αισθάνεται πραγματικά τον Παράδεισο με όλη τη σημασία της λέξεως, στην καρδιά του! Όπως είπε ο Χριστός: «Η Βασιλεία του θεού εντός ημών εστι» (Λουκ. ιζ', 21). Και πότε θα το νοιώσω αυτό; Πότε θ' αναστηθώ; Όταν θα σηκώσω τον σταυρό. Όταν πάθω κι εγώ ό,τι έπαθε κι Αυτός, τότε θα γνωρίσω κι εγώ την Ανάστασι τη δική Του.

«Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι, προσκυνήσωμεν άγιον Κύριον Ιησούν τον μόνον αναμάρτητον». Τί λέμε, ότι είδαμε την Ανάσταση; Μα, πώς την είδαμε την Ανάσταση; Την Ανάσταση τη γνωρίζει κανείς μόνο μέσα στην καρδιά του, όταν νοιώσει αναστάσιμο τον Χριστό πραγματικά και όλη τη Βασιλεία Του μέσα του. Και τότε ο άνθρωπος γίνεται εντελώς ξένος προς τον κόσμο. Τα του κόσμου δεν τον ενδιαφέρουν. Περπατάει στη γη και ο νους του και η καρδιά του είναι στον ουρανό. Βλέπουμε τους ασκητάς, που πέρασαν τόσες κακουχίες, νηστείες, αγρυπνίες, αρρώστειες, χωρίς να έχουν φάρμακα και γιατρούς κ.λπ. Κι όλον αυτόν τον κόπο, της ασκήσεως, όλον αυτόν τον πόνο, πώς τα αντιμετώπιζαν; Μελετούσαν τη Σταύρωση και δια της θεωρίας μεταφερόντουσαν στον ουρανό και έλεγαν: «Αυτά εδώ είναι λίγα μπροστά σ' εκείνα τα επάνω τα ουράνια!». Και πολλοί άγιοι μάρτυρες, πολλοί στρατιώτες του Χριστού από τη μελέτη αυτή ένοιωσαν πολύ θείο

έρωτα κι αντιμετώπισαν τους τυράννους κι αξιώθηκαν μαρτυρικού στεφάνου. Και οι Άγιοι Τεσσαράκοντα Μάρτυρες τί έλεγαν; «Είναι παγωμένη η λίμνη, αλλά ζεστός και γλυκός ο Παράδεισος!».

Τα βάσανα της παρούσης ζωής είναι πρόσκαιρα, η χαρά όμως και η απόλαυσις αιώνια. Όλοι έχουμε πειρασμούς, όλοι έχουμε θλίψεις, στενοχώριες, το ένα, το άλλο. Δεν υπάρχει κεφαλή χωρίς πόνο και καρδιά χωρίς στενοχώρια. Όταν όμως τα υπομένουμε όλα αυτά για την αγάπη του Χριστού με καρτερία και ταπείνωσι, αξιωνόμεθα δι' αυτών της Βασιλείας του θεού. Γι' αυτό ο θεός επιτρέπει τους πειρασμούς και τις θλίψεις, για να έχουμε λόγο δικαιοσύνης και να ζητήσουμε ανάπαυσι στον ουρανό.

Θα μας χρειαστή αυτή η μελέτη και τώρα κι αργότερα περισσότερο. Γιατί; Γιατί μας περιμένουν πολλά κακά, ημέρες δύσκολες και χαλεπές. Και τότε θα θριαμβεύσει ο Εσταυρωμένος Χριστός σε όποιον θα Τον αγκαλιάσει και θα αγκαλιάσει το Πάθος Του με πίστη και αγάπη. Πώς είναι δυνατόν ένας μελετητής του Πάθους και της αγάπης του Χριστού να μη Τον ομολογήση και να μη θυσιάση τον εαυτό του; Ποιος θα Τον αρνηθή; Θα Τον αρνηθή εκείνος, που θα αρνηθή αυτή τη μελέτη. Κατά την Αποκάλυψι του Ιωάννου και κατά τις προφητείες των Αγίων αναμένουμε τον Αντίχριστο. Και καλώς να έρθει. Διότι θα έρθη για να κάνει τεστ, να δοκιμάσει τους ανθρώπους κατά πόσον πιστεύουν θετικά στο Χριστό. Η άθλησις θα είναι επάνω στην πίστη της θεότητας του Χριστού μας. Πολλοί άνθρωποι του θεού ομιλούν για τον Αντίχριστο με αγαθή προαίρεση, με αγαθό σκοπό για να ωφελήσουν. Δίστανται όμως οι γνώμες, διότι κανείς δεν μπορεί να μιλήση συγκεκριμένα και θετικά...

Όταν μέλλη να έρθη ο Αντίχριστος, η ανθρωπότητα πρέπει να ευρίσκεται στην πιο χειρότερη κατάσταση.

Ας φροντίσουμε λοιπόν να μελετούμε τη Σταύρωσι του Χριστού, να κάνουμε θεωρία γύρω απ' αυτήν, να τη ζούμε μέσα μας, για να μπορέσουμε σιγά-σιγά να απαλλαγούμε από τα δαγκώματα της αμαρτίας. Κι έτσι, αφού θεραπευθούμε με το Αίμα του Χριστού, να προετοιμαζώμεθα για να δώσουμε την τελική μάχη, που θα μας

εισαγάγη στη Βασιλεία Του. Αμήν.

* Πολλά μας θλίβουν, πλην μακάριος είναι εκείνος ο οποίος με υπομονή και ευχαριστία διέρχεται τα θλιβερά της πρόσκαιρης ζωής.

π. Ε.Φ.

“Πατρικές ομιλίες”

ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΕΦΡΑΙΜ ΦΙΛΟΘΕΪΤΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ»

Η άρνηση του εκλεκτού

Ἄγ. Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου.

Σκέψου, ἀγαπητέ, τὴν αἰτία τῆς ἀρνήσεως τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, πὺ εἶναι ἡ ἀμέλεια, ἡ ὁποία φαίνεται φανερὴ σ’ αὐτὰ τὰ τρία· στὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦσε τὸν διδάσκαλό του· στὸν

σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖον τὸν ἀκολουθοῦσε καὶ στὰ ἀποτελέσματα ποὺ τοῦ προξένησε ἡ ἀμέλεια. Ὁ τρόπος ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσε ἦταν ἀπὸ μακριά· «Ὁ Πέτρος τὸν ἀκολουθοῦσε ἀπὸ μακριά» (Ματθ. 26, 58) ποὺ σημαίνει ὅτι ὁ Πέτρος κυριευόταν ἀπὸ μία χλιαρότητα καὶ ἀμέλεια καὶ οὔτε ἐντελῶς ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψει τὸν διδάσκαλό του, οὔτε τελείως νὰ τὸν ἀκολουθεῖ, ἀλλὰ ἤθελε στὴν περίπτωση αὐτὴ καὶ νὰ φαίνεται ὅτι εἶναι μαθητὴς του καὶ νὰ μὴ κινδυνεύσει γιὰ τὸν διδάσκαλό του.

Πάλι, τὸ τέλος καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Πέτρου, γιὰ τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦσε τὸν Ἰησοῦ, δὲν ἦταν νὰ πάει νὰ πεθάνει μαζί του, ἀλλὰ κάποια περιέργεια, γιὰ νὰ κάνει μία θεωρία, ὅχι σὰν δικός του μαθητὴς, ἀλλὰ σὰν ἕνας ξένος περιηγητὴς καὶ νὰ δεῖ τὸ τέλος τοῦ τόσο μεγάλου ἔργου. «Καὶ ὅταν μπῆκε μέσα κάθισε μαζί μὲ τοὺς ὑπηρέτες, γιὰ νὰ δεῖ τὸ τέλος» (Ματθ. 26,58).

Ἀκολούθησε τὸν Ἰησοῦ καὶ ὁ Ἰωάννης, ὁ ἀγαπημένος μαθητὴς ἀλλὰ ὅχι ἀπὸ μακριά, ἀλλὰ ἀπὸ κοντὰ καὶ μπῆκε στὴν αὐλὴ τοῦ ἀρχιερέως ὅχι γιὰ νὰ δεῖ τὸ τέλος καὶ τὸ ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ, ἂν τύχαινε, νὰ πεθάνει μαζί μὲ τὸν διδάσκαλό του· καὶ αὐτὸ συνέβαινε, ἐπειδὴ δὲν ἦταν χλιαρὴ ἡ ἀγάπη του πρὸς τὸν Κύριο, ἀλλὰ τὸν ἀγαποῦσε τόσο πολὺ, ποὺ οὔτε γιὰ ὥρα δὲν δεχόταν νὰ φύγει ἀπὸ κοντὰ του. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν πῆγε μόνος του νὰ βάλει μέσα τὸν Πέτρο, ἀλλὰ εἶπε στὴ θυρωρὸ καὶ ἐκείνη τὸν ἔβαλε μέσα, ὅπως ἐρμηνεύει ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος: «Βγῆκε τότε ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος, ὁ ὁποῖος ἦταν γνωστὸς στὸν ἀρχιερέα, καὶ εἶπε στὴ θυρωρὸ καὶ ἔβαλε τὸν Πέτρο μέσα» (Ἰω. 18, 16).

Πιὰ ἦταν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀμέλειας τοῦ Πέτρου; ἡ τέλεια λησμοσύνη καὶ ὁ λήθαργος, γιὰ νὰ πῶ ἔτσι, ποὺ τὸν ἔπιασε στὰ λόγια τοῦ διδασκάλου του, ἀκόμη καὶ τότε ποὺ τὸν ἀρνήθηκε, σὲ σημεῖο ποὺ ἂν ὁ Κύριος δὲν γύριζε νὰ τὸν δεῖ, σίγουρα ὁ Πέτρος δὲν θὰ αἰσθανόταν καθόλου ὅτι τὸν ἀρνήθηκε· «Ὁ Κύριος γύρισε καὶ κοίταξε στὸ πρόσωπο τὸν Πέτρο καὶ θυμήθηκε ὁ Πέτρος τὸν λόγο τοῦ Κυρίου» (Λουκ. 22 ,61) καὶ ἡ τέλεια ἄγνοια καὶ ἡ ἀθέτηση τῶν παραγγελιῶν, ποὺ ἔδωσε ὁ Κύριος στὸ ὑπερῶο καὶ στὸν κῆπο, γιὰ νὰ παραμένει ὁ ἴδιος ἄγρυπνος: «Σίμων, Σίμων ὁ σατανᾶς σᾶς ζήτησε, γιὰ νὰ σᾶς κοσκινίσει, ὅπως τὸ σιτάρι»

(Λουκ. 22, 31): καὶ πάλι· «Σίμων, κοιμᾶσαι; Δὲν μπόρεσες μία ὥρα νὰ ἀγρυπνήσεις» (Μάρκ. 14, 37). Καὶ ἐπὶ πλέον ἡ μεγάλη λύπη ποὺ τὸν κατέβαλε ὀλοκληρωτικὰ ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας καὶ κοιμόταν καὶ δὲν μποροῦσε νὰ ἀνοίξει τὰ μάτια του, ὅπως λέει ὁ Λουκᾶς: «Ἦλθε στοὺς μαθητὲς του καὶ τοὺς βρῆκε νὰ κοιμοῦνται ἀπὸ τὴ λύπη» (Λουκ. 22, 45).

Τώρα αὐτὴ ἡ μεγάλη ἀμέλεια τοῦ Πέτρου πῶς ἦταν δυνατὸ νὰ καταλήξει σὲ κάτι ἄλλο, παρὰ σὲ μία φανερὴ πτώση; «Ἀπὸ τεμπελιὲς πέφτει τὸ δοκάρι τῆς στέγης» (Ἐκκλ 10, 18). Γι' αὐτὸ ἡ ἀμέλεια αὐτὴ τοῦ Πέτρου παρομοιάζεται μὲ τὴν ψυχρότητα τοῦ τότε καιροῦ· γιατί λέει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης: «Στέκονταν ἐκεῖ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέτες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἀνάψει κάρβουνα γιὰ νὰ ζεσταθοῦν, διότι ἔκανε κρύο· στεκόταν δὲ μαζί τους καὶ ὁ Πέτρος καὶ ζεσταινόταν» (Ἰω. 18, 18). Καὶ πραγματικὰ ὁ Πέτρος ἦταν ψυχρὸς ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ διδασκάλου του, ὅπως λέει ὁ σοφὸς θεοφάνης ὁ Κεραμέας καὶ γι' αὐτὸ θερμαινόταν ἀπὸ τὴ φωτιὰ καὶ ἀπὸ τὴ ζέστη τοῦ κόσμου καὶ τῆς σάρκας τὴν ὁποία ἀνάβουν οἱ ὑπηρέτες τοῦ διαβόλου, ἡ ὁποία κατόπιν συνέχεια ἐξευτελίζει καὶ διαπομπεύει τὸν ταλαίπωρο ἁμαρτωλὸ καὶ τὸν κάνει ἀρνητὴ τοῦ θεοῦ· ὁ Ἰωάννης ὅμως ὄντας θερμὸς στὴν ἀγάπη τοῦ θεοῦ δὲν χρειάσθηκε νὰ ζεσταθεῖ ἀπὸ τέτοια καταραμένη φωτιὰ.

Ὡ παγκάκιστη ἀμέλεια! Καλὰ σὲ ὀνόμασε ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ ἀσκητὴς ἄθην στὴν ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν Νικόλαο, διότι σὲ ὅλο τὸ μέλλον κάνεις τοὺς ἀνθρώπους ἄθεους καὶ ἀρνητὲς τοῦ Χριστοῦ· καλὰ εἶπε ὁ ἴδιος Μάρκος ὅτι οἱ τρεῖς μεγάλοι γίγαντες τοῦ διαβόλου καὶ τῶν παθῶν εἶσαι ἐσὺ καὶ ἡ λησμοσύνη καὶ ἡ ἄγνοια· καλὰ σὲ τοποθέτησαν οἱ θεολόγοι στὴν πρώτη θέση ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ὀδηγοῦν στὴν καταστροφή, ἡ ὁποία παρασύρεις μαζί σου καὶ τοὺς ἄλλους τρεῖς βαθμοὺς τῆς ἀπώλειας τὴν τύφλωση τοῦ νοῦ, τὴν πώρωση τῆς καρδιάς καὶ τὸν ἀδόκιμο νοῦ.

Τώρα ἐσύ, ἀγαπητέ, ποὺ διαβάζεις αὐτά, μπερὲς μέσα στὸν ἑαυτό σου καὶ ἐξέτασε καλὰ τὴν καρδιά σου, ἡ ὁποία μερικὲς φορές εἶναι τόσο μυστικὴ, ὥστε ὄχι μόνο στοὺς ἄλλους εἶναι ἀγνώριστη, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό σου, ὅπως

ἀναφέρεται: «Ἄνεξερεύνητα εἶναι τὰ βάθη τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ τὴν γνωρίσει;» (Ἰερεμ, 17, 9). Μπὲς μέσα στὴν καρδιά σου καὶ ἴσως βρεῖς ἐκεῖ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα, διότι καὶ σύ, ὅταν σοῦ συμβεῖ κάποια περίπτωση καὶ κάποιος πειρασμός, ἀμέσως ὅπως ὁ Πέτρος λησμονεῖς ὅλους τοὺς φωτισμοὺς καὶ τὶς ὑποσχέσεις πού σοῦ ἔδωσε ὁ θεὸς μέσα ἀπὸ τὶς ἅγιες Γραφές του, γιὰ νὰ γνωρίσεις τὴν μηδαμινότητα πὺ ἔχουν οἱ ἡδονὲς καὶ τὰ καλὰ τοῦ κόσμου· καὶ τὸ παράξενο εἶναι ὅτι ξεχνᾷς καὶ αὐτὴν τὴν ἐμπειρία καὶ τὴν δοκιμὴ, πὺ ἔκανες τόσες καὶ τόσες φορές στὰ καλὰ τοῦ κόσμου, δοκιμάζοντάς τα πάντοτε καὶ βρίσκοντάς τα ψεύτικα ὅλα, πράγμα τὸ ὁποῖο ὁ Πέτρος δὲν τὸ ἔπαθε, γιατί αὐτὸς δὲν δοκίμασε ἄλλη φορά τί εἶναι ἡ ἄρνηση. Κάνεις μερικὲς φορές κάποιο καλὸ ἔργο, ἀλλὰ ποιὸς ξέρει μήπως τὸ καλὸ αὐτὸ τὸ ἔχεις ἀνακατεμένο μαζὶ μὲ κάποιο κοσμικὸ σκοπὸ; δηλαδὴ ἢ γιὰ νὰ σὲ δοξάσει ὁ κόσμος ἢ γιὰ νὰ κερδίσεις κάτι ἢ γιὰ νὰ φαίνεσαι καλλίτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους; θέλεις νὰ ἀκολουθεῖς τὸν Ἰησοῦ, ἀλλὰ μὲ μία ἐνδιάμεση κατάσταση δηλαδὴ οὔτε ὅλος νὰ δοθεῖς στὸν θεό, οὔτε ὅλος στὸν κόσμο· δηλαδὴ ζητᾷς ἕναν δρόμο πὺ νὰ μὴ εἶναι οὔτε ὁ πλατὺς δρόμος πὺ ὀδηγεῖ στὴν ἀπώλεια οὔτε ὁ στενὸς καὶ γεμάτος θλίψεις πὺ ὀδηγεῖ στὴν σωτηρία· ἀλλὰ ζητᾷς ἕναν δρόμο, πὺ νὰ μπορεῖς καὶ σὺ νὰ ἀκολουθήσεις τὸν Χριστό, ὅπως ὁ Πέτρος ἀπὸ μακριά, ἀλλὰ χωρὶς νὰ παραιτεῖσαι καθόλου ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία τῶν παθῶν σου.

Ἦ παγκάκιστη ἀμέλεια, πὺ κυριεύει ἀκόμη κι ἐσένα ἀδελφέ! Μὴ κατηγορεῖς, λοιπόν, στὸ ἐξῆς τὸν μακάριο Πέτρο, πὺ νικήθηκε ἀπὸ τὴν ἀμέλεια, ἀλλὰ νὰ κατηγορεῖς τὸν ἑαυτὸ σου, διότι νικιέσαι ἀπὸ αὐτὴν. Καὶ ἐκεῖνος βέβαια, νικήθηκε μία φορά, ἐνῶ ἐσὺ νικιέσαι καθημερινά. Μὴ κατακρίνεις τὸν Πέτρο, γιατί ἀρνήθηκε τὸν Κύριο, ἀλλὰ νὰ κατακρίνεις τὸν ἑαυτὸ σου· διότι μολονότι ὁμολογεῖς τὸν θεὸ μὲ τὰ λόγια, τὸν ἀρνεῖσαι ὅμως μὲ τὰ ἔργα, κάνοντας ἀντίθετα σ' ἐκεῖνα πὺ διατάζει, ὅπως λέει ὁ Παῦλος: «Ὁμολογοῦν ὅτι γνωρίζουν τὸν θεό, τὸν ἀρνοῦνται ὅμως μὲ τὰ ἔργα». Νὰ κατακρίνεις τὸν ἑαυτὸ σου, γιατί ὅσες φορές ὀρκίζεσαι ψεύτικα, ἢ ὅσες φορές ἀρνεῖσαι τὴν ἀλήθεια καὶ δὲν θέλεις νὰ τὴν ὁμολογήσεις ἢ ἀπὸ πείσμα ἢ ἀπὸ ὑπερηφάνεια ἢ αὐταρέσκεια, τόσες φορές ἀρνεῖσαι τὸν Χριστό, πὺ εἶναι ἡ

ἀλήθεια: «Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀλήθεια» (Ἰω. 14 ,6) ὅσες φορές βασίζεσαι στὴν δύναμή σου καὶ προσκυνεῖς σὰν εἰδωλο τὴν περιουσία σου, ἀρνεῖσαι τὸν Χριστό· γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἅγιος Παῦλος ὀνόμασε τὴν πλεονεξία εἰδωλολατρεία (Κολοσ. 3, 5). Καὶ γιὰ νὰ μιλήσω γενικά· ὁτιδήποτε προτιμᾷς περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, κι ἂν ἀκόμη ἐκεῖνο εἶναι μία βελόνα, λέγεται ἄρνηση τοῦ Χριστοῦ· γι' αὐτὸ εἶπε καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ὅτι μὲ πολλοὺς τρόπους μπορεῖ κάνεις νὰ ἀρνεῖται τὸν Χριστό.

Γι' αὐτό, καὶ σὺ ἀδελφέ, μιμήθηκες τὸν Πέτρο στὴν ἀμαρτία, ἄς μιμηθεῖς καὶ τὴν μετάνοιά του· ἐπειδὴ, σύμφωνα μὲ τὸν σοφὸ Νικήτα, γι' αὐτὸ τὸν λόγο γράφτηκαν τὰ σφάλματα τῶν ἁγίων, γιὰ νὰ μιμηθοῦμε ἐμεῖς τὴν μετάνοιά τους: «Μαθαίνουμε ἀπὸ τὶς ἅγιες Γραφές τὶς πτώσεις τῶν ἁγίων, γιὰ νὰ γίνουμε μιμητὲς καὶ τῆς μετάνοιάς τους». Ἐκεῖνος μία φορὰ ἀρνήθηκε τὸν Κύριο, ἀλλὰ μετανοοῦσε σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ· διότι, λέει ὁ ἅγιος Κλήμης, ὁ μαθητὴς του, ὅτι ὅσες φορές ὁ Πέτρος ἄκουγε τὸν πετεινὸ ποὺ φώναζε, θυμόταν τὴν ἄρνηση ποὺ ἔκανε καὶ ἔκλαιγε· λέει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος γιὰ τὸν Πέτρο ὅτι «Ἄρχισε νὰ κλαίει» (Μαρκ. 14, 72), πράγμα, ποὺ ἐρμηνεύοντας ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος τὸ λέει ἀντὶ τὸ 'ἀρξάμενος'. Διότι ἀφοῦ ἄρχισε μία φορὰ νὰ κλαίει, δὲν σταμάτησε νὰ κλαίει σὲ ὅλη του τὴν ζωὴ.

Καὶ σὺ νὰ μετανοήσεις ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς σου πρὸς τὸν Θεὸ σὲ ὅλη σου τὴν ζωὴ· καί, ὅσες φορές θυμᾶσαι τὶς ἀμαρτίες σου, νὰ κλαῖς καὶ νὰ χύνεις γι' αὐτὲς δάκρυα πολὺ πικρά· γιατί λέει ὁ ἅγιος Ἰερώνυμος, ὅτι «Ἡ μὲν προσευχὴ καταπραΰνει τὸν Θεό, ποὺ εἶναι ὀργισμένος, ἐνῶ τὰ δάκρυα τὸν ἀναγκάζουν νὰ ἐλεήσει». Καὶ ὁ ἅγιος Χρυσόστομος λέει ὅτι μετὰ τὴν βροχὴ ὁ ἀέρας γίνεται καθαρὸς καὶ ξάστερος, καὶ μετὰ τὰ δάκρυα ἡ ψυχὴ καὶ ὁ νοῦς γίνονται καθαρὰ καὶ ξάστερα. Ὁ Πέτρος ἀκούγοντας ἐκεῖνον τὸν πετεινὸ, πού φώναξε, ξύπνησε καὶ συναισθάνθηκε τὴν ἀμαρτία του καὶ ἐσὺ ἀκούγοντας τὸν Κύριο, πού σοῦ φωνάζει «Γρηγορεῖτε» (Μάρκ. 13, 37), ξύπνα ἀπὸ τὴν ἀμέλεια, ἔλα σὲ συναίσθηση τῶν ἀμαρτιῶν σου καὶ στάσου ἄγρυπνος.

Ἐκεῖνος ὅσο ἦταν στὴν αὐλὴ τοῦ ἀρχιερέως μαζὶ μὲ τοὺς

στρατιῶτες δὲν μπορούσε νὰ κλάψει καὶ νὰ μετανοήσει, ἀλλὰ ἔκλαψε μόλις βγῆκε ἔξω ἀπὸ τὴν αὐλὴ: «Καί. μόλις βγῆκε ἔξω ἔκλαψε πικρὰ» (Ματθ. 26, 75). Καὶ ἐσύ, ἂν δὲν βγεῖς ἔξω ἀπὸ τὴν ἀναισθησία τοῦ νοῦ σου, ποὺ ἔχει πωρωθεῖ, ὅπως λέει ἀλληγορικὰ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος καὶ ἂν δὲν ἀπομακρυνθεῖς ἀπὸ τὰ αἷτια τῆς ἁμαρτίας καὶ ἂν δὲν ἀπομακρυνθεῖς ἐντελῶς ἀπὸ τὸ κακό, δὲν μπορείς νὰ κλάψεις τὶς ἁμαρτίες σου καὶ νὰ δείξεις ἀληθινὴ μετάνοια.

Ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν ἁμαρτία τῆς ἀρνήσεως ἀπέκτησε μετάνοια, ἀπέκτησε ταπείνωση, δηλαδὴ τὸ νὰ μὴν ἔχει ἐμπιστοσύνη στὴ δύναμή του, ἀλλὰ στὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ· ἀπόκτησε τὸ νὰ μὴν ἀπελπίζεται καὶ τὴ συμπόνοια στοὺς ἁμαρτωλοὺς Καὶ σὺ ἀπὸ τὶς προηγούμενες ἁμαρτίες ποὺ ἔχεις κάνει, μάθε νὰ ταπεινώνεσαι· μάθε ὄχι νὰ κατηγορεῖς τοὺς ἄλλους ὅταν ἁμαρτάνουν, ἀλλὰ νὰ τοὺς συμπονᾷς καὶ νὰ τοὺς διδάσκεις νὰ μὴν ἀπελπίζονται.

Ἐκεῖνος μὲ τὴ μεγάλη μετάνοια, ποὺ ἔδειξε, δέχθηκε πάλι τὴν ἀποστολικὴ ἀξία, ποὺ ἔχασε καὶ ἔγινε πάλι κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων· καὶ ἐσύ ἐὰν μετανοεῖς μὲ τέτοια θερμότητα, μπορείς νὰ δεχθεῖς τὴν χάρι τῆς υἱοθεσίας ποὺ ἔχασες μὲ τὴν ἁμαρτία σου, καὶ νὰ γίνεις πάλι υἱὸς Θεοῦ καὶ κληρονόμος τῆς βασιλείας του.

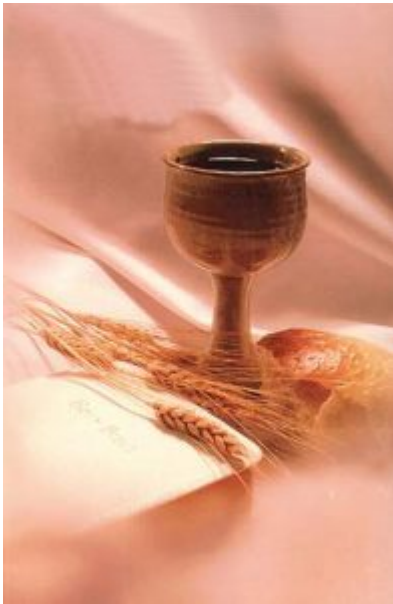
Γνώρισε, λοιπόν, ὅτι αἷτια ὄλων σου τῶν πταισμάτων ἦταν ἡ ἀμέλειά σου καὶ νὰ ντραπεῖς μπροστὰ στὸν θεϊκό σου διδάσκαλο· καὶ ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ἀποφάσισε νὰ ἀρχίσεις μία καινούργια ζωὴ μὲ νέα θερμότητα καὶ μὲ σκοποὺς ὄλους θεϊκοὺς δηλαδὴ γιὰ νὰ δοξάζεις τὸν Θεὸ καὶ γιὰ νὰ ἀσφαλίσεις τὴ σωτηρία σου. Καί, τέλος πάντων, ἐπειδὴ ἡ ἀμέλεια ἔχει μεγάλη δύναμη καὶ μπορεί πάλι νὰ σὲ ρίξει στὴν πτώση τῆς ἁμαρτίας μολονότι εἶναι φοβερὴ καὶ ἡ δύναμη τοῦ διαβόλου: «Αὐτοὶ ὅμως ἀμέλησαν (οἱ καλεσμένοι στοὺς γάμους) καὶ πῆγαν ὁ ἓνας στὸ χωράφι του καὶ ὁ ἄλλος στὸ ἐμπόριό του» (Ματθ. 22, 5) γι' αὐτὸ παρακάλεσε τὸν Κύριο νὰ σὲ ἐλευθερώσει ἀπὸ τὴν μία καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερο νὰ σὲ ἐλευθερώσει ἀπὸ τὸν ἑαυτό σου, γιατί σὺ ὁ ἴδιος εἶσαι γιὰ τὸν ἑαυτό σου ἓνας ἐχθρὸς χειρότερος ἀπὸ κάθε διάβολο, καθὼς ἀναφέρεται: «Ἐκεῖνοι ποὺ ἁμαρτάνουν εἶναι ἐχθροὶ τῆς

ζωῆς τους» (Τωβίτ 12,10).

Ἀπό τό βιβλίο:«Πνευματικά Γυμνάσματα»,
ἔκδ. Συνοδία Σπυρίδωνος Ἱερομονάχου, Νέα Σκῆτη Ἁγ. Ὁρους.

Ὁ Μυστικός Δεῖπνος

π. Ἀλεξάνδρου Σμέμαν.

Δύο βασικά γεγονότα χαρακτηρίζουν τίς ἱερές ἀκολουθίες τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Πέμπτης: ὁ Μυστικός Δεῖπνος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μέ τοὺς μαθητές Του καὶ ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα. Τὸ βαθύτερο νόημα καὶ τῶν δύο αὐτῶν γεγονότων εἶναι ἡ ἀγάπη . Ὁ Μυστικός Δεῖπνος εἶναι ἡ ἐσχατολογικὴ ἀποκάλυψη τῆς σωτηριώδους ἀγάπης τοῦ θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, τῆς ἀγάπης ποὺ εἶναι ἡ καρδιὰ τῆς σωτηρίας. Ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα ἀποκαλύπτει ὅτι ἡ ἁμαρτία, ὁ θάνατος καὶ ἡ αὐτοκαταστροφὴ ὀφείλονται

ἐπίσης στὴν ἀγάπη· ἀλλὰ σὲ μία ἀγάπη καταστροφικὴ, μία ἀγάπη ποὺ διαιρεῖ, διαλύει καὶ ὀδηγεῖ ἐκεῖ ποὺ κάθε ἄλλο παρὰ ἀγάπη κυριαρχεῖ. Ἀκριβῶς ἐδῶ βρίσκεται τὸ μυστήριον τούτης τῆς μοναδικῆς ἡμέρας, τῆς Μεγάλης Πέμπτης. Οἱ ἱερεῖς ἀκολουθίης της, ὅπου τὸ φῶς καὶ τὸ σκοτάδι, ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη εἶναι παράξενα ἀναμειγμένα, μᾶς προκαλοῦν σὲ μία ἐπιλογὴ ἀπὸ τὴν ὁποία ἐξαρτᾶται ὁ τελικὸς προορισμὸς τοῦ καθενὸς ἀπὸ μᾶς.

«Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα... ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς...» (Ἰω. 13, 1). Γιὰ νὰ καταλάβουμε τὸ νόημα τοῦ μυστικοῦ Δείπνου θὰ πρέπει νὰ τὸν δοῦμε σὰν τέλος τῆς μεγαλειώδους ἐνέργειας τῆς θείας Ἀγάπης, ἡ ὁποία ἄρχισε μὲ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου καὶ τώρα ὀλοκληρῶνεται μὲ τὸ θάνατον καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ.

«Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν» (Α΄ Ἰω. 4, 8). Καὶ τὸ πρῶτον δῶρον τῆς Ἀγάπης ἦταν ἡ ζωὴ. Τὸ νόημα καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ζωῆς ἦταν ἡ κοινωνία. Γιὰ νὰ ζήσει ὁ ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ τρώει καὶ νὰ πίνει, νὰ συμμετέχει στὴ ζωὴ τοῦ κόσμου. Ἔτσι ὁ κόσμος ἦταν θεία ἀγάπη ποὺ ἔγινε τροφή, ἔγινε Σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὄντας ζωντανός, δηλαδὴ συμμετέχοντας στὸν κόσμον, ὁ ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ ζεῖ σὲ κοινωνία μὲ τὸν Θεόν, νὰ βρεῖ νόημα στὸν Θεόν, νὰ βρεῖ σ' Αὐτὸν τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Κοινωνία μὲ τὸν κόσμον – τὸ δημιούργημα τοῦ Θεοῦ – ἦταν πραγματικὴ κοινωνία μὲ τὸν Θεόν.

Ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε τὴν τροφήν του ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ κάνοντας τὴν σῶμα του καὶ ζωὴν του, πρόσφερε ὀλόκληρον τὸν κόσμον στὸν Θεόν μεταμορφώνοντάς τον σὲ ζωὴν «ἐν Χριστῷ». Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἔδωσε στὸν ἄνθρωπον ζωὴν, ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὸν Θεόν μεταμόρφωσε αὐτὴν τὴν ζωὴν σὲ κοινωνία μὲ τὸν Θεόν. Αὐτὸς ἦταν ὁ Παράδεισος. Ἡ ζωὴ στὸν παράδεισον ἦταν, πραγματικά, εὐχαριστιακὴ. Μέσα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν ἀγάπην του γιὰ τὸν Θεόν, ὅλη ἡ δημιουργία ἐπρόκειτο νὰ ἀγιαστεῖ καὶ νὰ μεταμορφωθεῖ σ' ἓνα μυστήριον τῆς θείας Παρουσίας καὶ ὁ ἄνθρωπος θὰ ἦταν ὁ λειτουργὸς αὐτοῦ τοῦ μυστηρίου.

Μὲ τὴν ἁμαρτία ὅμως ὁ ἄνθρωπος ἔχασε αὐτὴ τὴν εὐχαριστιακὴ ζωὴ. Τὴν ἔχασε γιατί ἔπαψε νὰ βλέπει τὸν κόσμον ὡς μέσο ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Θεό, καὶ τὴ ζωὴ του ὡς εὐχαριστία, ὡς λατρεία καὶ εὐγνωμοσύνη... Ἀγάπησε τὸν ἑαυτό του γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ τὸν κόσμον γιὰ τὸν κόσμον. Ἔκανε τὸν ἑαυτό του καὶ τὸν κόσμον αὐτοσκοπὸ. Ἀγάπησε τόσο τὸν ἑαυτό του ὥστε τὸν ἔκανε τὸ κέντρο, τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ τέλος τῆς ὑπαρξῆς του. Πίστεψε ὅτι ἡ πείνα καὶ ἡ δίψα του, δηλαδή ἡ ἐξάρτηση τῆς ζωῆς του ἀπὸ τὸν κόσμον, θὰ μπορούσε νὰ ικανοποιηθεῖ ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόσμον, ἀπὸ τὴν τροφὴν ποὺ προσφέρει ὁ κόσμος. Ἀλλὰ ὁ κόσμος καὶ ἡ τροφὴ, ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ἀποχωρίζονται ἀπὸ τὸ ἀρχικὸ μυστηριακὸ νόημά τους –ὡς μέσα ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Θεὸ– ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ δὲν προσλαμβάνονται ὡς δῶρα τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ικανοποιοῦν τὴν πείνα καὶ τὴ δίψα γιὰ τὸν Θεό, παύουν νὰ προσφέρουν κάποια ικανοποίηση καὶ κάποιο πλήρωμα. Μὲ ἄλλα λόγια, ὅταν ὁ Θεὸς δὲν εἶναι πιά τὸ ἀληθινὸ περιεχόμενον καὶ τὸ νόημα τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου, παύει νὰ ικανοποιεῖται ἡ πείνα καὶ ἡ δίψα γιατί ὁ κόσμος δὲν ἔχει αὐτοζωή... Ἔτσι τοποθετώντας σ' αὐτὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ἄνθρωπος ξέκοψε ἀπὸ τὸ μόνον ἀντικείμενον ὅλης τῆς ἀγάπης, ὅλης τῆς πείνας, ὅλων τῶν ἐπιθυμιῶν. Καὶ πέθανε. Πέθανε γιατί ὁ θάνατος εἶναι ἡ ἀναπόφευκτη «ἀποσύνθεση» τῆς ζωῆς τῆς ξεκομμένης ἀπὸ τὴ μόνην πηγὴν καὶ τὸ αὐθεντικὸ περιεχόμενον.

Ὁ ἄνθρωπος ἀντὶ νὰ βρεῖ ζωὴν σ' αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ στὴν τροφὴν ποὺ τοῦ προσφέρει ὁ κόσμος, βρῆκε τὸ θάνατον. Ἡ ζωὴ ἔγινε πιά κοινωνία μὲ τὸ θάνατον ἀντὶ νὰ μεταμορφῶναι τὸν κόσμον μέσα ἀπὸ τὴν πίστην, τὴν ἀγάπην, τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν κοινωνίαν μαζί Του. Ὁ ἄνθρωπος ὑποτάχθηκε ἐξ ὀλοκλήρου στὸν κόσμον, ἔπαψε νὰ εἶναι ὁ λειτουργὸς του καὶ ἔγινε ὁ σκλάβος του. Μὲ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ ὀλοκλήρου ὁ κόσμος ἔγινε ἕνα ἀπέραντον νεκροταφεῖον ὅπου οἱ ἄνθρωποι εἶναι καταδικασμένοι σὲ θάνατον διότι εἶναι «καθήμενοι ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου...» (Ματθ. 4, 16).

Ἄν καὶ ὁ ἄνθρωπος πρόδωσε, ὁ Θεὸς ὅμως ἔμεινε πιστὸς στὸν ἄνθρωπον, δὲν ἔστριψε τὰ νῶτα του. «Οὐ γὰρ ἀπεστράφης τὸ πλάσμα σου εἰς τέλος, ὁ ἐποίησας Ἀγαθὴν, οὐδὲ ἐπελάθου ἔργου χειρῶν

σου, ἀλλ' ἐπεσκέψω πολυτρόπως διὰ σπλάχνα ἐλέους σου». (Εὐχὴ ἀπὸ τῆς Θεῆς Λειτουργίας τοῦ Μεγ. Βασιλείου). Ἐνα καινούργιο θεϊκὸ ἔργο ἄρχισε τὸ ἔργο τῆς ἀπολύτρωσης καὶ τῆς σωτηρίας. Καὶ ὁλοκληρώθηκε, τὸ ἔργο αὐτό, μὲ τὸν Χριστό, τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος, γιὰ νὰ ἐπανορθώσει τὸν ἄνθρωπο στὸ «ἀρχαῖο κάλλος» του καὶ νὰ ἐπαναφέρει τὴ ζωὴ στὸ ἐπίπεδό τῆς κοινωνίας μὲ τὸν Δημιουργό της, ἔγινε Ἄνθρωπος. Προσέλαβε τὴν ἀνθρώπινη φύση μας μὲ ὅλα τὰ χαρακτηριστικά της: τὴν πείνα, τὴ δίψα, τὴ λαχτάρα γιὰ ἀγάπη, γιὰ ζωὴ. Στὸ πρόσωπο τοῦ ἐνανθρωπίσαντος Χριστοῦ ἀποκαλύφθηκε ἡ ἀληθινὴ ζωὴ ἡ ὁποία εἶχε ἀρχικὰ δοθεῖ στὸν ἄνθρωπο σὰν πλήρης καὶ τέλεια Εὐχαριστία, σὰν πλήρης καὶ τέλεια κοινωνία μὲ τὸν Θεό. Ὁ Θεάνθρωπος Χριστὸς ἀρνήθηκε τὸν βασικὸ ἀνθρώπινο πειρασμό: νὰ ζήσει «ἐπ' ἄρτω μόνο». Ἀποκάλυψε ὅτι ὁ Θεὸς καὶ ἡ Βασιλεία Του εἶναι ὁ πραγματικὸς ἄρτος, ἡ πραγματικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὴ τὴν τέλεια εὐχαριστιακὴ Ζωή, τὴ γεμάτη ἀπὸ τὸν Θεὸ –καὶ κατὰ συνέπεια Θεῖα καὶ ἀθάνατη ζωή– τὴν ἔδωσε σὲ ὅλους τοὺς πιστοὺς Του. Δηλαδή οἱ πιστοὶ στὸν Θεὸ βρίσκουν σ' Αὐτὸν τὸ νόημα καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ζωῆς τους. Ἀκριβῶς αὐτὸ εἶναι τὸ βαθύτερο, τὸ ὑπέροχον νόημα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς πρόσφερε τὸν ἑαυτό Του σὰν τὴν ἀληθινὴ, τὴν οὐσιαστικὴ τροφή τοῦ ἀνθρώπου, γιατί ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀληθινὴ ζωὴ. Ἔτσι ἡ κίνησις τῆς Θεῆς Ἀγάπης ποὺ εἶχε ἀρχίσει στὸν Παράδεισον μὲ τὴν προσφορὰ τοῦ Θεοῦ «ἀπὸ παντὸς ξύλου ἐν τῷ Παραδείσῳ βρώσει φάγη» (γιατί τροφή εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου) φτάνει τώρα στὴν ἀποκορύφωσή της μὲ κεῖνο τὸ θεϊκὸ «λάβετε, φάγετε, τοῦτο ἐστὶ τὸ σῶμα μου...» (γιατί ὁ Θεὸς εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου). Ὁ Μυστικὸς Δείπνος, λοιπόν, εἶναι ἡ ἀποκατάστασις τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς, ἀποκατάστασις τῆς ζωῆς σὰν Εὐχαριστία καὶ Κοινωνία.

Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ὥρα τῆς ἔσχατης Ἀγάπης εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ ὥρα τῆς ἔσχατης προδοσίας. Ὁ Ἰούδας ἐγκαταλείπει τὸ φῶς ποὺ πλημμύριζε τὸ «Μέγα Ἀνώγαλον» καὶ μπαίνει στὸ σκοτάδι. «Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος εὐθέως ἐξῆλθεν · ἦν δὲ νύξ» (Ἰω. 13, 30). Γιατί ἔφυγε; Διότι ἀγαποῦσε, ἀπαντάει τὸ Εὐαγγέλιον. Καὶ αὐτὴ ἡ

μοιραία (θανατηφόρα) ἀγάπη τονίζεται ἐπαναληπτικὰ στοὺς ὕμνους τῆς Μεγάλης Πέμπτης. «Ὁ τρόπος σου δολιότητος γέμει, παράνομε Ἰούδα ·νοσῶν γὰρ φιλαργυρίαν, ἐκέρδησας μισανθρωπίαν ·εἰ γὰρ πλοῦτον ἠγάπας, τί τῷ περὶ πτώχειας διδάσκοντι ἐφοίτας; εἰ δὲ καὶ ἐφίλεις, ἵνα τί ἐπώλεις τὸν ἀτίμητον;...». Δὲν ἔχει σημασία τὸ γεγονὸς ὅτι ἀντικείμενο τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰούδα ἦταν ὁ «χρυσός». Ὁ χρυσὸς, τὸ χρῆμα ἐδῶ ἀντιπροσωπεύει ὅλες τὶς διεστραμμένες καὶ καταστρεπτικὲς ἀγάπες ποὺ ὀδηγοῦν τὸν ἄνθρωπο στὴν ἄρνηση τοῦ θεοῦ. Εἶναι, στὴν πραγματικότητα ἀγάπη κλεμένη ἀπὸ τὸν θεὸ καὶ ἀκριβῶς γι' αὐτὸ ὁ Ἰούδας εἶναι ὁ κλέφτης. Καὶ ὅταν κάποιος δὲν ἀγαπάει τὸν θεὸ καὶ γενικὰ ἡ ἀγάπη του δὲν προέρχεται ἀπὸ τὸν θεό, ἀκόμα καὶ τότε ὁ ἄνθρωπος ἀγαπάει καὶ ἐπιθυμεῖ –γιατί εἶναι δημιουργημένος ν' ἀγαπάει καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ φύση του– ἀλλὰ ἕνα σκοτεινὸ καὶ αὐτοκαταστροφικὸ πάθος τὸν ὀδηγεῖ στὸ θάνατο.

Κάθε χρόνο καθὼς γιορτάζουμε τὴ μεγάλη αὐτὴ ἡμέρα τῆς Ἁγίας Πέμπτης καὶ βυθιζόμαστε στὸ ἀτέρμονο φῶς της καὶ στὰ ἀπύθμενα βάθη τῶν νοημάτων τῆς ἡμέρας αὐτῆς, ἡ ἴδια ἀποφασιστικὴ ἐρώτηση ἀπευθύνεται στὸν καθένα ἀπὸ μᾶς: ἐγὼ ἀνταποκρίνομαι στὴν ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἀποδέχομαι σὰν ζωὴ μου, ἢ ἀκολουθῶ τὸν Ἰούδα μέσα στὸ σκοτάδι τῆς νύχτας του;

Οἱ ἀκολουθίες τῆς Μεγάλης Πέμπτης περιλαμβάνουν τὸν Ὅρθρο, τὸν Ἑσπερινὸ καὶ ἀκολουθεῖ ἡ θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Παλαιὰ στοὺς Καθεδρικοὺς Ναοὺς τελοῦσαν τὴν εἰδικὴ ἀκολουθία τοῦ «Νιπτῆρος» μετὰ τὴ θεία Λειτουργία. Σήμερα αὐτὸ γίνεται σὲ ἐλάχιστα μοναστήρια. Ἐνῶ ὁ Διάκονος διαβάζει τὸ Εὐαγγέλιο, ὁ Ἐπίσκοπος (ἢ ὁ Ἡγούμενος) πλένει τὰ πόδια δώδεκα ἱερέων (ἢ μοναχῶν), γεγονὸς ποὺ θυμίζει ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ θεμέλιό τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ χαρακτηρίζει ὅλες τὶς σχέσεις μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἐπίσης στὶς πρῶτες Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες συνηθιζόταν παλαιὰ νὰ γίνεται τὴ Μεγάλη Πέμπτη ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Μύρου τὸ ὁποῖο χρησιμοποιεῖται στὸ μυστήριον τοῦ Ἁγίου Χρίσματος. Σήμερα ὅμως τὸ Ἅγιο Μύρο ἐτοιμάζεται μόνο στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως σὲ εἰδικὴ ἀκολουθία τὴ Μεγάλη Πέμπτη. Στὴν

ἀκολουθία αὐτὴ παίρνουν μέρος ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, οἱ Μητροπολίτες καὶ ὅλος ὁ κλῆρος τοῦ Ἁγίου Θρόνου. Μὲ τὸ Ἅγιο Χρῖσμα ποὺ παίρνουμε μετὰ τὴ βάπτισή μᾶς δεχόμαστε τὶς δωρεὲς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἔτσι ἡ καινούργια ἀγάπη, ποὺ φέρνει ὁ Χριστὸς στὴ γῆ, μᾶς σφραγίζει τὴν ἡμέρα πού, σὰν νέα μέλη, μπαίνουμε στὴν Ἐκκλησία .

Στὸν Ὅρθρο τὰ τροπάρια τονίζουν τὸ θέμα τῆς ἡμέρας ποὺ εἶναι ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καὶ στὴν «ἀκόρεστη ψυχὴ» τοῦ Ἰούδα. Ἐνα ἀπὸ τὰ πολλὰ τροπάρια μᾶς λέει:

«Ὅτε οἱ ἔνδοξοι Μαθηταί, ἐν τῷ νιπτήρι τοῦ Δείπνου ἐφωτίζοντο, τότε Ἰούδας ὁ δυσσεβὴς φιλαργυρίας νοσήσας ἐσκοτίζετο ·καὶ ἀνόμοις κριταῖς σὲ τὸν δίκαιον Κριτὴν παραδίδωσι. Βλέπε χρημάτων ἐραστά, τὸν διὰ ταῦτα ἀγχόνη χρησάμενον ·φεῦγε ἀκόρεστον ψυχὴν, τὴν Διδασκάλῳ τοιαῦτα τολμήσασαν. Ὁ περὶ πάντας ἀγαθός, Κύριε, δόξα σοι»

Τὸ Εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα (Λουκᾶ 22, 1-39) εἶναι ἡ ἐξιστορήση τῶν γεγονότων ποὺ ἔγιναν σὲ κεῖνο τὸ «ἀνώγειον μέγα ἐστρωμένον». Ἀκολουθεῖ ὁ ὠραιότατος κανόνας –γεμάτος μὲ θεολογικὰ νοήματα– ποίημα Κοσμᾶ Μοναχοῦ: «Τμηθείση τμᾶται, πόντος ἐρυθρός...». Αὐτὸς μᾶς δίνει τὴν ὠθηση γιὰ αὐτοσυγκέντρωση καὶ σκέψη πάνω στὸ ἐσχατολογικὸ νόημα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου. Ὁ τελευταῖος Εἰρμὸς τῆς 9ης Ἠδῆς μᾶς καλεῖ νὰ πάρουμε μέρος στὸ ἀθάνατο τραπέζι ποὺ μὲ δεσποτικὴ φιλοξενία μᾶς παρέχει ὁ Κύριος:

«Ξενίας δεσποτικῆς καὶ ἀθανάτου τραπέζης, ἐν ὑπερώῳ τόπῳ, ταῖς ὑψηλαῖς φρεσί, πιστοί, δεῦτε ἀπολαύσωμεν, ἐπαναβεβηκότα Λόγον, ἐκ τοῦ Λόγου μαθόντες, ὄν μεγαλύνομεν»

Στὸν Ἑσπερινὸ μετὰ τὸ «Κύριε, ἐκέκραξα πρὸς σέ...» στὰ ἰδιόμελα τῶν Αἵνων ποὺ ἀκολουθοῦν τονίζεται ἡ φοβερὴ πνευματικὴ παρακμὴ τοῦ Ἰούδα: Ἡ προδοσία. Ἀντιπροσωπευτικὸ εἶναι τὸ ἐξῆς στιχηρό:

«Ἰούδας ὁ δοῦλος καὶ δόλιος, ὁ μαθητὴς καὶ ἐπίβουλος, ὁ φίλος καὶ διάβολος, ἐκ τῶν ἔργων ἀπεφάνθη. Ἦκολούθει γὰρ τῷ Διδασκάλῳ, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἐμελέτα τὴν προδοσίαν ·ἔλεγεν ἐν

*ἐαυτῷ Παραδώσω τοῦτον, καὶ κερδήσω τὰ συναχθέντα χρήματα
·Ἐπεζήτει δὲ καὶ τὸ μύρον πραθῆναι, καὶ τὸν Ἰησοῦν δόλω
κρατηθῆναι ·Ἀπέδωκεν ἀσπασμόν, παρέδωκε τὸν Χριστὸν καὶ ὡς
πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν, οὕτως ἠκολούθει, ὁ μόνος εὐσπλαχνος καὶ
φιλόανθρωπος»*

Μετὰ τὴν Εἴσοδο τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου διαβάζονται τρία ἀναγνώσματα ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη:

1) **Ἔξοδος 19, 10-19**. Ὁ θεὸς «ἐν γνόφῳ» κατέρχεται στὸ ὄρος Σινᾶ καὶ ὁ Μωυσῆς μὲ τὸ λαὸ ἐξέρχεται σὲ συνάντησή Του. Αὐτὸ προεικονίζει τὴν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμον καὶ μάλιστα στὴν Εὐχαριστιακὴ συνάντηση.

2) **Ἰὼβ 38, 1-23, 42, 1-5**. Ὁ θεὸς συνομιλεῖ μὲ τὸν Ἰὼβ, καὶ ὁ Ἰὼβ ἀπαντᾷ: «... τίς δὲ ἀναγγέλλεῖ μοι ἃ οὐκ ἤδειν, μεγάλα καὶ θαυμαστά, ἃ οὐκ ἐπιστάμην;» Καὶ αὐτὰ τὰ «μεγάλα καὶ θαυμαστά» ἐκπληρώνονται τώρα σὲ τοῦτο τὸ ὑπέρλαμπρο «Ἀνώγειον» μὲ τὰ ὑψίστα Δῶρα: τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ.

3) **Ἡσαΐας 50, 4-11**. Οἱ προφητεῖες γιὰ τὰ Πάθη τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Τὸν νῶτον μου ἔδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ραπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνῃς ἐμπτυσμάτων...»

Στὸν Ἀπόστολο διαβάζεται ἀπὸ τὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴ (11, 23-32) ἡ περιγραφὴ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου καὶ τὸ νόημα τῆς Θεῖας Κοινωνίας ὅπως τὰ δίνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Τὸ Εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα ποὺ ἀκολουθεῖ, εἶναι τὸ μεγαλύτερο σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ χρόνου, καὶ εἶναι κομμάτια καὶ ἀπὸ τὰ τέσσερα Εὐαγγέλια. Ἀναφέρει ὅλη τὴν ἱστορίαν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, τῆς προδοσίας τοῦ Ἰούδα, καὶ τῆς σύλληψης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὸν κήπον τῆς Γεσθημανῆς.

Ἀκολουθεῖ ἡ Θεῖα Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ὅπου ἀντὶ τοῦ Χερουβικοῦ Ὑμνου καὶ τοῦ Κοινωνικοῦ ψάλλεται ὁ ὕμνος ποὺ λέμε πάντα πρὶν ἀπὸ τὴν Θεῖαν Κοινωνίαν:

«Τοῦ Δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ σήμερα, Υἱὲ Θεοῦ, κοινωνὸν με παράλαβε ·οὐ μὴ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς σου τὸ μυστήριον εἶπω, οὐ φίλημα σοὶ δώσω, καθάπερ ὁ Ἰούδας. Ἄλλ' ὡς ὁ ληστής ὁμολογῶ σοι ·Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου».

Ἀπὸ τὸ βιβλίο: *Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ*

Ἔκδ. Ἀκρίτας

“Καταδικασμένοι νά εἶναι ἀθάνατοι”

Ἅγιος Ἰουστῖνος Πόποβιτς.

Οἱ ἄνθρωποι κατεδίκασαν τὸν Θεὸν εἰς θάνατον. ὁ Θεὸς ὅμως διὰ τῆς Ἀναστάσεώς Του “καταδικάζει” τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἀθανασία. Διὰ τὰ κτυπήματα τοὺς ἀνταποδίδει τοὺς ἐναγκαλισμούς. διὰ τὰς ὑβρεις τὰς εὐλογίας. διὰ τὸν θάνατον τὴν ἀθανασία. Ποτέ δέν ἔδειξαν οἱ ἄνθρωποι τόσον μῖσος πρὸς τὸν Θεόν, ὅσον ὅταν Τὸν ἐσταύρωσαν. καί ποτέ δέν ἔδειξεν ὁ Θεὸς τόσην ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὅσην ὅταν ἀνέστη. Οἱ ἄνθρωποι ἤθελαν νά καταστήσουν

τόν θεόν θνητόν, ἀλλ' ὁ θεός διὰ τῆς Ἀναστάσεώς Του κατέστησε τούς ἀνθρώπους ἀθανάτους. Ἀνέστη ὁ σταυρωθείς θεός καί ἀπέκτεινε τόν θάνατον. Ὁ θάνατος οὐκ ἔστι πλέον. Ἡ ἀθανασία κατέκλυσε τόν ἄνθρωπον καί ὅλους τούς κόσμους του.

Διὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ θεανθρώπου ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ὠδηγήθη τελεσιδικῶς εἰς τήν ὁδόν τῆς ἀθανασίας, καί ἔγινε φοβερὰ καί δι' αὐτόν τόν θάνατον. Διότι πρό τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὁ θάνατος ἦτο φοβερός διὰ τόν ἄνθρωπον, ἀπό δέ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου γίνεται ὁ ἄνθρωπος φοβερός διὰ τόν θάνατον. Ἐάν ζῆ διὰ τῆς πίστεως εἰς τόν Ἀναστάντα θεάνθρωπον ὁ ἄνθρωπος, ζῆ ὑπεράνω τοῦ θανάτου. Καθίσταται ἀπρόσβλητος καί ἀπό τόν θάνατον. Ὁ θάνατος μετατρέπεται εἰς «ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ»: «Ποῦ σου, θάνατε, τό κέντρον; ποῦ σου, ἄδη, τό νῆκος;» (πρβλ. Α' Κορ. 15, 55-56). Οὕτως, ὅταν ὁ ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος ἀποθνήσκη, ἀφήνει ἀπλῶς τό ἔνδυμα τοῦ σώματός του διὰ νά τό ἐνδυθῆ ἐκ νέου κατά τήν ἡμέραν τῆς Δευτέρας Παρουσίας.

Μέχρι τῆς Ἀναστάσεως τοῦ θεανθρώπου Χριστοῦ ὁ θάνατος ἦτο ἡ δευτέρα φύσις τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πρώτη ἦτο ἡ ζωή, καί ὁ θάνατος ἡ δευτέρα. Ὁ ἄνθρωπος εἶχε συνηθίσει τόν θάνατον ὡς κάτι τό φυσικόν. Ἀλλά μέ τήν Ἀνάστασιν Του ὁ Κύριος ἥλλαξε τά πάντα: ἡ ἀθανασία ἔγινεν ἡ δευτέρα φύσις τοῦ ἀνθρώπου, ἔγινε κάτι τό φυσικόν εἰς τόν ἄνθρωπον, καί τό ἀφύσικον κατέστη ὁ θάνατος. Ὅπως μέχρι τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἦτο φυσικόν εἰς τούς ἀνθρώπους τό νά εἶναι θνητοί, οὕτω μετά τήν ἀνάστασιν ἔγινε φυσική δι' αὐτούς ἡ ἀθανασία.

Διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ ἄνθρωπος κατέστη θνητός καί πεπερασμένος. διὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ θεανθρώπου γίνεται ἀθάνατος καί αἰώνιος. Εἰς αὐτό δέ ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ δύναμις καί τό κράτος καί ἡ παντοδυναμία τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως. Καί διὰ τοῦτο ἄνευ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ δέν θά ὑπῆρχε κἄν ὁ Χριστιανισμός. Μεταξύ τῶν θαυμάτων ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι τό μεγαλύτερον θαῦμα. Ὅλα τά ἄλλα θαύματα πηγάζουν ἀπό αὐτό καί συνοψίζονται εἰς αὐτό. Ἐξ αὐτοῦ ἐκπηγάζουν καί ἡ πίστις καί ἡ ἀγάπη καί ἡ ἐλπίς καί ἡ προσευχή καί ἡ θεοσέβεια. Οἱ δραπεταί μαθηταί, αὐτοί οἱ ὁποῖοι ἔφυγαν μακράν ἀπό τόν Ἰησοῦν ὅταν ἀπέθνησεν, ἐπιστρέφουν πρός Αὐτόν ὅταν ἀνέστη. Καί ὁ Ρωμαῖος ἐκατόνταρχος ὅταν εἶδε τόν Χριστόν νά ἀνίσταται ἐκ τοῦ τάφου, τόν ὠμολόγησεν ὡς Υἱόν τοῦ θεοῦ. Κατά τόν ἴδιον τρόπον καί ὅλοι οἱ πρῶτοι Χριστιανοί ἔγιναν Χριστιανοί, διότι ἀνέστη ὁ Χριστός, διότι ἐνίκησε τόν θάνατον.

Αυτό είναι εκείνο τό όποϊον ούδεμία άλλη θρησκεία έχει. αυτό είναι εκείνο τό όποϊον κατά τρόπον μοναδικόν και άναμφισβήτητον δεικνύει και άποδεικνύει ότι ό Ίησοϋς Χριστός είναι ό μόνος άληθινός θεός και Κύριος εις όλους τούς ορατούς και άοράτους κόσμους.

Χάρις εις τήν Άνάστασιν τουΰ Χριστουΰ, χάρις εις τήν νίκην επί τουΰ θανάτου οι άνθρωποι έγίνοντο και γίνονται και θά γίνονται πάντοτε Χριστιανοί. Όλη ή ιστορία τουΰ Χριστιανισμοϋ δέν είναι άλλο τι παρά ιστορία ενός και μοναδικουΰ θαύματος της τουΰ Χριστουΰ Άναστάσεως, τό όποϊον συνεχίζεται διαρκώς εις όλας τάς καρδιάς τών Χριστιανών από ήμέρας εις ήμέραν, από έτους εις έτος, από αιώνος εις αιώνα μέχρι της Δευτέρας Παρουσίας.

Ό άνθρωπος γεννᾶται άληθώς όχι όταν τον φέρη εις τον κόσμον ή μητέρα του, άλλ' όταν πιστεύση εις τον Άναστάντα Σωτήρα Χριστόν, διότι τότε γεννᾶται εις τήν άθάνατον και αιωνίαν ζωήν, ένῶ ή μητέρα γεννᾶ τό παιδί της προς θάνατον, διά τον τάφον. Η Άνάστασις τουΰ Χριστουΰ είναι ή μητηρ πάντων ήμῶν, πάντων τών Χριστιανών, ή μητηρ τών άθανάτων. Διά της πίστεως εις τήν Άνάστασιν τουΰ Κυρίου, γεννᾶται έκ νέου ό άνθρωπος, γεννᾶται διά τήν αιωνιότητα.

– Τοϋτο είναι αδύνατον! Παρατηρεϊ ό σκεπτικιστής. Και ό Άναστάς θεάνθρωπος άπαντᾶ: «Πάντα δυνατά τῶ πιστεύοντι» (πρβλ. Μάρκ. 9, 23). Και ό πιστεύων είναι εκείνος ό όποϊος μέ όλην τήν καρδίαν, μέ όλην τήν ψυχήν, μέ όλον τό είναι του ζῆ κατά τό Εϋαγγέλιον τουΰ Άναστάντος Κυρίου Ίησοϋ.

Η πίστις μας είναι ή νίκη διά της οποίας νικῶμεν τον θάνατον, ή πίστις δηλαδή εις τον Άναστάντα Κύριον. «Πουΰ σου, θάνατε, τό κέντρον;» «Τό δέ κέντρον τουΰ θανάτου ή άμαρτία» (Α' Κορ. 15, 55-56). Διά της άναστάσεως Του ό Κύριος «ήμβλυνε τουΰ θανάτου τό κέντρον». Ό θάνατος είναι ό ὄφισ, ή δέ άμαρτία είναι τό κεντρί του. Διά της άμαρτίας ό θάνατος έκχέει τό δηλητήριο εις τήν ψυχήν και τό σῶμα τουΰ ανθρώπου. Όσον περισσοτέρας άμαρτίας έχει ό άνθρωπος, τόσον περισσότερα είναι τά κέντρα διά τών όποιών έκχέει ό θάνατος τό δηλητήριόν του εις αυτόν.

Όταν ή σφήκα κεντρίση τον άνθρωπον, καταβάλλει οϋτος κάθε δυνατήν προσπάθειαν διά νά έκβάλη τό κεντρί από τό σῶμα του. Όταν δέ τον κεντρίση ή άμαρτία – τό κέντρον αυτό τουΰ θανάτου – τί πρέπει νά κάμη; – Πρέπει μέ τήν πίστιν και προσευχήν νά επικαλεσθῆ τον Άναστάντα Σωτήρα Χριστόν, διά νά έκβάλη Αϋτός τό κεντρί τουΰ θανάτου από τήν ψυχήν του. Και Αϋτός ως πολυεύσπλαγχνος θά τό κάμη, διότι είναι θεός τουΰ Έλέους και

τῆς Ἀγάπης. Ὅταν πολλάι σφῆκαι πέσουν ἐπί τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου καί τόν τραυματίσουν πολύ μέ τά κέντρα τους, τότε ὁ ἄνθρωπος δηλητηριάζεται καί ἀποθνήσκει. Τό αὐτό γίνεται καί μέ τήν ψυχήν τοῦ ἀνθρώπου ὅταν τήν τραυματίσουν τά πολλά κέντρα τῶν πολλῶν ἀμαρτιῶν. Ἀποθνήσκει οὗτος θάνατον πού δέν ἔχει ἀνάστασιν.

Νικῶν διά τοῦ Χριστοῦ τήν ἀμαρτίαν μέσα του ὁ ἄνθρωπος νικᾷ τόν θάνατον. Ἐάν περάση μία ἡμέρα καί σύ δέν ἔχῃς νικήσει οὔτε μίαν ἀμαρτίαν σου, γνώρισε ὅτι ἔγινες περισσότερο θνητός. Ἐάν ὅμως νικήσης μίαν ἢ δύο ἢ τρεῖς ἀμαρτίας σου, ἔγινες πιό νέος μέ τήν νεότητα ἢ ὁποία δέν γηράσκει, τήν ἀθάνατον καί αἰωνίαν! Ἄς μή τό λησμονῶμεν ποτέ: τό νά πιστεύῃ κανεῖς εἰς τόν Ἀναστάντα Χριστόν, τοῦτο σημαίνει νά ἀγωνίζεται διαρκῶς τόν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς ἀμαρτίας, τοῦ κακοῦ καί τοῦ θανάτου.

Τό ὅτι ὁ ἄνθρωπος πιστεύει ἀληθῶς εἰς τόν Ἀναστάντα Κύριον τό ἀποδεικνύει μέ τό νά ἀγωνίζεται κατά τῆς ἀμαρτίας καί τῶν παθῶν. καί ἐάν μέν ἀγωνίζεται, πρέπει νά γνωρίζῃ ὅτι ἀγωνίζεται διά τήν ἀθανασίαν καί τήν αἰωνίαν ζωήν. Ἐάν ὅμως δέν ἀγωνίζεται, τότε εἶναι ματαία ἡ πίστις του! Διότι, ἐάν ἡ πίστις τοῦ ἀνθρώπου δέν εἶναι ἀγών διά τήν ἀθανασίαν καί τήν αἰωνιότητα, τότε τί εἶναι; Ἐάν μέ τήν εἰς Χριστόν πίστιν δέν φθάνῃ κανεῖς εἰς τήν ἀθανασίαν καί τήν ἐπί τοῦ θανάτου νίκην, τότε πρός τί ἡ πίστις ἡμῶν; Ἐάν ὁ Χριστός δέν ἀνέστη, τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ ἀμαρτία καί ὁ θάνατος δέν ἔχουν νικηθῆ. Ἐάν δέ δέν ἔχουν αὐτά τά δύο νικηθῆ, τότε διά τί νά πιστεύῃ κανεῖς εἰς τόν Χριστόν; Ἐκεῖνος ὅμως ὁ ὁποῖος διά τῆς πίστεως εἰς τόν Ἀναστάντα Χριστόν ἀγωνίζεται ἐναντίον κάθε ἀμαρτίας του, αὐτός ἐνισχύει βαθμιαίως ἐν ἑαυτῷ τήν αἴσθησιν ὅτι ὁ Κύριος ὄντως ἀνέστη, ὄντως ἤμβλυσε τό κέντρον τοῦ θανάτου, ὄντως ἐνίκησε τόν θάνατον εἰς ὅλα τά μέτωπα μάχης.

Ἡ ἀμαρτία βαθμιαίως σμικρύνει τήν ψυχήν τοῦ ἀνθρώπου, τήν πλησιάζει πρός τόν θάνατον, τήν μεταβάλλει ἀπό ἀθανάτου εἰς θνητήν, ἀπό ἀφθάρτου καί ἀπεράντου εἰς φθαρτήν καί εἰς πεπερασμένην. Ὅσον περισσότερο ἀμαρτίας ἔχει ὁ ἄνθρωπος, τόσον περισσότερο εἶναι θνητός. Καί ἐάν ὁ ἄνθρωπος δέν αἰσθάνεται τόν ἑαυτόν του ἀθάνατον, εἶναι φανερόν ὅτι εὐρίσκεται ὅλος βυθισμένος εἰς τάς ἀμαρτίας, εἰς σκέψεις μυωπικάς, εἰς αἰσθήματα νεκρωμένα. Ὁ Χριστιανισμός εἶναι μία κλῆσις εἰς τόν μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ θανάτου, μέχρι δηλαδή τῆς τελικῆς νίκης ἐπ' αὐτοῦ. Κάθε ἀμαρτία ἀποτελεῖ μίαν ὑποχώρησιν, κάθε πάθος μίαν προδοσίαν,

κάθε κακία μίαν ἦτταν.

Δέν πρέπει νά διερωτᾶται κανείς διατί καί οἱ Χριστιανοί ἀποθνήσκουν τόν σωματικόν θάνατον. Τοῦτο γίνεται, διότι ὁ θάνατος τοῦ σώματος εἶναι μία σπορά. Σπεύρεται σῶμα θνητόν, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (πρβλ. Α' Κορ. 15, 42 ἐξ.), καί βλαστάνει, αὐξάνει καί γίνεται ἀθάνατον. Ὅπως ὁ σπειρόμενος σπόρος, οὕτω καί τό σῶμα διαλύεται, διά νά τό ζωοποιήσῃ καί τελειοποιήσῃ τό Ἅγιον Πνεῦμα. Ἐάν ὁ Κύριος Ἰησοῦς δέν εἶχεν ἀναστήσει τό σῶμα, τί ὄφελος θά εἶχε τοῦτο ἀπό Αὐτόν; Οὗτος δέν θά εἶχε σώσει ὀλόκληρον τόν ἄνθρωπον. Ἐάν δέν ἀνέστησε τό σῶμα, τότε διά τί ἐσαρκώθη, διά τί ἀνέλαβε τό σῶμα, ἀφοῦ δέν τοῦ ἔδωσε τίποτε ἀπό τήν θεότητα Του;¹

Ἐάν ὁ Χριστός δέν ἀνέστη, διά τί τότε νά πιστεῦῃ κανείς εἰς Αὐτόν; Ὁμολογῶ εἰλικρινῶς, ὅτι ἐγώ οὐδέποτε θά ἐπίστευον εἰς τόν Χριστόν, ἐάν δέν εἶχεν ἀναστή καί δέν εἶχε νικήσει τόν θάνατον, τόν μεγαλύτερον ἐχθρόν μας. Ἄλλ' ὁ Χριστός ἀνέστη καί ἐδώρησεν εἰς ἡμᾶς τήν ἀθανασίαν. Ἄνευ αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ὁ κόσμος μας εἶναι μόνον μία χλώδης ἔκθεσις ἀπεχθῶν ἀνοησιῶν. Μόνον μέ τήν ἔνδοξον Ἀνάστασιν Του ὁ θαυμαστός Κύριος καί Θεός μας, μᾶς ἠλευθέρωσεν ἀπό τό παράλογον καί τήν ἀπελπισίαν. Διότι χωρίς τήν Ἀνάστασιν δέν ὑπάρχει οὔτε εἰς τόν οὐρανόν οὔτε ὑπό τόν οὐρανόν τίποτε πῖο παράλογον ἀπό τόν κόσμον αὐτόν. οὔτε μεγαλυτέρα ἀπελπισία ἀπό τήν ζωήν αὐτήν, δίχως ἀθανασίαν. Δι' αὐτό εἰς ὅλους τούς κόσμους δέν ὑπάρχει περισσότερο δυστυχησμένη ὑπαρξις ἀπό τόν ἄνθρωπον, πού δέν πιστεύει εἰς τήν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ καί τήν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν (πρβλ. Α' Κορ. 15, 19). «Καλόν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος» (Ματθ. 26, 24).

Εἰς τόν ἀνθρώπινον κόσμον μας ὁ θάνατος εἶναι τό μεγαλύτερον βάσανον καί ἡ πῖο φρικιαστική ἀπανθρωπία. Ἡ ἀπελευθέρωσις ἀπό αὐτό τό βάσανον καί ἀπό αὐτήν τήν ἀπανθρωπίαν εἶναι ἀκριβῶς ἡ σωτηρία. Τοιαύτην σωτηρίαν ἐδώρησεν εἰς τό ἀνθρώπινον γένος μόνον ὁ Νικητής τοῦ θανάτου – ὁ Ἀναστάς Θεάνθρωπος. Διά τῆς ἀναστάσεώς Του Αὐτός μᾶς ἀπεκάλυψεν ὅλον τό μυστήριον τῆς σωτηρίας μας. Σωτηρία σημαίνει τό νά ἐξασφαλισθῇ διά τό σῶμα καί τήν ψυχήν ἀθανασία καί αἰωνία ζωή. Πῶς δέ κατορθώνεται τοῦτο; Μόνον διά τῆς θεανθρωπίνης ζωῆς, τῆς νέας ζωῆς τῆς ἐν τῷ Ἀναστάντι καί διά τόν Ἀναστάντα Χριστόν!

Δι' ἡμᾶς τούς Χριστιανούς ἡ ζωή αὐτή ἐπί τῆς γῆς εἶναι σχολεῖον, εἰς τό ὁποῖον μανθάνομεν πῶς νά ἐξασφαλίσωμεν τήν ἀθανασίαν καί τήν αἰωνίαν ζωήν. Διότι τί ὄφελος ἔχομεν ἀπό

αυτήν τήν ζωήν, εάν μέ αυτήν δέν ήμποροῦμεν νά ἀποκτήσωμεν τήν αἰωνίαν; Ἀλλά, διά νά ἀναστηθῆ μετά τοῦ Χριστοῦ ὁ ἄνθρωπος, πρέπει πρῶτον νά συναποθάνη μετ' Αὐτοῦ καί νά ζήσῃ τήν ζωήν τοῦ Χριστοῦ ὡς ἰδικήν του. Ἐάν κάμη τοῦτο, τότε τήν ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως θά ήμπορέσῃ μετά τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου νά εἰπῆ: «Χθές συνεσταυρούμην Χριστῷ, σήμερον συνδοξάζομαι. χθές συνενεκρούμην, ζωοποιούμαι σήμερον. χθές συνεθαπτόμην, σήμερον συνεγείρομαι»².

Εἰς τέσσαρας μόνον λέξεις συγκεφαλαιοῦνται καί τά τέσσαρα Εὐαγγέλια τοῦ Χριστοῦ: Χριστός Ἀνέστη! – Ἀληθῶς Ἀνέστη!... Εἰς ἐκάστην ἐξ αὐτῶν εὐρίσκεται ἀπό ἕνα Εὐαγγέλιον, καί εἰς τά τέσσαρα Εὐαγγέλια εὐρίσκεται ὅλον τό νόημα ὅλων τῶν κόσμων τοῦ Θεοῦ, τῶν ὁρατῶν καί ἀοράτων. Καί ὅταν ὅλα τά αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου καί ὅλαι αἱ σκέψεις του συγκεντρωθοῦν εἰς τήν βροντήν τοῦ πασχαλινοῦ αὐτοῦ χαιρετισμοῦ: «Χριστός Ἀνέστη!», τότε ἡ χαρά τῆς ἀθανασίας σείει ὅλα τά ὄντα, καί αὐτά ἐν ἀγαλλιάσει ἀπαντοῦν, ἐπιβεβαιοῦνται τό πασχαλινόν θαῦμα: «Ἀληθῶς Ἀνέστη!»

Ναί, ἀληθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος! καί μάρτυς τούτου εἶσαι ἐσύ, μάρτυς ἐγώ, μάρτυς κάθε Χριστιανός, ἀρχίζοντες ἀπό τούς ἁγίους Ἀποστόλους μέχρι καί τῆς Δευτέρας Παρουσίας. Διότι μόνον ἡ δύναμις τοῦ Ἀναστάντος Θεανθρώπου Χριστοῦ ἠδυνήθη νά δώσῃ, – καί συνεχῶς δίδει καί συνεχῶς θά δίδῃ – τήν δύναμιν εἰς κάθε Χριστιανόν – ἀπό τόν πρῶτον μέχρι τόν τελευταῖον – νά νικήσῃ πᾶν τό θνητόν καί αὐτόν τοῦτον τόν θάνατον. πᾶν τό ἁμαρτωλόν καί αὐτήν ταύτην τήν ἁμαρτίαν. πᾶν τό δαιμονικόν καί αὐτόν τοῦτον τόν διάβολον. Διότι μόνον μέ τήν Ἀνάστασίν Του ὁ Κύριος, κατά τόν πῖο πειστικόν τρόπον, ἔδειξε καί ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ζωή Του εἶναι Αἰωνία Ζωή, ἡ ἀλήθειά Του εἶναι Αἰωνία Ἀλήθεια, ἡ ἀγάπη Του Αἰωνία Ἀγάπη, ἡ ἀγαθότης Του Αἰωνία Ἀγαθότης, ἡ χαρά Του Αἰωνία Χαρά. Καί ἐπίσης ἔδειξε καί ἀπέδειξεν ὅτι ὅλα αὐτά τά δίδει Αὐτός, κατά τήν ἀπαραμίλλον φιλανθρωπίαν Του, εἰς κάθε Χριστιανόν εἰς ὅλας τὰς ἐποχάς.

Πρός τούτοις, δέν ὑπάρχει ἕνα γεγονός ὄχι μόνον εἰς τό Εὐαγγέλιον, ἀλλά οὔτε εἰς ὀλόκληρον τήν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τό ὁποῖον νά εἶναι μεμαρτυρημένον κατά τρόπον τόσον δυνατόν, τόσον ἀπρόσβλητον, τόσον ἀναντίρρητον, ὅσον ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Ἀναμφιβόλως, ὁ Χριστιανισμός εἰς ὅλην του τήν ἱστορικὴν πραγματικότητα, τήν ἱστορικὴν του δύναμιν καί παντοδυναμίαν, θεμελιοῦται ἐπὶ τοῦ γεγονότος τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή ἐπὶ τῆς αἰωνίως ζώσης Ὑποστάσεως τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ. Καί περί τούτου μαρτυρεῖ

ὅλη ἡ μακραίων καί πάντοτε θαυματουργική ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Διότι ἂν ὑπάρχη ἓνα γεγονός εἰς τό ὁποῖον θά ἡδύνατο νά συνοψισθοῦν ὅλα τά γεγονότα, ἀπό τήν ζωήν τοῦ Κυρίου καί τῶν Ἀποστόλων καί γενικῶς ὀλοκλήρου τοῦ Χριστιανισμοῦ, τό γεγονός τοῦτο θά ἦτο ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Ἐπίσης, ἂν ὑπάρχη μία ἀλήθεια εἰς τήν ὁποίαν θά ἡδύνατο νά συνοψισθοῦν ὅλαι αἱ Εὐαγγελικαί ἀλήθειαι, ἡ ἀλήθεια αὕτη θά ἦτο ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Καί ἀκόμη, ἐάν ὑπάρχη μία πραγματικότης εἰς τήν ὁποίαν θά ἡδύνατο νά συνοψισθοῦν ὅλαι αἱ Καινοδιαθηκικαί πραγματικότητες, ἡ πραγματικότης αὕτη θά ἦτο ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Καί τέλος, ἂν ὑπάρχη ἓνα Εὐαγγελικόν θαῦμα εἰς τό ὁποῖον θά ἡδύνατο νά συνοψισθοῦν ὅλα τά Καινοδιαθηκικά θαύματα, τότε τό θαῦμα τοῦτο θά ἦτο ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Διότι μόνον ἐν τῷ φωτί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ἀναδεικνύεται θαυμασίως σαφές καί τό πρόσωπον τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ καί τό ἔργον Του. Μόνον ἐν τῇ Ἀναστάσει τοῦ Χριστοῦ λαμβάνουν τήν πλήρη ἐξήγησίν των ὅλα τά θαύματα τοῦ Χριστοῦ, ὅλαι αἱ ἀλήθειαι Του, ὅλα τά λόγια Του, ὅλα τά γεγονότα τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Μέχρι τῆς Ἀναστάσεώς Του ὁ Κύριος ἐδίδασκε περί τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἀλλά μετά τήν Ἀνάστασίν Του ἔδειξεν ὅτι ὁ ἴδιος ὄντως εἶναι ἡ αἰώνιος ζωή. Μέχρι τῆς Ἀναστάσεώς Του ἐδίδασκε περί τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, ἀλλά μέ τήν Ἀνάστασίν Του ἔδειξεν ὅτι ὁ ἴδιος εἶναι πράγματι ἡ Ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. Μέχρι τῆς Ἀναστάσεώς Του ἐδίδασκεν ὅτι ἡ πίστις εἰς Αὐτόν μεταφέρει ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τήν ζωήν, ἀλλά μέ τήν Ἀνάστασίν Του ἔδειξεν ὅτι ὁ ἴδιος ἐνίκησε τόν θάνατον καί ἐξησφάλισε τοιουτοτρόπως εἰς τούς τεθανατωμένους ἀνθρώπους τήν μετάβασιν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τήν Ἀνάστασιν. Ναί, ναί, ναί: ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός μέ τήν Ἀνάστασίν Του ἔδειξε καί ἀπέδειξεν ὅτι εἶναι ὁ μόνος ἀληθινός θεός, ὁ μόνος ἀληθινός Θεάνθρωπος εἰς ὅλους τούς ἀνθρωπίνους κόσμους.

Καί κάτι ἀκόμη: ἄνευ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Θεανθρώπου δέν δύναται νά ἐξηγηθῇ οὔτε ἡ ἀποστολικότης τῶν Ἀποστόλων, οὔτε τό μαρτύριον τῶν Μαρτύρων οὔτε ἡ ὁμολογία τῶν Ὁμολογητῶν οὔτε ἡ ἀγιότης τῶν Ἁγίων οὔτε ἡ ἀσκητικότης τῶν Ἀσκητῶν οὔτε ἡ θαυματουργικότης τῶν θαυματουργῶν οὔτε ἡ πίστις τῶν πιστευόντων οὔτε ἡ ἀγάπη τῶν ἀγαπώντων οὔτε ἡ ἐλπίς τῶν ἐλπίζόντων οὔτε ἡ νηστεία τῶν νηστευόντων οὔτε ἡ προσευχή τῶν προσευχομένων οὔτε ἡ πραότης τῶν πράων οὔτε ἡ μετάνοια τῶν

μετανοούντων ούτε ή εύσπλαγχνία τών εύσπλάγγνων ούτε οίαδήποτε χριστιανική άρετή ή άσκησις. Έάν ό Κύριος δέν εΐχεν άναστή και ώς Άναστάς δέν εΐχε γεμίσει τούς μαθητάς Του μέ τήν ζωοποιόν δύναμιν και τήν θαυματουργικήν σοφίαν, ποΐος θά ήδύνατο αύτούς τούς φοβισμένους και δραπέτας νά τούς συγκεντρώση και νά τούς δώση τό θάρρος και τήν δύναμιν και τήν σοφίαν διά νά ήμπορέσουν τόσον άφοβα και μέ τόσην δύναμιν και σοφίαν νά κηρύττουν και νά όμολογοϋν τόν Άναστάντα Κύριον και νά πηγαΐνουν μέ τόσην χαράν εις τόν θάνατον δι' Αύτόν; Και άν ό Άναστάς Σωτήρ δέν τούς εΐχε γεμίσει μέ τήν θείαν δύναμίν Του και σοφίαν, πώς θά ήμποροϋσαν νά ανάψουν μέσα εις τόν κόσμον τήν άσβεστον πυρκαϊάν τής Καινοδιαθηκικής πίστεως αύτοί οι άπλοϊκοί άγράμματοι, άμαθεΐς και πτωχοί άνθρωποι; Έάν ή Χριστιανική πίστις δέν ήτο ή πίστις τοϋ Άναστάντος και κατά συνέπειαν τοϋ αιωνίως ζώντος και ζωοποιούντος Κυρίου, ποΐος θά ήδύνατο νά έμπνεύση τούς Μάρτυρας εις τόν άθλον τοϋ μαρτυρίου, και τούς Όμολογητάς εις τόν άθλον τής όμολογίας, και τούς Άσκητάς εις τόν άθλον τής άσκήσεως, και τούς Αναργύρους εις τόν άθλον τής αναργυρίας, και τούς Νηστευτάς εις τόν άθλον τής νηστείας και έγκρατείας, και όποιονδήποτε Χριστιανόν εις όποιονδήποτε Εύαγγελικόν άθλον;

Όλα αύτά εΐναι λοιπόν άληθινά και πραγματικά και δι' έμέ και διά σέ και διά κάθε ανθρωπίνην ύπαρξιν. Διότι ό θαυμαστός και γλυκύτατος Κύριος Ίησοϋς, ό Άναστάς Θεάνθρωπος, εΐναι ή μόνη Ύπαρξις υπό τόν οϋρανόν μέ τήν όποιαν δύναται ό άνθρωπος έδω εις τήν γήν νά νικήση και τόν θάνατον και τήν άμαρτίαν και τόν διάβολον, και νά καταστή μακάριος και άθάνατος, συμμετοχος εις τήν Αιωνίαν Βασιλείαν τής Αγάπης τοϋ Χριστοϋ... Διά τοϋτο, διά τήν ανθρωπίνην ύπαρξιν ό Άναστάς Κύριος εΐναι τά πάντα έν πᾶσιν εις όλους τούς κόσμους: ό,τι τό Ώραϊον, τό Καλόν, τό Άληθές, τό Προσφιλές, τό Χαρμόσυνον, τό Θεϊον, τό Σοφόν, τό Αϊώνιον. Αύτός εΐναι όλη ή Αγάπη μας, όλη ή Άλήθειά μας όλη ή Χαρά μας, όλον τό Άγαθόν μας όλη ή Ζωή μας, ή Αιωνία Ζωή εις όλας τάς θείας αιωνιότητας και άπεραντοσύνας.

– Διά τοϋτο και πάλιν, και πολλάκις, και αναρίθμητες φορές: Χριστός Άνέστη!

Ύποσημειώσεις:

1. Πρβλ. Ί. Χρυσοστόμου, εις Α' Κορ. όμ. 39, 2. PG 61, 334: «Εί δ' οϋκ έγείρονται (τά σώματα), διά τί ήγέρθη ό Χριστός; διά τί ήλθε; διά τί σάρκα ανέλαβεν, ει μή έμελλεν άναστήσειν σάρκα; οϋ γάρ έδειτο αύτός, αλλά δι' ήμᾶς».

2. Λόγος εἰς τό Πάσχα, PG 35, 397. Πρβλ. καί Κανών τοῦ Πάσχα, ὠδή γ'.

ΠΗΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ : [ιστοσελίδα Ἱεράς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Καρέα](#)

Εἰς τὸ Πάθος τοῦ Κύριου καὶ εἰς τὸν θρῆνον τῆς Θεοτόκου

Ἄγ. Ῥωμανὸς ὁ Μελωδός

Μτφρ. π. Ἀνανίας Κουστένης

Προοίμιον

Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα δεῦτε πάντες ὑμνήσωμεν, αὐτὸν γὰρ κατεΐδε Μαρία ἐπὶ ξύλου καὶ ἔλεγεν, «Εἰ καὶ σταυρὸν ὑπομένεις, σὺ ὑπάρχεις ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου»

Προοίμιον

Ἐκεῖνον ποὺ σταυρώθηκε γιὰ μᾶς, ὅλοι, ἐλάτε, ἄς

δοξολογήσουμε. Αὐτόν, λοιπόν, ἀντίκρουσε πάνω στοῦ Ἐύλο ἡ Μαρία κι ἔλεγε: «Στὸ Σταυρὸ ἂν καὶ κρέμεσαι, γιὰ μένα εἶσαι ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς μου».

Οἴκοι α΄

Τὸν ἴδιον ἄρνα ἢ ἀμνάς θεωροῦσα πρὸς σφαγὴν ἐλκόμενον ἠκολούθει ἡ Μαρία τρυχομένη μεθ' ἑτέρων γυναικῶν ταῦτα βοῶσα, «Ποῦ πορεύη, τέκνον; τίνοσ χάριν τὸν ταχὺν δρόμον τελεῖς; μὴ ἕτερος γάμος πάλιν ἐστὶν ἐν Κανᾶ, κάκει νυνὶ σπεύδεις, ἴν' ἐξ ὕδατος αὐτοῖς οἶνον ποιήσης; συνέλθω σοι, τέκνον, ἢ μείνω σε μᾶλλον; δός μοι λόγον, Λόγε, μὴ σιγῶν παρέλθης με, ὁ ἀγνὴν τηρήσας με, ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

Οἴκοι α΄

Τὸ παιδί Της ἡ Μητέρα καθὼς ἔβλεπε νὰ Τὸ πηγαίνουν στὸ θάνατο, κατάκοπη ἀκολουθοῦσεν ἡ Μαρία μαζὶ μ' ἄλλες γυναῖκες καὶ τοῦτα ἔλεγε: «Ποῦ πορεύεσαι, Τέκνο; Γιὰ ποῖο λόγο βιαστικὸς τὸ δρόμο τρέχεις; Μήπως κι ἄλλος γάμος εἶναι στὴν Κανᾶ, καὶ γιὰ ἑκεῖ τραβᾶς ἐτῶρα, κρασὶ ἀπ' τὸ νερὸ γιὰ νὰ τοὺς φτιάξης; Νὰ ῥθῶ μαζὶ Σου, Τέκνο μου, ἢ νὰ Σὲ περιμένω; Ἐνα λόγο πές μου, Λόγε, ἐμένα ἀμίλητος μὴν προσπεράσης, Ἐσὺ π' Ἀγνή μὲ φύλαξες, ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς μου».

β΄

Οὐκ ἠλπίζον, τέκνον, ἐν τούτοις ἰδεῖν σε οὐδ' ἐπίστευόν ποτε ἕως τούτου τοὺς ἀνόμους ἐκμανῆναι καὶ ἐκτεῖναι ἐπὶ σὲ χεῖρας ἀδίκως, ἔτι γὰρ τὰ βρέφη τούτων κράζουσί σοι τὸ «εὐλογημένος»· ἀκμὴν δὲ βαίῶν πεπλησμένη ἡ ὁδὸς μηνύει τοῖς πᾶσι τῶν ἀθέσμων τὰς πρὸς σὲ πανευφημίας· καὶ νῦν τίνοσ χάριν ἐπράχθη τὸ χεῖρον; γνῶναι θέλω, οἴμοι, πῶς τὸ φῶς μου σβέννυται, πῶς σταυρῶ προσπῆγγυται ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

β΄

Δὲν τὸ περίμενα, Παιδί μου, σὲ τέτοια νὰ Σὲ δῶ, καὶ ποτὲ δὲν

ἐπίστευα πὼς θὰ ἴφταναν οἱ ἄνομοι σὲ τέτοια μανία καὶ χέρια θ' ἄπλωναν ἄδικα ἐπάνω Σου. Ἀφοῦ ἀκόμα τ' ἀθῶα τους βρέφη Σοῦ κρίζουν τὸ «Εὐλογημένος», κι ἀπ' τὰ βάγια ἀκόμη γεμάτος ὁ δρόμος καὶ διαλαλεῖ στὸν καθένα τὰ παινέματα ποῦ Σοῦ ἴπλεξαν οἱ ἄνομοι. Καὶ τώρα γιὰ ποιὸ λόγο ἔγινε τὸ κακό; θέλω νὰ μάθω, ἀλλοίμονο, πῶς χάνεται τὸ φῶς μου; Πῶς στὸ Σταυρὸ καρφώνεται Ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς μου.

γ'

Ἵπάγεις, ὦ τέκνον, πρὸς ἄδικον φόνον καὶ οὐδεὶς σοὶ συναλγεί, οὔ συνέρχεται σοὶ Πέτρος ὁ εἰπῶν σοι, «οὐκ ἄρνοῦμαί σε ποτέ, κἂν ἀποθνήσκω». ἔλιπέ σε θωμᾶς ὁ βοήσας, «μετ' αὐτοῦ θάνωμεν πάντες». οἱ ἄλλοι Δὲ πάλιν, οἱ οἰκεῖοι καὶ γνωστοὶ καὶ μέλλοντες κρίνουν τὰς φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ, ποῦ εἰσιν ἄρτι; οὐδεὶς ἐκ τῶν πάντων, ἀλλ' εἰς ὑπὲρ πάντων θνήσκεις, τέκνον, μόνος, ἀνθ' ὧν πάντα ἔσωσας, ἀνθ' ὧν πᾶσιν ἤρεσας, ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

γ'

Πηγαίνεις, Παιδί μου, σὲ ἄδικο φόνον καὶ κανεὶς δὲν Σὲ πονεῖ. Ὁ Πέτρος δὲν ἔρχεται μαζί Σου, ποῦ Σοῦ εἶπε: «Ποτὲ δὲν Σ' ἄρνοῦμαι κι ἂν χρειαστῆ νὰ πεθάνω». Σ' ἄφησε ὁ θωμᾶς ποῦ ἐδήλωσε: «Ἄς πεθάνουμε ὅλοι μαζί Του». Καὶ οἱ ἄλλοι ἀκόμα, οἱ φίλοι καὶ γνωστοὶ καὶ ποῦ πρόκειται νὰ κρίνουν τὶς φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ, τώρα ποῦ βρίσκονται; Κανένας ἀπ' ὅλους καὶ ἕνας γιὰ ὅλους. Πεθαίνεις, Τέκνο μου, Μόνος, μιᾶς καὶ ὅλους τοὺς ἔσωσες, μιᾶς καὶ φέρθηκες ὁμορφα σ' ὅλους, Σὺ ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς μου».

δ'

Τοιαῦτα Μαρίας ἐκ λύπης βαρείας καὶ ἐκ θλίψεως πολλῆς κραυγαζούσης καὶ κλαιούσης, ἐπεστράφη πρὸς αὐτὴν ὁ ἐξ αὐτῆς οὔτω βοήσας, «Τὶ δακρῦεις, μήτηρ; τί ταῖς ἄλλαις γυναιξὶ συναποφέρῃ; μὴ πάθω; μὴ θάνω; πῶς οὔν σώσω τὸν Ἀδάμ; μὴ τάφον οἰκήσω; πῶς ἐλκύσω πρὸς ζωὴν τοὺς ἐν τῷ Ἄδῃ; καὶ μὴν καθὼς οἶδας ἀδίκως σταυροῦμαι, τί οὔν κλαίεις, μήτηρ; μᾶλλον οὔτω

κραύγασον ὅτι «θέλων ἔπαθεν, ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

δ´

Ἐνῶ τέτοια ἡ Μαρία μὲ λύπη μεγάλη καὶ θλίψι πολλὴ ἔλεγε καὶ ἔκλαιγε, τὴν κοίταξε ὁ Γιὸς Της καὶ Τῆς μίλησε: «Γιατί σε πῆραν, Μητέρα, τὰ κλάματα; Γιατί Σὲ παρασύρουν οἱ ἄλλες γυναῖκες; Μὴν πάθω, φοβᾶσαι; Μὴν ἀποθάνω; Μὰ πῶς θὰ σώσω τὸν Ἀδάμ; Μὴν κατέβω στὸν τάφο; Πῶς θὰ φέρω στὴ ζωὴ τοὺς πεθαμένους; Κι ὅπως πράγματι βλέπεις σταυρώνομαι ἄδικα. Γιατί κλαῖς, λοιπόν, Μητέρα; Μᾶλλον φώναξε καὶ λέγε πῶς «θέλοντας ἔπαθεν ὁ Υἱὸς καὶ θεὸς μου».

ε´

Ἀπόθου, ὦ μητερ, τὴν λύπην ἀπόθου, οὐ γὰρ πρέπει σε θρηνεῖν, ὅτι κεχαριτωμένη ὠνομάσθης, τὴν οὖν κλῆσιν τῷ κλαυθμῷ μὴ συγκαλύψης, μὴ ταῖς ἀσυνέτοις ὁμοιώσης ἑαυτήν, πάνσοφε κόρη, ἐν μέσῳ ὑπάρχεις τοῦ νυμφῶνος τοῦ ἐμοῦ· μὴ οὖν ὡσερ ἕξω ἰσταμένη τὴν ψυχὴν καταμαράνης· τοὺς ἐν τῷ νυμφῶνι ὡς δούλους σου φώνει, πᾶς γὰρ τρέχων τρόμῳ ὑπακούσει σου, σεμνή, ὅταν εἴπῃς, «ποῦ ἐστὶν ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

ε´

Μὴ λυπᾶσαι, Μητέρα, μὴ λυπᾶσαι. Μιᾶς καὶ ὁ θρῆνος δὲν σοῦ πρέπει, ἀφοῦ Σὲ εἶπαν «Κεχαριτωμένη». Μὴν ἐπισκιάσης, λοιπόν, τὸ ὄνομα αὐτὸ μὲ τὸ θρῆνο. Μὴν κατατάξης, πρόσεξε, τὸν ἑαυτό σου μὲ τὶς ἄμυαλες, Πάνσοφῃ Κόρῃ. Βρίσκεσαι μέσα στὸ Νυμφῶνα τὸ δικό μου. Μή, λοιπόν, καταμαράνης τὴ ψυχὴ, σὰν νὰ βρίσκεσαι ἀπέξω. Ὅσους εἶναι μέσα στὸ Νυμφῶνα δικούς σου νὰ τοὺς ὀνομάζης. Μιᾶς καὶ καθένας π' ἀγωνίζεται περίφοβος θὰ Σὲ ἀκούσῃ, Ἁγιασμένη, ὅταν εἰπῇς: «ποῦ βρίσκεται ὁ Υἱὸς καὶ θεὸς μου».

στ´

Πικρὰν τὴν ἡμέραν τοῦ πάθους μὴ δείξης, δι' αὐτὴν γὰρ ὁ γλυκὺς οὐρανόθεν νῦν κατήλθον ὡς τὸ μάννα, οὐκ ἐν ὄρει τῷ Σινᾶ, ἀλλ'

έν γαστρί σου· ένδοθεν γάρ ταύτης έτυρώθην, ώς Δαυίδ προανεφώνει, τὸ τετυρωμένον ὄρος νόησον, σεμνή, έγώ γάρ ύπάρχω, ὅτι λόγος ὤν έν σοι σάρξ έγενόμην, έν ταύτη οὖν πάσχω, έν ταύτη καὶ σώζω, μὴ οὖν κλαίης, μήτερ, μάλλον κράξον έν χαρᾶ, «θέλων πάθος δέχεται ὁ υἱὸς καὶ θεός μου».

στ´

Πικρὴ τοῦ Πάθους τὴν ἡμέρα μὴ τὴ κάνης, μιᾶς κι ὁ Γλυκὸς Έγώ γι' αὐτὴν τώρα ἀπ' τὸν οὐρανὸ κατέβηκα σὰν τὸ Μάννα, ὅχι στὸ ὄρος τὸ Σινᾶ, ἀλλὰ μέσ' στὴν κοιλιὰ Σου. Μέσα της δηλαδὴ σαρκώθηκα, ὅπως τὸ πρόβλεψ' ὁ Δαβίδ. Θυμήσου, Κόρη, τὸ Βουνὸ τὸ δυνατὸ καὶ πλούσιο, εἶμαι Έγώ ἀληθινά, γιατί Λόγος ύπάρχων μέσα Σου ἄνθρωπος ἔγινα. Πάσχω, λοιπόν, ώς ἄνθρωπος καὶ με έτοῦτο σώζω. Μητέρα πιά Έσὺ μὴν κλαίς. Φώναξε μάλλον με χαρά: «δέχεται θεληματικᾶ τὸ Πάθος ὁ Υἱὸς καὶ θεός μου».

ζ´

«Ίδού», φησί, «τέκνον, ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὸν κλαυθμὸν ἀποσοβῶ, τὴν καρδιά μου συντρίβω ἐπὶ πλεῖον, ἀλλ' οὐ δύναται σιγᾶν ὁ λογισμὸς μου, τό μοι λέγεις, σπλάγχνον, «εἰ μὴ θάνω, ὁ Ἄδὰμ οὐχ ύγιαίνει»; καὶ μὴν ἄνευ πάθους έθεράπευσας πολλούς, λεπρὸν γάρ καθήρας καὶ οὐκ ἤλγησας οὐδέν, ἀλλ' ἠβουλήθης, παράλυτον σφίγξας οὐ κατεπονήθης, πῆρον πάλιν λόγω ὀμματώσας, ἀγαθέ, ἀπαθὴς μεμένηκας, ὁ υἱὸς καὶ θεός μου».

ζ´

«Ναί, Τέκνο», ἀπαντάει, «ἀπὸ τὰ μάτια μου· Τὸ κλάμα σταματῶ καὶ σφίγγω τὴν καρδιά μου ἀκόμα πιὸ πολύ, ὁ λογισμὸς μου ὅμως νὰ σωπάση δέν μπορεῖ. Σπλάχνο, τί μου λές: «Ἄν δέν πεθάνω, ὁ Ἄδὰμ δὲ γιατρεύεται;». Κι ὅμως δίχως Πάθος έθεράπευσες πολλούς. Τὸ λεπρό, γιὰ παράδειγμα, καθάρισες καὶ καθόλου δέν πόνεσες, τὸ θέλησες κι ἔγινε. Τὸν παράλυτο στέρησες καὶ κούραση δέν ἔνοιωσες. Καὶ στὸν ἀνάπηρο ἔδωκες μάτια, Καλέ μου, με λόγο καὶ δέν ἔπαθες τίποτα, Σὺ ὁ Υἱὸς καὶ θεός μου.

η´

Νεκρούς ἀναστήσας νεκρὸς οὐκ ἐγένου, οὐδ' ἐτέθης ἐν ταφῇ, υἱέ μου καὶ ζωή μου, πῶς οὖν λέγεις, «εἰ μὴ πάθω, ὁ Ἀδὰμ οὐχ ὑγιαίνει»; κέλευσον, σωτήρ μου, καὶ ἐγείρεται εὐθὺς κλίνην βαστάζων· εἰ δὲ καὶ ἐν τάφῳ κατεχώσθη ὁ Ἀδάμ, ὡς Λάζαρον τάφου ἐξανέστησας φωνή, οὕτως καὶ τοῦτον, δουλεύει σοι πάντα ὡς πλάστη τῶν πάντων, τί οὖν τρέχεις, τέκνον; μὴ ἐπείγου πρὸς σφαγὴν, μὴ φιλῆς τὸν θάνατον, ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου.

η´

Πεθαμένους ἀνάστησες, μὰ Νεκρὸς δὲν θὰ γίνης, καὶ ταφή δὲν θὰ λάβης, Παιδί μου καὶ Ζωή μου. Καὶ πῶς λές, «ἂν δὲν πεθάνω ὁ Ἀδὰμ γιατρεία δὲ βρίσκει»; Σωτήρα μου, διάταξε καὶ ἀμέσως σηκώνεται τὸ κρεβάτι βαστώντας. Ἄν καὶ μέσα στὸν τάφο ὁ Ἀδὰμ καταχώθηκε, ὅπως τὸ Λάζαρο ἀπ' τὸ μνήμα μὲ φωνὴ ἔβγαλες ἔξω, ἔτσι καὶ τοῦτον ἀνάστησε. Ὅλα Σὲ ὑπηρετοῦνε, ὡς Δημιουργὸ τῶν πάντων. Τί, λοιπόν, Παιδί μου, τρέχεις; Νὰ σφαγῆς μὴν ἐπείγεις, τὸ θάνατο μὴν ἀγαπᾶς, Σὺ ὁ Υἱὸς καὶ θεὸς μου.»

θ´

«Οὐκ οἶδας, ὦ μῆτερ, οὐκ οἶδας ὃ λέγω, διὸ ἄνοιξον τὸν νοῦν καὶ εἰσοίκισιν τὸ ῥῆμα ὃ ἀκούεις, καὶ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν νόει ἃ λέγω, οὗτος, ὃν προεῖπον, ὁ ταλαίπωρος Ἀδάμ, ὁ ἀρρωστήσας οὐ μόνον τὸ σῶμα ἀλλὰ γὰρ καὶ τὴν ψυχὴν, ἐνόσησε θέλων, οὐ γὰρ ἤκουσεν ἐμοῦ καὶ κινδυνεύει, γγνωρίζεις ὃ λέγω, μὴ κλαύσης οὖν, μῆτερ, μᾶλλον τοῦτο κράξον, «τὸν Ἀδὰμ ἐλέησον καὶ τὴν Εὐὰν οἰκτεῖρον, ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

θ´

«Δὲν κατάλαβες, Μητέρα, δὲν κατάλαβες τί λέω. Ἄνοιξε, λοιπόν, τὸν νοῦν καὶ τὰ λόγια βάλε μέσα, ποὺ σὺ ἀκούεις, καὶ ἡ ἴδια ὅσα λέγω κᾶμε τρόπο νὰ νοήσης. Αὐτὸς ποὺ προανέφερα, ὁ ταλαίπωρος Ἀδάμ, ποὺ ἔπεσεν ἄρρωστος ὄχι στὸ σῶμα μοναχὰ ἀλλὰ καὶ στὴν ψυχὴ, ἀρρώστησε μὲ τὴ θέλησί Του, μιᾶς καὶ δὲν ἤκουσεν Ἐμένα καὶ βρίσκεται σὲ κίνδυνο. Καταλαβαίνεις αὐτὸ ποὺ λέω. Μὴν κλάψης, λοιπόν, Μητέρα, καλλίτερα ἔτσι φώναξε: «σπλαχνίσου τὸν Ἀδὰμ καὶ λυπήσου τὴν Εὐὰν, Σὺ ὁ Υἱὸς καὶ θεὸς

μου».

ι´

Ὑπὸ ἀσωτίας, ὑπ’ ἀδηφαγίας ἀρρωστήσας ὁ Ἄδὰμ κατηνέχθη ἕως Ἄδου κατωτάτου καὶ ἐκεῖ τὸν τῆς ψυχῆς πόνον δακρῦει. Εὐὰ δὲ ἡ τοῦτον ἐκδιδάξασά ποτε τὴν ἀταξίαν σὺν τούτῳ στενάζει, σὺν αὐτῷ γὰρ ἀρρωστεῖ, ἵνα μάθωσιν ἅμα τοῦ φυλάττειν ἱατροῦ παραγγελίαν, συνῆκας κἂν ἄρτι; ἐπέγνωσ ἂ εἶπον; πάλιν, μήτηρ, κράξον, «τῷ Ἄδὰμ εἰ συγχωρεῖς, καὶ τῇ Εὐὰ, σύγγνωθι, ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

ι´

Ἀπὸ ἀσωτία, ἀπὸ λαιμαργία ὁ Ἄδὰμ ἀρρώστησε καὶ γκρεμίστηκε ὡς τοῦ Ἄδη τὰ κατάβαθα κι ἐκεῖ τὸν πόνο τῆς ψυχῆς τοῦ κλαίει. Καὶ ἡ Εὐὰ πού τὸν δίδαξε τότε τὴν ἀμαρτία μαζί του στενάζει. Καὶ μαζί του εἶναι ἄρρωστη, γιὰ νὰ μάθουνε κι οἱ δύο του Γιατροῦ τὴν ὁδηγία νὰ κρατᾶνε. Τώρα τουλάχιστον κατάλαβες; Ἀντελήφθης τὰ ὅσα εἶπα; Πάλι, Μητέρα, φώναξε: «τὸν Ἄδὰμ ἂν συγχωρᾷς καὶ τὴν Εὐὰ συγχώρεσε, Σὺ ὁ Υἱὸς καὶ θεὸς μου».

ια´

Ῥημάτων δὲ τούτων ὡς ἤκουσε τότε ἡ ἀμώμητος ἀμνάς, ἀπεκρίθη πρὸς τὸν ἄρνα, «Κύριέ μου, ἔτι ἅπαξ ἂν εἶπω, μὴ ὀργισθῆς μοι, λέξω σοι ὃ ἔχω, ἵνα μάθω παρὰ σοῦ πάντως ὃ θέλω, ἂν πάθης, ἂν θάνης, ἀναλύσεις πρὸς ἐμέ; ἂν περιοδεύσης σὺν τῇ Εὐὰ τὸν Ἄδὰμ, βλέψω σε πάλιν; αὐτὸ γὰρ φοβοῦμαι, μήπως ἐκ τοῦ τάφου ἄνω δράμης, τέκνον, καὶ ζητοῦσα σὲ ἰδεῖν κλαύσω, κράξω, «ποῦ ἔστιν ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

ια´

Τοῦτα τὰ λόγια καθὼς ἤκουσεν τότε ἡ ἀψεγάδιαστη Μητέρα στὸ Παιδί Τῆς ἀπάντησε: «Κύριέ μου, ἂν ἀκόμα μιὰ φορᾶ Σου μιλήσω, μὴ μοῦ θυμώσης. Αὐτὸ πού νοιώθω θὰ σοῦ πῶ γιὰ νὰ μάθω στὰ σίγουρα αὐτὸ πού θέλω ἀπὸ Σένα. Ἄν σταυρωθῆς, ἂν πεθάνης, θὰ ξαναρθῆς σὲ μένα; Ἄν πᾶς γιὰ νὰ γιαιτρέψης τὸν Ἄδὰμ καὶ τὴν Εὐὰ

θα Σε ξαναδῶ; Ἐνα φοβᾶμαι στ' ἀλήθεια, μήπως, Παιδί μου, ἀπὸ τὸν Τάφο γιὰ τὸν οὐρανὸ τραβήξης κι Ἐγὼ ποὺ θέλω νὰ Σε δῶ, θα κλάψω καὶ θα κρᾶξω: «Ποὺ εἶναι ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς μου».

ιβ´

Ὡς ἤκουσε ταῦτα ὁ πάντα γινώσκων πρὸ γενέσεως αὐτῶν, ἀπεκρίθη πρὸς Μαρίαν, «θάρσει, μήτερ, ὅτι πρώτη με ὀρᾶς ἀπὸ τοῦ τάφου, ἔρχομαι σοὶ δεῖξαι πόσων πόνων τὸν Ἀδὰμ ἐλυτρωσάμην καὶ πόσους ἰδρωῖτας ἔσχον ἕνεκεν αὐτοῦ, δηλώσω τοῖς φίλοις τὰ τεκμήρια δείκνυς ἐν ταῖς χερσί μου, καὶ τότε θεάσῃ τὴν Εὐαν, ὡ μήτερ, ζῶσαν ὡσπερ πρῶην καὶ βοήσεις ἐν χαρᾷ, «τοὺς γονεῖς μου ἔσωσεν ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

ιβ´

Μόλις ἄκουσεν ἐτοῦτα Ἐκεῖνος ποὺ γνωρίζει τὰ πάντα πρὶν νὰ γίνουν, ἀπεκρίθη στὴ Μαρία: «Ἐχε θάρρος, Μητέρα, Γιατὶ Πρῶτη θα με δῆς μετὰ τὴν Ἀνάστασι. Θάρθω νὰ σοῦ δείξω με τί ἄμετρους πόνους τὸν Ἀδὰμ ἐλευθέρωσα καὶ πόσους ἰδρωῖτες γιὰ χάρι τοῦ ἔχυσα. Θα φανερώσω στοὺς φίλους τὰ τεκμήρια στὰ χέρια μου. Καὶ θ' ἀντικρύσης τὴν Εὐα ἐτότες, Μητέρα, ζωντανὴ σὰν καὶ πρῶτα καὶ γεμάτη χαρὰ θα φωνάξης: «Τοὺς γονεῖς μου ἔσωσεν ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς μου».

ιγ´

Μικρὸν οὖν, ὡ μήτερ, ἀνασχοῦ καὶ βλέπεις, πῶς καθάπερ ἰατρὸς ἀποδύομαι καὶ φθάνω ὅπου κεῖνται, καὶ ἐκείνων τὰς πληγὰς περιοδεύω, τέμνων ἐν τῇ λόγχῃ τὰ πωρώματα αὐτῶν καὶ τὴν σκληρίαν, λαμβάνω καὶ ὄξος, καὶ ἐπιστύφω τὴν πληγὴν, τῇ σμίλῃ τῶν ἡλων ἀνευρύνας τὴν τομὴν χλαίνῃ μοτώσω, καὶ δὴ τὸν σταυρόν μου ὡς νάρθηκα ἔχων τούτῳ χρῶμαι, μήτερ, ἵνα ψάλλῃς συνετῶς, «πάσχων πάθος ἔλυσεν ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

ιγ´

Λιγάκι γιὰ περίμενε, Μητέρα, καὶ θα δῆς, πῶς σὰν Γιατρὸς τρέχω καὶ φτάνω στὸν τόπο ὅπου εὐρίσκονται καὶ τὶς πληγὲς τοὺς

θεραπεύω καὶ μὲ τὴ Λόγχη κόβω τὴν ἀναισθησία τους καὶ τὴ σκληροκαρδία. Παίρνω καὶ ξύδι καὶ ἀπολυμαίνω τὴν πληγὴ. Καὶ μὲ ἱατρικὸ μαχαῖρι τὰ Καρφιά θὰ πλατύνω τὴν τομὴ, βάζοντας γάζα τὸν Χιτῶνα. Κι ἔχοντας τὸ Σταυρό μου μάλιστα σὰν ἄλλη θήκη γιὰ τὰ φάρμακα· Αὐτὸν μεταχειρίζομαι, Μητέρα, γιὰ νὰ μπορῆς νὰ ψέλνης ταπεινά: «Πάσχοντας γιάτρεψε τὰ πάθη ὁ Υἱὸς καὶ θεὸς μου».

ιβ´

Ἀπόθου οὖν, μήτερ, τὴν λύπην ἀπόθου, καὶ πορεύου ἐν χαρᾷ, ἐγὼ γὰρ δι' ὃ κατήλθον ἤδη σπεύδω ἐκτελέσαι τὴν βουλήν τοῦ πέμψαντός με, τοῦτο γὰρ ἐκ πρώτης δεδογμένον ἦν ἐμοὶ καὶ τῷ πατρί μου, καὶ τῷ πνεύματί μου οὐκ ἀπήρεσέ ποτε τὸ ἐνανθρωπήσαι καὶ παθεῖν με διὰ τὸν παραπεσόντα, δραμοῦσα οὖν, μήτερ, ἀνάγγειλον πᾶσιν ὅτι «πάσχων πλήττει τὸν μισοῦντα τὸν Ἄδὰμ καὶ νικήσας ἔρχεται ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

ιδ´

Ἀπόθεσε πλέον τὴ λύπη, Μητέρα, καὶ πορέψου μὲ χαρά, μιᾶς κι Ἐγὼ γι' αὐτὸ ποὺ κατέβηκα τώρα βιάζομαι νὰ ἐκτελέσω τοῦ Πατέρα τὴν ἀπόφασι. Ἀφοῦ αὐτὸ ἀπ' τὴν ἀρχὴ εἶχαμε ἀποφασίσει ἐγὼ καὶ ὁ Πατέρας μου καὶ ποτὲ δὲν ἀπαρνηθῆκε τὸ πνεῦμα μου ἄνθρωπος νὰ γίνω καὶ νὰ πάθω γιὰ τὸν ἀποπλανημένο. Λοιπόν, τρέξε, Μητέρα, καὶ μῆνυσε σ' ὅλους πῶς: «Μὲ τὸ Πάθος χτυπάει τὸν Ἄδη, τοῦ Ἄδὰμ τὸν ἐχθρὸ καὶ σὰν νικήση ἔρχεται ὁ Υἱὸς καὶ θεὸς μου».

ιε´

«Νικῶμαι, ὦ τέκνον, νικῶμαι τῷ πόθῳ καὶ οὐ στέγω ἀληθῶς, ἴν' ἐγὼ μὲν ἐν θαλάμῳ, σὺ δ' ἐν ξύλῳ, καὶ ἐγὼ μὲν ἐν οἰκίᾳ, σὺ δ' ἐν μνημείῳ, ἄφες οὖν συνέλθω, θεραπεύει γὰρ ἐμὲ τὸ θεωρεῖν σε, κατιδῶ τὴν τολμᾶν τῶν τιμώντων τὸν Μωσῆν, αὐτὸν γὰρ ὡς δῆθεν ἐκδικοῦντες οἱ τυφλοὶ κτείνειν σὲ ἦλθον. Μωσῆς δὲ τοιοῦτο τῷ Ἰσραὴλ εἶπεν ὅτι, «μέλλεις βλέπειν ἐπὶ ξύλου τὴν ζωὴν» ἢ ζωὴ δὲ τίς ἐστίν; ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

1ε´

«Νικιέμαι, Παιδί μου, ἀπ’ τὴν ἀγάπη νικιέμαι καὶ στ’ ἀλήθεια δὲν ἀντέχω, ἐγὼ νὰ βρίσκομαι στὸ σπίτι καὶ Σὺ ἀπάνω στὸ Σταυρό, ἐγὼ μέσα στὸ οἶκημα κι Ἐσὺ μέσα στὸ Μνήμα. Ἀσε μὲ τὸ λοιπὸν κοντά Σου. Μοῦ κάνει πράγματι καλὸ τὸ νὰ Σὲ βλέπω. Νὰ δῶ τὸ τόλμημα αὐτῶν, ποὺ τιμοῦν τὸν Μωυσῆ, μιᾶς καὶ μὲ πρόσχημα πὼς αὐτὸν ὑποστηρίζουν ἔρχονται οἱ τυφλοὶ Ἐσένα νὰ φονέσουν. Κι αὐτὸ ὁ Μωυσῆς γιὰ τοὺς Ἑβραίους τὸ προφήτεψε πῶς «κάποτε θὰ δεῖτε τὴ Ζωὴ πάνω στὸ Ξύλο». Καὶ ποιὸς εἶναι ἡ Ζωή; Ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς μου».

1στ´

«Οὐκοῦν εἰ συνέρχει, μὴ κλαύσης, ὦ μήτερ, μηδὲ πάλιν πτοηθῆς, ἂν ἴδῃς σαλευθέντα τὰ στοιχεῖα, τὸ γὰρ τόλμημα δονεῖ πᾶσαν τὴν κτίσιν, πόλος ἐκτυφλοῦται καὶ οὐκ ἀνοίγει ὀφθαλμόν, ἕως ἂν εἶπω, ἡ γῆ σὺν θαλάσῃ τότε σπεύσουσι φυγεῖν, ναὸς τὸν χιτῶνα ῥήξει τότε κατὰ τῶν ταῦτα τολμώντων, τὰ ὄρη δονοῦνται, οἱ τάφοι κενοῦνται, ὅταν ἴδῃς ταῦτα, ἂν πτήξης ὡς γυνή, κράξον πρὸς μέ, «φεισάί μου, ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

1στ´

Λοιπόν, ἂν μείνης μαζί μου, μὴν κλάψης, Μητέρα, οὔτε καὶ νὰ φοβηθῆς, ἂν ἴδῃς νὰ σαλεύουν τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, γιὰ τὸ τοῦτο τὸ τόλμημα συγκλονίζει τὴν πλάσι. Χάνει τὸ φῶς ὁ οὐρανὸς καὶ δὲν ἀνοίγει μάτι μέχρι νὰ τοῦ πῶ. Ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα τότε θὰ τρέξουν νὰ φύγουν. Τότε ὁ Ναὸς τὸ καταπέτασμα θὰ σχίσει γιὰ ἐκείνους ποὺ αὐτὰ τολμοῦν. Τὰ ὄρη τραντάζονται, οἱ τάφοι ἀδειάζουν. Ὅταν ἐτοῦτα ἀντικρίσης, ἂν σὰν γυναῖκα φοβηθῆς, κράξε σὲ μένα: «Γλύτωσέ με, Σὺ, ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς μου».

1ζ´

Υἱὲ τῆς παρθένου, θεὲ τῆς παρθένου καὶ τοῦ κόσμου ποιητά, σὸν τὸ πάθος, σὸν τὸ βάθος τῆς σοφίας, σὺ ἐπίστασαι ὁ ἦς καὶ ὁ ἐγένου, σὺ παθεῖν θελήσας κατηξίωσας ἐλθεῖν ἀνθρώπους

σῶσαι, σὺ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἦρας ὡς ἀμνός, σὺ ταύτας νεκρώσας τῇ σφαγῇ σου, ὁ σωτήρ, ἔσωσας πάντας, σὺ εἶ ἔν τῷ πάσχειν καὶ ἔν τῷ μὴ πάσχειν, σὺ εἶ θνήσκων, σώζων, σὺ παρέσχες τῇ σεμνῇ παρρησίαν κράζειν σοι, «Ὁ υἱὸς καὶ θεὸς μου».

ιζ´

Υἱὲ τῆς Παρθένου, θεὲ τῆς Παρθένου καὶ Δημιουργὲ τοῦ κόσμου, δικό Σου τὸ Πάθος καὶ τὸ βάθος τῆς σοφίας. Ἐσὺ ξέρεις αὐτὸ ποὺ ἦσουν κι αὐτὸ ποὺ ἔγινες. Ἐσὺ τὸ θέλησες νὰ πάθης καὶ καταδέχθηκες νάρθῃς νὰ σώσης τοὺς ἀνθρώπους. Σὺ τὰ δικά μας κρίματα ὡσὰν Ἄρνι ἐσήκωσες. Ἐσὺ αὐτὰ θανάτωσες μὲ τὴ σφαγὴ Σου, Λυτρωτῆ, καὶ ὄλους ἐλευθέρωσες. Εἶσαι ὁ ἴδιος καὶ ὅταν πάσχης καὶ ὅταν δὲν πάσχης. Ἐσύ ἴσαι ποὺ πεθαίνεις καὶ σώζεις. Ἐσὺ ἔδωκες στὴ Σεμνὴ τὸ θάρρος νὰ σοῦ φωνάζει: «ὦ Υἱὲ καὶ θεέ μου».

ΠΗΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ : [ιστοσελίδα Ιεράς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Καρέα](#)

Οσία Κασσιανή η Υμνογράφος

Η Οσία Κασσιανή (ή Κασσία ή Ιεσσία ή Εκασιτία) η Υμνογράφος γεννήθηκε μεταξύ του 805 και του 810 μ.Χ. στην Κωνσταντινούπολη και έζησε στα χρόνια του βασιλιά Θεοφίλου (829 -842 μ.Χ.). Όταν μεγάλωσε συνδέθηκε με τη σμαρταλή ομάδα με την εξουσία της Τριτης Βυζαντινής χρονιογράφου, ο Στέφανος ο μεταρραστής, ο Γεώργιος Αμαρτιάς και ο Αλέω ο Γραμματικός, ανασφάλουν ότι έλαβε μέρος στην τελετή επιλογής νύμφης για τον αυτοκράτορα Θεοφίλο, την οποία είχε οργανώσει η μητέρα του Ευφροσύνη. Σε αυτή ο αυτοκράτορας επέλεξε τη σμαρταλή του θείοντας της ένα χρυσό μίλο. Φαυμωμένος από την ομάδα της Κασσιανή, ο νεαρός αυτοκράτορας την πληροφοσε και της είπε: «Δες άρα δια γυναικείας τέρψης τα φύλλα» «Από μία γυναίκα ήρθαν στον κόσμο τα καλά [πράγματα]», ανασφάλοντας στην αμνηστία και τις ανασφάλεις που προέκυψαν από την Ίσα. Η Κασσιανή, ετοιμαζόμενη, του απάντησε: «Αλλά και δια γυναικείας ημερείας το κρείττονον» «Και από μία γυναίκα [ήρθαν στον κόσμο] τα καλά [πράγματα]», ανασφάλοντας στην κλιθείς της ανασφάλης από την ανασφάλωση του Χριστού μέσω της Παναγίας. Με βάση την παράδοση ο ακριβής διάλογος ήταν:

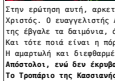
- Εκ γυναικείας τα γέφυρα.
- Και εκ γυναικείας τα κρείττονα.

Ο νεαρός του Θεοφίλου τραυματίστηκε με αποτέλεσμα να αποσπείρει την Κασσιανή και να επιλέξει τη Θεοδόσια για σύζυγό του. Οι έλεγχες πληροφορητές που ακολουτά για την Κασσιανή είναι ότι το 843 μ.Χ. Ίδρυσε ένα κοιμητήριο στα δυτικά της Κωνσταντινούπολης, κοντά στα τείχη της πόλης, του οποίου έγινε και η πρώτη ημερομηνία. Αν και πολλοί κεραινωτές αποδίδουν την επιλογή της αυτή στην αποτυχία της να γίνει αυτοκράτειρα, μία επιστολή του Θεοδοίου του Ισοδωτού αποδίδει διαφορετικά κίνητρα στην ενέργεια της αυτή. Διατηρούσε στενή σχέση με τη γειτονική Μονή Ισοδωτού, η οποία έμελλε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην επανέκδοση Βυζαντινών Λειτουργικών βιβλίων του 9ου και το 18ου αιώνα μ.Χ., με αποτέλεσμα τη διάδοση των έργων της (Kurt Shterry, σελ. 36).

Με βάση την παράδοση ο αυτοκράτορας Θεοφίλος, συνεχίζοντας να είναι κεραινωμένος μαζί της, επιθυμούσε να την δει για μία τελευταία φορά πριν πεθάνει κι έτσι πήγε στο μοναστήρι όπου βρισκόταν. Η Κασσιανή ήταν μόνη στο καλί της γράφοντας το γνωστό τροπάρειο της, που ψάλλεται στις Εκκλησίες το βράδυ της Μεγάλης Τρίτης, όταν συνιλιώθηκε την αφή της αυτοκρατορικής ακολουθίας. Τον αγαπούσε ακόμη αλλά πλέον είχε ασπείσει τη ζή της στο Βεδ γι αυτό και κρύφτηκε, μη επιθυμώνας να αφήσει το παλιό της πάθος να ξεπεράσει το μοναστικό της ζήλο. Άφησε όμως το μισοτελειωμένο ύμνο πάνω σε ένα τραπέζι. Ο Θεοφίλος ανακάλεσε το καλί της και πήγε σε αυτό ολομόνητος. Την ανακάλυψε αλλά ματαιώ. Εκείνη τον παρακολούθησε μέσω από μία υπόλαπη στην οποία είχε κρυφτεί. Ο Θεοφίλος στενωγομήθηκε, έλαβε και μετανώσε που για μία στιγμή υπερηφάνειας έχασε μία τόσο όμορφη και έξοχη γυναίκα. Στη συνέχεια βρήκε τα τελευτάωρα της Κασσιανής επάνω στο τραπέζι και το διάβασε. Πόλλες ολοκλήρωσε την ανάγνωση πάσης και πρόσθεσε ένα στιχό στον ύμνο. Σύμψασε με την παράδοση ο στιχός αυτός ήταν «Μην έν τή παραδέσει Ίσα το δειλιάνον, κρείτον τοίς άντι ήμερείς, τή σμήν εκρήψην». Κεραινωτές εντάσσει την Κασσιανή που κεραινωται στην υπόλαπη αλλά δεν της μιλάρε, ανασφάλοντας την επιθυμία της. Η Κασσιανή βγήκε από την κεραινωτή του αυτοκράτορα, διάβασε την προσθήκη του και στη συνέχεια ολοκλήρωσε τον ύμνο.

Η μεγάλη αυτή ποίηση, υμνογράφος και μελωδός της εκκλησίας μας, η Αγία Κασσιανή, ταξίδεψε στην Ίταλία και την Κρήτη και κατάληξε στην Κάσο ετελειώσε η επίγειος ζωή της. Μετά το θάνατό της, τοποθέτησαν το σώμα της σε μαρμαρίνη λάβρακα και την έβαλαν σε παρεκκλήριο, που ήταν αφιερωμένο στο όνομά της. Ταξιδεύει σήμερα η λάβρακα και το βυζαντινό σφραγιστό του 9ου αιώνα μ.Χ. Επίσης στο εκκλησιαστικό σύμπλεξι εντοχιζώμενη πάσα με σημαία του σταυρού και χρονολογία 800 μ.Χ. Κατά πληροφορητές, παλι από την Κάσο, τα κατά της θείας Ίσαν μεταφερθή στην Ίεσσα. Παρόλο που την μνήμη της δεν την ανασφάλει κανένας Συναξαριστής, οι Κάσιοι, από τη συγγένεια του ονόματός της με το νησί τους, καθιέρωσαν τη μνήμη αυτής την 7η Σεπτεμβρίου και ο Γεώργιος Σαρούς ο Κάσιος φιλοκλήθηκε και ειδική ακολουθία, που δημοσιεύθηκε στην Αλεξάνδρεια το 1889 μ.Χ. στο τυπωγραφείο της Εκκλησίας της Αλεξανδρείας, όπως το ποιούσαν οι κάσιοι της Κάσου. Η παροισία της Κασσιανής έχει επικρατήσει τους υμνογράφους και μελωδούς της εποχής της, δίδει αποτελεί την πλέον επίσημη γυναίκα μελωδός (έγραψε και τους ύμνους και τη μελωδία) στην ιστορία της βυζαντινής μουσικής. Έχοντας ιδιαίτερο ταλέντο, ευρωσία, ευαισθησία και κεραινωτικό πλούσιο διακρίθηκε στον τομέα της μελωδίας (οι αυτό τη βοήθησε η μεγάλη μπόρφη, που η γενική κατανάγι της, της επέφερε να έχει). Γι' αυτό και το έργο της είναι διαχρονικό και πάντα επίκαιρο, και συνεχίζει ιδιαίτερα τον ορθόδοξο κόσμο. Στην Κασσιανή αποδίδονται γύρω στα 45 έργα, από τα οποία τα 23 τουλάχιστον είναι χωρίς σμφραγισμό δικά της, ενώ τα υπόλοιπα είναι αγνώστου προέλευσης. Έχει επίσης μελομήσει κείμενα διαφόρων υμνογράφων. Από τα πιο γνωστά τροπάρεια είναι το περίφημο «Κόρτε, ή έν πολλας ήμερας κεραινωσούσων νύν», σε έργο «Α. Β'», που αλλοτείν στους ύμνους το βράδυ της Μεγάλης Τρίτης, καθώς και οι ερωσές από την Α' Ε' υμνή του Κωνσταντίνου του Μεγάλου Λαβάρου «Κόρτε θαλασσοε». Το μεγαλύτερο μέρος των έργων της αποτελείται από στιχόρα για εορταζόμενους Αγίους. Στην ίδια αποδίδεται και ο τετραώδεις κανόνας: «Άνωμα γρησάει» , όπως και πολλά δοξασιά, μεταξύ των οποίων και ένα περίφημο δοξασιό του Χριστογέννητον, το «Αγνώστου μοναρχήσαντος», σε έργο Β'. Κατά τον βυζαντινολόγο Κρουμβάρτερ «Η Κασσιανή ήταν μία εξαιρετικά μορφή και το έργο της το διακρίνει ισχυρά πρωτοβουλία, βαθιά μόρφωση, αυτοπεποίθησι και παρρησία. Παλι ανακαλύπτεται και βαθιά Θεοδόσια», και ο Σωφρόνιος Εξουρατιστής, ανασφάλοντας στο έργο της, έγραψε ότι «το χαρακτιρίζει γλυκίστη μέλος ακορσάτων».

Μερικές σημαντικές επιστολές για το Τροπάρειο της Κασσιανής Ακριτής πιστεύει πιστεύουν (Καθωσώμενη) ότι η Κασσιανή ήταν αμαρτωλή και διεφασμένη γυναίκα, και μιλώντας η Κασσιανή για την πόρνη γυναίκα του Ευαγγελιστή Βλασίου εκωκάρια να μιλάρε για τον καινή της. Όπως όμως διαβαζόμετε στον βίο της, από πούθεν δεν φαίνεται αυτό. Η Κασσιανή ήταν μία οσία μοναχή του Βυζαντίου, προικισμένη με καταπληκτικό ποιητικό ταλέντο. Αντί για τη βασιλική ολονηθία προτίμησε το ταπεινό σχήμα της μοναχής και έγραψε πολλούς ύμνους. Ποιά λοιπόν είναι η πόρνη γυναίκα, για την οποία μιλάει όλη τα τροπάρεια της Μεγάλης Τρίτης (βράδυ);

Στον κώδικα αυτό, ακριώς αποσπείρει (Καθωσώμενη) ότι αφού δεν είναι η Οσία Κασσιανή, τότε η αμαρτωλή και διεφασμένη γυναίκα θα πρέπει να είναι η Μαρία η Μεγαλόμνη! Η αλήθεια όμως είναι ότι η Μαρία η Μεγαλόμνη δεν υπήρξε διεφασμένη και πόρνη ποτέ. Ήταν μία ύμνη, που έπαυσε, και την θεράπευσε ο Χριστός. Ο ευαγγελιστής Λουκάς λέγει χαρακτηριστικά για τη Μαρία τη Μεγαλόμνη: «Ακολουθούσαν τον Ιησού οι δώδεκα μαθηστές και γυναίκες, μεταξύ των οποίων και Μαρία, που ονομαζόταν Μαγαλόμνη, απ' την οποία είχε βγάλει εσφά δαμόμνη» (Λουκ. 8, 2). Η Μαρία η Μεγαλόμνη ήταν λοιπόν δαμόμνη και ο Χριστός της έφρασε το δαμόμνη, όπως έφρασε και το δαμόμνη πάνω άλλων ανόμων. Και τότε τους είναι η πόρνη, που έλαβε με μόρο τα πόδια του Χριστού, με είναι άγνωστη, είναι ανώμνη, ακοκισσε σε κανένη τροπάρειο το όνομα της πόρνης: Διαβάζετε στον Ευαγγελιστή Λουκά, που περιγράφει τη σχετική σκηνή, να ανασφάλει πούθενά το όνομα της: Όχι!! Είναι χαρακτηριστικό, ότι οι Απόστολοι, εάν δεν έφρασαν τις δικάς τους εσπείρας και πτώσις, όταν μιλάνε για μεγάλους αμαρτωλούς που μετανοών, δεν ανασφάλουν το όνομά τους, άνω θέλουν να τους διαπομώσοσαν. Το Τροπάρειο της Κασσιανής Κόρτε, ή έν πολλας ήμερας κεραινωσούσων νύν, την σην αίσωμνην θέσπειτα, μορσάρον ένοκαθώσασα τάξην, ιδωσάμνη μόρο σου, πρό του ένωμασμού καίςσις. Όμοι! λέγουσασ, ότι νοέ μοι, ύμνηρσι, είστηρσ ακοκισσας, ρωσώσας τε και ασέλιγος, έρωσ τής ήμερας. Λέξας μοι τής σπήξς τών ήσπώνων, ή κεραινωσις διέξων τής θελοσώσας τή έδωρ, κάμωσθη μοι πρός τοίς στενωγοίς τής καρδιάς, ή κλίμας τούς ήσπώνους, τή φάσμη σου κνώσασ: κεραινωσώσων τούς ήσπώνους σου πάσας, άπομωξω τούτους δέ μέλι, τοίς τής κεραλής μου βοσπύραξις, άν έν τή παραδέσει Ίσα το δειλιάνον, κρείτον τοίς άντι ήμερείς, τή σμήν εκρήψην. Αμνηστών μου τή πλθή και κεραινωτων σου ήσπώνους, τής έξέχνωσας ψυχώσασα κέρτιρ μου: Μη με την σην θούλην παρτίθας, ή άμνηστών έρνω το έλος. Πηγή:www.saint.gr

Ίδού ο Νυμφίος έρχεται...

Στην παραβολή των Δέκα παρθένων είναι αφιερωμένη η αποψινή βραδιά, που ψάλλεται ο όρθρος της Μεγ. Τρίτης. Τί σχέση έχει η παραβολή των Δέκα παρθένων με τη Μεγ. Εβδομάδα; Γιατί γίνεται ιδιαίτερη μεία για αυτήν κατά τη Μεγ. Εβδομάδα;

Ένας λόγος: Την παραβολή αυτή είπε ο Χριστός λίγο πριν από το εκούσιο Πάθος. Η τελευταία διδασκαλία του Χριστού πριν από το Μυστικό Δείπνο περιέχεται στο 25ο κεφάλαιο του κατά Ματθαίου

Ευαγγελίου, και είναι καθαρά εσχατολογική. Αναφέρεται στη βασιλεία των ουρανών και στη δευτέρα παρουσία του Χριστού. Στην αρχή είναι οι δύο γνωστές και συγγενείς παραβολές: η παραβολή των Δέκα παρθένων (Ματθ. 25,1-13) και η παραβολή των ταλάντων, ή μάλλον του κρύψαντος το τάλαντον (Ματθ, 25,14-30). Και ακολουθεί η γνωστή περικοπή της μελλούσης κρίσεως (Ματθ. 25,31-46). Το βράδυ της Μεγ, Δευτέρας οι ύμνοι μιλάνε και για τα τρία αυτά, και για την παραβολή των Δέκα παρθένων, και για την παραβολή του κρύψαντος το τάλαντον και για την περικοπή της μελλούσης κρίσεως.

Περισσότερο μιλάνε οι ύμνοι για την παραβολή των Δέκα παρθένων. Αυτό δε γίνεται και για ένα **δεύτερο λόγο**. Στην παραβολή ακούγεται η κραυγή: «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται, εξέρχεσθε εις απάντησιν αυτού» (Ματθ. 25,6). Και στις πρώτες μέρες της Μεγ. Εβδομάδας ακούγεται η ίδια κραυγή: «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός». Ακολουθίες του Νυμφίου λέγονται οι ακολουθίες των τριών πρώτων ημερών. **Έρχεται ο Νυμφίος.** Ο Νυμφίος της παραβολής έρχεται, για να μπει στο νυμφώνα και να γίνουν οι γάμοι. Και ο Νυμφίος Χριστός έρχεται την εβδομάδα αυτή, για να μπει θριαμβευτικά στο Νυμφώνα του ουρανού. Έρχεται να δώσει τη μάχη, για ν' ανοίξει ο κλειστός νυμφώνας στους ανθρώπους. Έρχεται! Καλούμεθα να τον υπαντήσουμε, να τον υποδεχτούμε.

Αλλά και για τρίτο λόγο γίνεται μνεία της παραβολής των Δέκα παρθένων απόψε. Ο Χριστός είναι ο Νυμφίος. Χρειάζεται πίστη για να το δεχθεί κανείς αυτό. Γιατί; Μπροστά μας τις μέρες αυτές βλέπουμε πληγωμένο και βασανισμένο το πρόσωπο του Χριστού, του Νυμφίου. **Ο προφήτης Ησαΐας, 800 χρόνια προ Χρίστου,** είδε με καταπληκτική ενάργεια όλα τα πάθη του Σωτήρος, και στην περίφημη προφητεία του 53ου κεφαλαίου του βιβλίου του, που την ακούμε το πρωί της Μεγ. Παρασκευής, παρουσιάζει αυτή την παραμόρφωση του προσώπου του Μεσσία, του πάσχοντος Λυτρωτή: «Και είδομεν αυτόν, και ουκ είχεν είδος ουδέ κάλλος» (Ησ. 53,2).

Ένας που γνωρίζει το θεϊκό μεγαλείο, το άρρητο κάλλος και την

απερίγραπτη ομορφιά του Λόγου του Θεού, του θεανθρώπου Ιησού, βλέποντάς τον το πρωί της Μεγ. Παρασκευής ραπισμένο, πληγωμένο, μαστιγωμένο, ματωμένο, θα μπορούσε ν' αναφωνήσει: – Πω, πω! Πώς έγινε έτσι το ωραιότερο πρόσωπο τού κόσμου! Είναι και τούτο ένα στάδιο της ταπεινώσεως, της κενώσεως του Θεού Λόγου. Ταπείνωσε τον εαυτό του. Τον κατέβασε στη γη από τον ουρανό. Του φόρεσε την ανθρώπινη σάρκα. Τον περιτύλιξε μέσα στα άχυρα του σταύλου. Και τώρα η ταπείνωση πάλι τον περιτυλίγει μέσα στα αίματα και στον πόνο. Πω, πω! Πώς καταδέχτηκε να γίνει για μας ο Νυμφίος Χριστός!

Κι όμως δεν παύει να είναι **ο ωραιότερος Νυμφίος του κόσμου**. Στο Ψαλτήρι εμφανίζεται ασύγκριτη η ομορφιά του: «Ωραίος κάλλει παρά τους υιούς των ανθρώπων» (Ψαλμ. 44,2).

Είπαμε τους τρεις λόγους, για τους οποίους η αποψινή βραδυά είναι αφιερωμένη στην παραβολή των Δέκα παρθένων.

Είναι γνωστή η παραβολή. Μιλάει για δέκα παρθένες. Περιμένουν νάρθει ο νυμφίος, κατά τη συνήθεια που είχαν τότε. Ο νυμφίος στη περίπτωση εκείνη καθυστέρησε και θα έφθανε τη νύχτα για να παραλάβει τη νύμφη. Οι παρθένες κόρες τον περίμεναν με λαμπάδες αναμμένες λίγο πιο πέρα από το νυφικό σπίτι, να τον υποδεχθούν. Οι λαμπάδες ήταν τότε λυχνάρια, που άναβαν μόνο με λάδι. Αν σωνόταν το λάδι, έσβηναν οι λαμπάδες.

Από τις δέκα παρθένες οι πέντε ήταν συνετές, μυαλωμένες. Μαζί με το λυχνάρι τους, τη λαμπάδα τους, πήραν και λάδι, να τροφοδοτούν τη λαμπάδα. Οι πέντε άλλες ήταν ανόητες, ασύνετες, άμυαλες, επιπόλαιες. Πήραν τη λαμπάδα χωρίς λάδι.

Οι ώρες περνούσαν, **ο νυμφίος αργούσε**. Και νύσταξαν και έπεσαν να κοιμηθούν. Κατά τα μεσάνυχτα ακούστηκε φωνή. Ο αγγελιοφόρος προειδοποιεί: «Ίδού ο νυμφίος έρχεται...». Πετάχτηκαν και οι δέκα. Οι πέντε μυαλωμένες άναψαν τις λαμπάδες τους. Έτοιμες για την υποδοχή. Οι άμυαλες όμως! Πώς ν' ανάψει το λυχνάρι τους; Λάδι δεν είχαν. Πώς να βρουν τελευταία στιγμή; Να πάρουν από τις άλλες πέντε; Δεν μπορούσαν, γιατί δεν θάφτανε για το

δικό τους λυχνάρι το λάδι που θα τους έμενε. Να πάνε ν' αγοράσουν; Άραγε θα προλάβουν; Μα δεν μπορούν να κάνουν τίποτε άλλο. Τρέχουν ν' αγοράσουν.

Ο νυμφίος όμως πλησιάζει. Οι πέντε σοφές τον υποδέχονται με αναμμένη τη λαμπάδα. Μπαίνουν μαζί του στο νυμφώνα. Μαζί στο γαμήλιο πανηγύρι, στη μεγάλη χαρά. Σε λίγο, να και φτάνουν, ασθμαίνουσες και καταϊδρωμένες, οι πέντε ασύνετες και άμυαλες. Προχωρούν να μπουν. Μα βρίσκουν κατάκλειστη την πόρτα. Χτυπάνε. Ξαναχτυπάνε. Μα απόκριση καμιά. Φωνάζουν με αγωνία: «Κύριε, Κύριε άνοιξον ημίν». Κι ακούγεται η απόκριση από μέσα. Απόκριση αυστηρή, απόλυτη, τραγική: **«Αμήν λέγω υμίν, ουκ οίδα υμάς».** Δεν σάς ξέρω...

(Αρχιμ. Δανιήλ Γ. Αεράκη, «Στη Μεγάλη Εβδομάδα»)

Ο Ιωσήφ ο Πάγκαλος τύπος του Χριστού

Ήταν αγαπητός γιός ο Ιωσήφ, το πιο αγαπημένο παιδί του Ιακώβ. Αυτόν αγαπούσε περισσότερο από όλα

τα παιδιά του, γιατί του άξιζε. Και σ' αυτόν είχε χαρίσει μοναδική στολή, λαμπρό χιτώνα. «Ιακώβ δε ηγάπα τον Ιωσήφ παρά πάντας τους υιούς αυτού... Εποίησε δε αυτό χιτώνα ποικίλον» (Γεν. 37,3). Αγαπητός Υιός και ο Χριστός. Ο Αγαπητός Υιός του ουρανού Πατρός. Γι' αυτόν ακούστηκε η φωνή του ουρανού Πατρός στη Βάπτιση και τη Μεταμόρφωση: «Ούτος ἐστὶν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα» (Ματθ. 3,17. 17,5). Και είχε και ο Χριστός, ως Υιός μονογενής του Πατρός, μοναδική στολή από τον Πατέρα. Είναι η στολή της θεότητας. Ο Χριστός είναι ο μονογενής Υιός και Λόγος του θεού και θεός αληθινός.

Τὸν φθόνησαν τὸν Ιωσήφ τὰ ἀδελφία του. Δεν μπορούσαν να υποφέρουν την υπεροχή του. Δεν μπορούσαν να χαρούν με τις χαρές του αδελφού τους. Και με το Χριστό το ίδιο συνέβη. Τον μίσησαν και τον φθόνησαν «οὐκ ἄνθρωποι τοῦ θεοῦ», οὐκ ἀρχιερεῖς καὶ οὐκ φαρισαῖοι. Ὁ Πιλάτος «ἤδει, ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκεν αὐτόν» (Ματθ. 27,18). Ὁ φθόνος εἶναι τὸ πρωταρχικὸ καὶ γενεσιουργὸ πάθος. Ἀκολουθοῦν τὸ μῖσος, ἡ κακία, τὰ κακούργα σχέδια, οὐκ ἁριστοκτόνες ἐνέργειες. Δεν υπέφεραν να βλέπουν την υπεροχή του Χριστού, την επιρροή του στο λαό.

Ἀποφάσισαν τ' ἀδελφία νὰ σκοτώσουν τὸν ἀθώο Ιωσήφ. Συσκέφθησαν κρυφά καὶ εἶπαν: «Δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν» (Γεν. 37,20). «Ἐπονηρεύσαντο τοῦ ἀποκτείνειν». Το ίδιο και στη περίπτωση του Ιησού. Συσκέψεις καὶ διαβούλια γιὰ τὴν ἐξόντωση τοῦ ἐπικινδύνου γι' αὐτοὺς Διδασκάλου. «Καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλω κρατήσωσι καὶ ἀποκτείνωσιν» (Ματθ. 26,4). Ἄρχοντες τοῦ Ἰσραήλ, ἀρχιερεῖς, γραμματεῖς, φαρισαῖοι, συσκέπτονται, πῶς θὰ συλλάβουν καὶ θὰ θανατώσουν τὸν Ἰησοῦ, τὸν πιο ἐκλεκτό ἀδελφό τους. Ἐκεῖνο τὸ «Δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν» τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ιωσήφ ἀκούγεται τὸ ίδιο καὶ στὴν παραβολὴ τῶν κακῶν γεωργῶν, ὅπου σαφῶς συμβολίζεται ἡ ἀπόφαση τῶν Ἰουδαίων γιὰ τὴν θανάτωση τοῦ Ἰησού.

Ἐπούλησαν τὸν Ιωσήφ τὰ ἀδελφία του γιὰ 20 χρυσὰ νομίσματα. «Ἀπέδοντο τὸν Ιωσήφ τοῖς Ἰσμηλίταις εἴκοσι χρυσῶν» (Γεν. 37,28). Καὶ μάλιστα ἀπὸ ὅλα τὰ ἀδελφία του ἐκεῖνος που ἔκανε τὴ σχετικὴ πρόταση ἦταν ὁ Ἰούδας. Ἰούδας καὶ στὴν περίπτωση

του εικονιζόμενου και προτυπούμενου Χριστού το όργανο της αγοροπωλησίας, της πιο άδικης και άτιμης αγοροπωλησίας. Πούλησε το Χριστό για 30 αργύρια. «Ἔστησαν αὐτῷ (τῷ Ἰούδᾳ) τριάκοντα αργύρια» (Ματθ. 26,15)

Ἐπαθε και υπέφερε ο Ιωσήφ και στα χέρια των αδελφών του και στα χέρια των ξένων, των Αιγυπτίων. Τα αδέρφια του τον έριξαν μέσα σ' ένα βαθύ λάκκο, για να τον κατασπαράξουν τα θηρία. Και οι Αιγύπτιοι τον έριξαν μέσα στη φυλακή σαν νάταν ένοχος, ενώ ήταν αθώος. Θύμα συκοφαντίας ο αθώος και αγνός Ιωσήφ. Ἐπαθε και υπέφερε και ο Χριστός. Ἐπαθε ως άνθρωπος. Οι αδελφοί του οι Ιουδαίοι τον οδήγησαν σε πολλά παθήματα, τον βασάνισαν. Αλλά και οι ξένοι, οι Ρωμαίοι, στους οποίους τον παρέδωσαν οι Ιουδαίοι, και εκείνοι τον βασάνισαν. Ρίχτηκε στη φυλακή, σύρθηκε σαν κακούργος στο κριτήριο, καταδικάστηκε σαν κοινός εγκληματίας και τελικά θανατώθηκε πάνω στο Σταυρό.

Δεν έμεινε για πάντα ταπεινωμένος ο Ιωσήφ. Από την ταπείνωση του λάκκου και της φυλακής οδηγήθηκε στη δόξα. Ο Φαραώ τον ανέστησε από τα βάθη της φυλακής και τον κατέστησε άρχοντα «Ἰδοὺ καθίστημί σε σήμερον ἐπί πάσης γῆς Αἰγύπτου» (Γεν. 41,41). Προτύπωση της ένδοξου Αναστάσεως του Χριστού. Ρίχτηκε στο λάκκο του θανάτου και του τάφου. Δεν παρέμεινε πολύ. Ανέστη τριήμερος. Μετά το πάθος η δόξα Μετά το Σταυρό η Ανάσταση.

Και η τελευταία προτύπωση. Ο Ιωσήφ σαν άρχοντα της Αιγύπτου σε καιρό πείνας άνοιξε τις αποθήκες του και έγινε σιτοδότης και έθρεψε τους πεινασμένους αδελφούς του. Σιτοδότης και ο Χριστός. Ανεξάντλητες οι αποθήκες του. Πάντοτε προσφέρει και προσφέρεται «εις βρώσιν τοις πιστοίς». Ψωμίζει με το θείο Άρτο του, ποτίζει με το τίμιο Αίμα του. Τρέφει με τη θεία Κοινωνία.

(Αρχιμανδρίτης Δανιήλ Αεράκης, Στη Μεγάλη Εβδομάδα.)

“Το τέλος”

Οι τρεις ημέρες, η Μεγάλη Δευτέρα, η Μεγάλη Τρίτη και η Μεγάλη Τετάρτη τις οποίες η Εκκλησία ονομάζει Μεγάλες και Άγιες, έχουν, μέσα στο λειτουργικό κύκλο της Μεγάλης Εβδομάδας, έναν καθοριστικό σκοπό. Τοποθετούν όλες τις ιερές ακολουθίες στην προοπτική του Τέλους · μας υπενθυμίζουν το εσχατολογικό νόημα τον Πάσχα.

Συχνά η Μεγάλη Εβδομάδα χαρακτηρίζεται σαν περίοδος γεμάτη με «ωραιότατες παραδόσεις» και «έθιμα», σαν ξεχωριστό τμήμα του εορτολογίου μας. Τα ζούμε όλα αυτά από την παιδική μας ηλικία σαν ένα ελπιδοφόρο γεγονός που γιορτάζουμε κάθε χρόνο, θαυμάζουμε την ομορφιά των ακολουθιών, τις επιβλητικές πομπές και προσβλέπουμε με κάποια ανυπομονησία στο Πασχαλινό τραπέζι... Και υστέρα, όταν όλα αυτά τελειώσουν, ξαναρχίζουμε την κανονική μας ζωή.

Αλλά άραγε καταλαβαίνουμε πως όταν ο κόσμος αρνήθηκε τον Σωτήρα του, όταν ο Ιησούς «ήρξατο αδημονείν» και έλεγε: «περίλυπος εστίν η ψυχή μου έως θανάτου», και όταν πέθανε στο Σταυρό, τότε η «κανονική ζωή» σταμάτησε; Δεν είναι πια δυνατόν να υπάρξει «κανονική ζωή» γιατί ακριβώς αυτοί που φώναζαν «Σταύ ρωσον Αυτόν!», αυτοί που Τον έφτυναν και Τον κάρφωναν στο Σταυρό ήταν... «κανονικοί άνθρωποι». Τον μισούσαν και Τον σκότωσαν ακριβώς γιατί τους τάραξε, τους χάλασε την «κανονική» ζωή τους. Και ήταν πραγματικά ένας τέλεια «κανονικός» κόσμος

αυτός που προτίμησε το σκοτάδι και το θάνατο από το φως και τη ζωή... Με το θάνατο όμως του Χριστού ο «κανονικός» κόσμος και η «κανονική» ζωή καταδικάστηκαν αμετάκλητα. Ή μάλλον, θα λέγαμε ότι αποκαλύφθηκε η αληθινή, η ανώμαλη φύση τους, η ανικανότητα τους να δεχθούν το φως · αποκαλύφθηκε η τρομερή δύναμη του κακού μέσα τους. «Νυν κρίσις ἐστίν του κόσμου τούτου · νυν ο αρχών του κόσμου τούτου εκβληθήσεται έξω» (Ιω. 12, 31).

Το Πάσχα σημαίνει το τέλος «αυτού του κόσμου». Με το θάνατο και την Ανάσταση του Ιησού Χριστού συντελέστηκε αυτό το τέλος, που μπορεί να διαρκέσει εκατοντάδες αιώνες, χωρίς να αλλοιώνει τη φύση του χρόνου τον οποίο ζούμε σαν «έσχατο καιρό». «Και οι χρώμενοι τω κόσμω τούτω ως μη καταχρώμενοι · παράγει γαρ το σχήμα του κόσμου τούτου» (Α' Κορ. 7, 31).

Η λέξη Πάσχα σημαίνει πέρασμα, διάβαση. Η γιορτή της Διάβασης (Πάσχα) ήταν για τους Εβραίους η ετήσια ανάμνηση όλης της ιστορίας της σωτηρίας τους · της σωτηρίας σαν πέρασμα από τη σκλαβιά των Αιγυπτίων στην ελευθερία, από την εξορία στη γη της επαγγελίας. Ήταν επίσης η προσδοκία της τελικής διάβασης στη Βασιλεία του Θεού. Και ο Ιησούς Χριστός έγινε η εκπλήρωση αυτού του Πάσχα, έγινε το Πέρασμα. Αυτός πραγματοποίησε την τελική διάβαση από το θάνατο στη ζωή από τούτο τον «παλαιό κόσμο» στον «καινό κόσμο», στον «καινό χρόνο» της Βασιλείας του Θεού. Ο Χριστός έδωσε και σε μας τη δυνατότητα για μια τέτοια διάβαση. Ζώντας «εν τω κόσμω τούτω» μπορούμε ταυτόχρονα να μην είμαστε «εκ του κόσμου τούτου», δηλαδή να ελευθερωθούμε από τη σκλαβιά στο θάνατο και την αμαρτία και να συμμετέχουμε στον «επερχόμενο αιώνα». Για να γίνει αυτό θα πρέπει και εμείς επίσης να πραγματοποιήσουμε τη δική μας, την προσωπική διάβαση · να καταδικάσουμε τον παλαιό Αδάμ μέσα μας, να «ενδυθούμε» τον Χριστό – αυτό δηλαδή που γίνεται στο βάπτισμα με την τριπλή κατάδυση και που είναι σύμβολο θανάτου – και να ζήσουμε την αληθινή ζωή εν Θεώ...

Μόνον έτσι το Πάσχα δεν γίνεται μια ετήσια ανάμνηση – ιεροπρεπής και ωραία – γεγονότων του παρελθόντος. Αλλά είναι το Γεγονός που μας προσφέρθηκε και αποτελεσματικά μας αποκαλύπτει

ότι ο παρών κόσμος μας, ο χρόνος μας, η ζωή μας έφτασαν στο Τέλος τους και ταυτόχρονα μας αναγγέλλει την Αρχή της νέας ζωής...

Οι τρεις, λοιπόν, πρώτες ημέρες της Μεγάλης Εβδομάδας έχουν σαν σκοπό να μας παρουσιάσουν, σαν πρόκληση, αυτό το εσχατολογικό νόημα του Πάσχα και να μας προετοιμάσουν να το καταλάβουμε και να το αποδεχτούμε.

1. Η εσχατολογική αυτή πρόκληση αποκαλύπτεται πρώτα-πρώτα με το κοινό και για τις τρεις ημέρες, τροπάριο:

«Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός και μακάριος ο δούλος, ον ευρήσει γρηγορούντα ανάξιος δε πάλιν, ον ευρήσει ραθυμούντα. Βλέπε ουν ψυχή μου, μη τω ύπνω κατενεχθής, ίνα μη τω θανάτω παραδοθής, και της Βασιλείας έξω κλεισθής · αλλά ανάνηψον κράζουσα· Άγιος, Άγιος, Άγιος ει ο θεός δια της Θεοτόκου, ελέησον ημάς»

Το «μέσον της νυκτός» (μεσονύκτιο) είναι η στιγμή κατά την οποία η ημέρα φτάνει στο τέλος της και μια νέα ημέρα αρχίζει. Ακριβώς γι' αυτό το μεσονύκτιο γίνεται το σύμβολο του χρόνου στον οποίο ζούμε σαν χριστιανοί. Γιατί η Εκκλησία από τη μια πλευρά ζει μέσα σ' αυτό τον κόσμο συμμετέχοντας στις αδυναμίες του και σ' όλες τις τραγωδίες. Από την άλλη πλευρά η αληθινή της ύπαρξη δεν είναι «εκ του κόσμου τούτου», γιατί είναι η Νύμφη του Χριστού και η αποστολή της είναι να αναγγείλει και να αποκαλύψει τη Βασιλεία του Θεού και την «καινή ημέρα». Η ζωή της είναι μια αιώνια αναμονή, μια συνεχής και άγρυπνη προσδοκία αυτής της νέας Ημέρας... Αλλά εμείς ξέρουμε πολύ καλά πόσο ισχυρός είναι ο δεσμός μας με την «παλαιά ημέρα», με τον κόσμο, με τα πάθη του και τις αμαρτίες. Ξέρουμε πόσο βαθιά ακόμα ανήκουμε στον «κόσμο τούτο». Είδαμε το φως, γνωρίσαμε τον Χριστό, ακούσαμε για την ειρήνη, τη χαρά, τη νέα «εν Χριστώ ζωή» και παρ' όλα αυτά ο κόσμος μας κρατάει σκλάβους του. Αυτή η αδυναμία, αυτή η συνεχής προδοσία του Χριστού, αυτή η ανικανότητα να δώσουμε ολόκληρη την αγάπη μας στο μόνο πραγματικό αντικείμενο αγάπης, εκφράζονται τέλεια στο

εξαποστειλάριο των τριών αυτών ημερών:

«Τον νυμφώνα σου βλέπω, Σωτήρ μου, κεκοσμημένον και ένδυμα ουκ έχω, ίνα εισέλθω εν αυτώ λάμπρυνόν μου την στολήν της ψυχής, φωτοδότα και σώσόν με»

2. Το ίδιο θέμα παρουσιάζεται στα Ευαγγελικά αναγνώσματα αυτών των ημερών. Πρώτα απ' όλα ολόκληρο το κείμενο των τεσσάρων Ευαγγελίων (ως το Ιω. 13, 31) διαβάζεται στις Ώρες (πρώτη, τρίτη, έκτη και εννάτη). Αυτή η ανακεφαλαίωση δείχνει ότι ο Σταυρός είναι η ολοκλήρωση της ζωής και της διακονίας του Ιησού Χριστού. Δίνει το κλειδί για τη βαθύτερη κατανόηση αυτής της ζωής. Καθετί στο Ευαγγέλιο οδηγεί σ' αυτή την έσχατη ώρα του Ιησού και όλα γίνονται κατανοητά μέσα σ' αυτό το φως. Γι' αυτό κάθε ακολουθία αυτών των ημερών έχει ειδικό Ευαγγελικό ανάγνωσμα:

Μεγάλη Δευτέρα

Στον Όρθρο διαβάζεται από το Ευαγγέλιο του Ματθαίου (21, 18-43) η ιστορία της «ξηρανθείσης συκής». Η συκιά εδώ είναι το σύμβολο του κόσμου που δημιουργήθηκε από τον θεό να φέρει πνευματικούς καρπούς και απέτυχε ν' ανταποκριθεί στο Δημιουργό του.

Στην Ακολουθία των Προηγιασμένων Δώρων διαβάζονται από το 24ο κεφάλαιο του Ματθαίου οι στίχοι 3-35 οι οποίοι αναφέρονται στα σημεία της έλευσης του Κυρίου και της συντέλειας του κόσμου. Είναι μια εσχατολογική απάντηση του Ιησού Χριστού στην ερώτηση των μαθητών Του, και προαναγγέλλει το Τέλος, τα Έσχατα. «Ο ουρανός και η γη παρελεύσονται, οι δε λόγοι μου ου μη παρέλθωσι...».

Μεγάλη Τρίτη

Στον Όρθρο διαβάζεται από το Ευαγγέλιο του Ματθαίου (22,15-23,39) η καταδίκη των Φαρισαίων. Τα πολλά «ουαί» για την τυφλή και υποκριτική θρησκεία αυτών ο ι οποίοι νομίζουν

ότι είναι αρχηγοί των ανθρώπων και το φως του κόσμου, αλλά στην ουσία «κλείουν την Βασιλείαν των ουρανών έμπροσθεν των ανθρώπων...».

Στην Ακολουθία των Προηγιασμένων Δώρων συνεχίζεται η ανάγνωση από το Ευαγγέλιο του Ματθαίου στα κεφάλαια 24 (36) 25 και 26 (2). Και εδώ πάλι γίνεται λόγος για τα Έσχατα, για το Τέλος. Γι' αυτό μιλούν και οι παραβολές που χαρακτηρίζονται «παραβολές των Εσχάτων». Είναι η παραβολή των δέκα παρθένων. «Πέντε εξ αυτών ήσαν φρόνιμοι» και είχαν πάρει μαζί με τις λαμπάδες τους και αρκετό λάδι, «πέντε ήσαν μωραί», οι λαμπάδες τους έσβυσαν και δεν έγιναν δεκτές στο γαμήλιο δείπνο. Η άλλη παραβολή είναι των ταλάντων. Δεν χρησιμοποιούνται τα τάλαντα που έδωσε στον καθένα ο Κύριος. «...Γρηγορείτε ουν, ότι ουκ οίδατε την ημέραν ουδέ την ώραν εν η ο Υιός του άνθρωπου έρχεται». Και τέλος διαβάζουμε για την ημέρα της μέλλουσας κρίσης.

Μεγάλη Τετάρτη

Στον Όρθρο το Ευαγγελικό ανάγνωσμα είναι από τον Ιωάννη (12, 17-50). Αναφέρεται σ' αυτούς που αρνήθηκαν τον Χριστό και κάνει την εσχατολογική προειδοποίηση: «Νυν κρίσις εστί του κόσμου... Ο αθετών εμέ και μη λαμβάνων τα ρήματα μου, έχει τον κρίνοντα αυτόν · ο λόγος ον ελάλησα, εκείνος κρίνει αυτόν εν τη εσχάτη ημέρα».

Στην Ακολουθία των Προηγιασμένων Δώρων διαβάζεται στο Ευαγγέλιο του Ματθαίου (26, 6-16) η ιστορία της γυναίκας που με πολύτιμα μύρα έλουσε τα πόδια του Ιησού Χριστού. Αυτή η γυναίκα με τούτη την πράξη της είναι η εικόνα της αγάπης και της μετάνοιας , μοναδικά μέσα για την ένωσή μας με τον Χριστό.

3. Τα Ευαγγελικά αναγνώσματα βρίσκουν τέλεια ερμηνεία και ανάπτυξη στην υμνολογία αυτών των ημερών. Τα στιχηρά και τα τριώδια (σύντομοι κανόνες από τρεις ωδές που ψάλλονται στον Όρθρο) αναλύουν τα Ευαγγελικά νοήματα. Μια προειδοποίηση, προτροπή διατρέχει όλους αυτούς τους

ύμνους: το τέλος, η κρίση έρχεται... ας προετοιμαστούμε ανάλογα...

«Ερχόμενος ο Κύριος προς το εκούσιον Πάθος, τοις αποστόλοις έλεγεν εν τη οδώ · ιδού αναβαίνομεν εις Ιεροσόλυμα, και παραδοθήσεται ο Υιός του άνθρωπου, καθώς γέγραπται περί αυτού. Δεύτε ουν και ημείς κεκαθαρμέναις διανοίαις, συμπορευθώμεν αυτώ και συσταυρωθώμεν και νεκρωθώμεν δι' αυτόν ταις του βίου ηδοναίς · ίνα και συζήσωμεν αυτώ και ακούσωμεν βοώντος αυτού · Ουκέτι εις την επίγειον Ιερουσαλήμ, δια το παθείν, αλλά αναβαίνω προς τον Πατέρα μου και Πατέρα υμών, και Θεόν μου, και Θεόν υμών. Και συνανυψώ υμάς εις την άνω Ιερουσαλήμ, εν τη Βασιλεία των Ουρανών.»

(Στιχηρό από τους Αίνους του Όρθρου της Μεγάλης Δευτέρας).

«Ιδού σοι το τάλαντον ο Δεσπότης εμπιστεύει, ψυχή μου · φόβω δέξαι το χάρισμα, δάνεισαι τω δεδωκότι, διάδος πτωχοίς και κτήσαι φίλον τον Κύριον, ίνα στις εκ δεξιών αυτού, όταν έλθη εν δόξη και ακούσης μακαριάς φωνής · Είσελθε δούλε, εις την χαράν του Κυρίου σου. Αυτής αξίωσόν με, Σωτήρ, τον πλανηθέντα, δια το μέγα σου έλεος»

(Δοξαστικό των Αίνων στον Όρθρο της Μεγάλης Τρίτης).

4. Στη διάρκεια της Μεγάλης Σαρακοστής τα δυο βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης που διαβάζονται στους Εσπερινούς είναι η Γένεση και οι Παροιμίες. Με την αρχή της Μεγάλης Εβδομάδας αντί γι' αυτά έχουμε τα βιβλία «Έξοδος» και «Ιώβ», πάλι από την Παλαιά Διαθήκη. Η Έξοδος είναι η ιστορία της σωτηρίας του Ισραήλ, της ελευθερίας του από τη σκλαβιά των Αιγυπτίων, η ιστορία δηλαδή της Διάβασης των Εβραίων. Αυτή η ιστορία προετοιμάζει και μας να κατανοήσουμε την έξοδο του Χριστού προς τον Πατέρα Του, την ολοκλήρωση δηλαδή του έργου της σωτηρίας μας. Ο Ιώβ, ο πολύπαθος, είναι η προεικόνιση του Ιησού Χριστού στην Παλαιά Διαθήκη. Αυτά τα αναγνώσματα από το βιβλίο του Ιώβ προαναγγέλλουν το μεγάλο μυστήριο των παθών του

Κυρίου, της υπακοής και της θυσίας Του.

5. Η λειτουργική πορεία αυτών των ημερών έχει ακόμα το ρυθμό της Μεγάλης Σαρακοστής. Λέγεται ακόμα η προσευχή του Εφραίμ του Σύρου, («Κύριε και Δέσποτα της ζωής μου, πνεύμα αργίας, περιέργειας, φιλαρχίας και αργολογίας, μη μοι δως. Πνεύμα δε σωφροσύνης, ταπεινοφροσύνης, υπομονής και αγάπης χάρισάι μοι τω σω δούλω. Ναι Κύριε Βασιλεύ, δώρησαί μοι του οράν τα εμά πταίσματα, και μη κατακρίνειν τον αδελφόν μου · ότι ευλογητός ει εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν») και γίνονται οι ανάλογες μετάνοιες. Επίσης έχουμε εκτεταμένα αναγνώσματα από το Ψαλτήρι και βέβαια κάθε πρωί την Ακολουθία των Προηγιασμένων Δώρων, με τους ύμνους της Μεγάλης Σαρακοστής. Βρισκόμαστε ακόμα στην περίοδο της μετανοίας, γιατί μόνο η μετάνοια μας εξασφαλίζει τη συμμετοχή μας στο Πάσχα του Κυρίου μας και μας ανοίγει τις θύρες στο Πασχάλιο δείπνο.

Τελικά την Αγία και Μεγάλη Τετάρτη όταν η τελευταία πια Ακολουθία των Προηγιασμένων Δώρων φτάνει στο τέλος, αφού τα Τίμια Δώρα έχουν μεταφερθεί από την Αγία Τράπεζα, ο ιερέας λέει, για τελευταία φορά, την προσευχή του Αγίου Εφραίμ. Σ' αυτό ακριβώς το σημείο η προετοιμασία φτάνει στο τέλος. Ο Κύριος μας καλεί τώρα στο τελευταίο Του δείπνο.

Πρωτοπρεσβυτέρου Αλεξάνδρου Σμέμαν, Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ, Σύντομη λειτουργική εξήγηση των ημερών της Μεγάλης Εβδομάδας. Εκδ. Ακρίτας 1990.

Ωσαννά τω υιώ Δαυίδ...

Το Σάββατο του Λαζάρου, από λειτουργικής πλευράς, είναι τα προεόρτια της Κυριακής των Βαΐων – της Εισόδου του Κυρίου μας στα Ιεροσόλυμα. Και οι δύο αυτές γιορτές έχουν ένα κοινό θέμα: το θρίαμβο και τη νίκη. Το Σάββατο του Λαζάρου αποκαλύπτει τον Εχθρό, δηλαδή το θάνατο · η Κυριακή των Βαΐων προαναγγέλλει το νόημα της νίκης ως θρίαμβο της Βασιλείας του Θεού και ως αποδοχή από τον κόσμο του μόνου Βασιλέως , του Ιησού Χριστού.

Σε όλη τη διάρκεια της επί γης ζωής του Ιησού Χριστού, η σεμνή είσοδός Του στην Αγία Πόλη ήταν το μόνο ορατό σημείο θριάμβου. Μέχρι αυτή τη μέρα ο Ιησούς έδειχνε επίμονη άρνηση σε κάθε περίπτωση θριάμβου και δόξας Του. Έξι μέρες όμως πριν το Πάσχα, όχι μόνο δέχτηκε να δοξαστεί, αλλά ο ίδιος προκάλεσε και οργάνωσε αυτή τη δόξα. Κάνοντας αυτό που προανήγγειλε ο προφήτης Ζαχαρίας: «ιδού ο Βασιλεύς σου έρχεται σοι... πραύς και επιβεβηπώς επί υποζύγιον και πώλον νέον» (Ζαχ. 9, 9), φανέρωσε ότι ήθελε να επιδοκιμαστεί και να αναγνωριστεί ως Μεσσίας, Βασιλέας και Λυτρωτής του Ισραήλ.

Οι Ευαγγελικές περικοπές τονίζουν όλα αυτά τα μεσσιανικά στοιχεία, δηλαδή τους κλάδους των βαΐων και τα Ωσαννά, τις επευφημίες για τον Ιησού Χριστό ότι είναι ο Υιός του Δαβίδ και Βασιλέας του Ισραήλ. Η ιστορία του Ισραήλ τώρα ολοκληρώνεται, φτάνει στο τέλος της, αυτό εξ άλλου είναι και το νόημα αυτού του γεγονότος, της αγγελίας της Βασιλείας του Θεού. Για την εκπλήρωση του σκοπού αυτής της ιστορίας έπρεπε να αναγγελθεί και να προετοιμαστεί η Βασιλεία του Θεού, η έλευση του Μεσσία. Και τώρα εκπληρώθηκε, γιατί ο Βασιλέας εισέρχεται στην Αγία

Πόλη Του και όλες οι προφητείες και οι προσδοκίες βρίσκουν την εκπλήρωση τους στο Πρόσωπο Του. Ο Χριστός εγκαθιστά τη Βασιλεία Του επί της γης.

Την Κυριακή των Βαΐων θυμόμαστε και τιμάμε αυτό το μέγιστο γεγονός. Κρατώντας κλάδους βαΐων ταυτιζόμαστε με το λαό της Ιερουσαλήμ. Μαζί τους χαιρετίζουμε τον ταπεινό Κύριο και Βασιλέα ψέλνοντας: «Ωσαννά, ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου». Άραγε ποιο είναι το αληθινό νόημα όλων αυτών σήμερα για μας;

Πρώτα-πρώτα είναι η ομολογία μας ότι ο Χριστός είναι ο Βασιλέας και Κύριος μας. Πολύ συχνά, στην καθημερινή ζωή μας, ξεχνάμε ότι η Βασιλεία του Θεού έχει ήδη εγκατασταθεί στη γη και ότι την ημέρα της βαπτίσεώς μας γίναμε πολίτες αυτής της Βασιλείας και υποσχεθήκαμε η αφοσίωση και η πίστη μας σ' αυτή να είναι πάνω από κάθε άλλη πίστη μας. Ας μην ξεχνάμε ότι ο Χριστός για λίγες ώρες ήταν πραγματικά ο Βασιλέας πάνω στη γη, σ' αυτό τον κόσμο το δικό μας – για λίγες μόνο ώρες και σε μια συγκεκριμένη πόλη. Αλλά, όπως στο πρόσωπο του Λαζάρου αναγνωρίσαμε την εικόνα του καθενός από μας, του κάθε ανθρώπου ξεχωριστά, έτσι και σ' αυτή την πόλη (την Ιερουσαλήμ) αναγνωρίζουμε το μυστηριακό κέντρο όλου του κόσμου και γενικά ολόκληρης της δημιουργίας. Γιατί ακριβώς αυτό είναι το βιβλικό νόημα της πόλης Ιερουσαλήμ, είναι δηλαδή το εστιακό σημείο όλης της ιστορίας της σωτηρίας και του λυτρωμού, είναι η Αγία Πόλη της έλευσης του Θεού στη γη. Έτσι λοιπόν η Βασιλεία που εγκαταστάθηκε στην Ιερουσαλήμ είναι μια παγκόσμια Βασιλεία που αγκαλιάζει καθολικά τον άνθρωπο και όλη τη δημιουργία... Για λίγες ώρες – όμως αυτές οι ώρες ήταν πολύ αποφασιστικός χρόνος – φάνηκε επί της γης η τελική «ώρα του Ιησού», η ώρα της εκπλήρωσης από τον Θεό όλων των υποσχέσεων Του, όλων των αποφάσεων Του. Έφτασε στο τέλος όλη η προπαρασκευαστική πορεία που είχε αποκαλυφθεί στην Αγία Γραφή · ήρθε το τέλος όλων όσων ο Θεός έκανε για τον άνθρωπο. Έτσι αυτή η σύντομη ώρα του επί γης θριάμβου του Χριστού αποκτάει ένα αιώνιο νόημα. Εισάγει την πραγματικότητα της θείας Βασιλείας στο δικό μας χρόνο,

στις δικές μας ώρες. Αυτή η Βασιλεία δίνει το νόημα στο χρόνο και γίνεται ο απώτερος, ο αιώνιος σκοπός του. Η Βασιλεία του Θεού αποκαλύφθηκε στον κόσμο τούτο και αυτή την ώρα · η παρουσία της κρίνει και μεταμορφώνει την ανθρώπινη ιστορία.

Όταν, σε κάποια στιγμή της ακολουθίας, την Κυριακή των Βαΐων παίρνουμε από τον ιερέα έναν κλάδο βαΐων, ανανεώνουμε τον όρκο στον Βασιλέα μας, ομολογούμε ότι η Βασιλεία Του δίνει τελικό νόημα και περιεχόμενο στη ζωή μας. Ομολογούμε ότι το καθετί στη ζωή μας και στον κόσμο ανήκει στον Χριστό και τίποτε δεν μπορεί να αφαιρεθεί από τον μοναδικό, αληθινό Κτήτορά του, γιατί δεν υπάρχει περιοχή της ζωής όπου Εκείνος δεν κυβερνά, δεν σώζει, δεν λυτρώνει. Διακηρύττουμε την παγκόσμια, την καθολική ευθύνη της Εκκλησίας για την ανθρώπινη ιστορία και επιβεβαιώνουμε την παγκόσμια αποστολή της.

Ξέρουμε, βέβαια, ότι ο Βασιλέας τον οποίο οι Ιουδαίοι ζητωκραύγαζαν τότε και τον οποίο εμείς σήμερα επιδοκιμάζουμε, βρίσκεται στο δρόμο προς το Γολγοθά, προς το Σταυρό και τον τάφο. Ξέρουμε, επίσης, πως αυτός ο σύντομος θρίαμβος δεν είναι παρά ο πρόλογος της θυσίας Του. Τα κλαδιά στα χέρια μας επιβεβαιώνουν την ετοιμότητα μας και τη διάθεση μας να Τον ακολουθήσουμε σ' αυτό το δρόμο της θυσίας, και ότι αποδεχόμαστε τη θυσία και την αυταπάρνηση σαν τη μόνη βασιλική οδό προς τη θεία Βασιλεία. Τελικά αυτοί οι κλάδοι και η όλη γιορτή φανερώνουν την πίστη μας στην τελική νίκη του Χριστού.

Η Βασιλεία του Θεού όμως είναι ακόμα κρυμμένη, ο κόσμος την αγνοεί και ζει σήμερα σαν να μην έχουν συμβεί όλα αυτά τα συγκλονιστικά γεγονότα. Σαν να μην έχει πεθάνει από Σταυρό και να μην έχει αναστηθεί ο Θεάνθρωπος. Εμείς όμως οι χριστιανοί πιστεύουμε στην ερχόμενη Βασιλεία στην οποία ο Θεός είναι «ο τα πάντα πληρών» και ο Χριστός είναι ο μόνος Βασιλέας.

Στις ακολουθίες της Εκκλησίας μας θυμόμαστε τα γεγονότα του παρελθόντος. Αλλά όλο το νόημα και η δύναμη της θείας Λειτουργίας βρίσκεται στο γεγονός ότι μετατρέπει την ανάμνηση σε παρόν, σε παρούσα πραγματικότητα. Την Κυριακή των Βαΐων

αυτή η πραγματικότητα είναι η συμμετοχή μας στα γεγονότα, η ανταπόκριση μας σ' αυτά, η ίδια η Βασιλεία του Θεού. Ο Χριστός δεν μπαίνει πια στα Ιεροσόλυμα θριαμβευτής. Το έκανε μια φορά και για πάντα. Και δεν χρειάζεται πια «σύμβολα», γιατί δεν πέθανε στο Σταυρό για να μπορούμε εμείς αιώνια να «συμβολίζουμε» τη ζωή Του. Αλλά ζητάει από μας μια πραγματική, ειλικρινή αποδοχή της Βασιλείας που μας έφερε...

Αν δεν είμαστε έτοιμοι να κρατήσουμε την ιερή υπόσχεση που δώσαμε με το βάπτισμα μας και που ανανεώνουμε κάθε χρόνο την Κυριακή των Βαΐων, αν δεν επιμένουμε να κάνουμε τη Βασιλεία του Θεού κανόνα όλης της ζωής μας, μάταια γιορτάζουμε τούτη τη γιορτή και οι κλάδοι των βαΐων που παίρνουμε από την Εκκλησία για το σπίτι μας δεν έχουν κανένα νόημα, είναι άχρηστοι.

Πρωτοπρεσβυτέρου Αλεξάνδρου Σμέμαν, Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ, Σύντομη λειτουργική εξήγηση των ημερών της Μεγάλης Εβδομάδας. Εκδ. Ακρίτας 1990.